

Приморске новине

БУДВА, 28. ФЕБРУАРА 2002. ГОДИНЕ
ЦИЈЕНА 0,50 ДМ (0,26 ЕВРА)

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXX • БРОЈ 471.

ПРЕМА ОДЛУЦИ ЖИРИЈА САВЕЗНОГ ЦЕНТРА ЗА РАЗВОЈ ТУРИЗМА И УГОСТИТЕЉСТВА

ПЕТРОВАЦ ШАМПИОН ЉЕТЊЕГ ТУРИЗМА

● Највиша признања уз Петровац припала и Златибору, ВУ „Тара“ Бајина Башта и институту „Игало“
● „Демижана“ најбољи ресиоран ● Награда ће се уручити крајем априла на туристичкој берзи у Будви

Стручни жири Савезног центра за развој туризма и угоститељства саопштио је крајем фебруара своју одлуку о додјели признања у традиционалној акцији „Бирамо најуспješније у туризму и угоститељству. За посебан допринос у прошлој години признање „Златно туристичко срце“ добили су Златибор, као туристичко мјесто године, Петровац као шампион летњег туризма, војна установа „Тара“ Бајина Башта, као шампион зимског, а институт „Игало“

као шампион здравственог туризма. По одлуци жирија најуспješнији угоститељски објекти су хотел „Хајат риденс“ у Београду, хотел „Родић“ у Кули и ресторан „Демижана“ у Будви. Титулу „Витез кулинарства“ за прошлу годину добио је Мића Аничић из Бањалуке, а „Златну чашу гостољубља“ пансион „Вук“ у Врњачкој Бањи.

За најбоље туристичко-угоститељске манифестације проглашене су „Бокелска ноћ“ и „Стишки

сто посне хране“, а за најуспješнију туристичку агенцију „Динамиктурс“ из Брчког.

Директор Туристичке организације Србије Љубица Милојевић проглашена је за личност године у југословенском туризму, а Здравко Остојић, директор здравствено-туристичког центра „Бања Врућица“ Теслић, за личност године у угоститељству Републике Српске. За најуспješнијег угоститељско-туристичког партнера изабран је „Колосеум“ из Београда.

„Златно туристичко перо“ за прошлу годину додијелено је Дарку Кнежевићу, новинару „Политике“, а признање у тој области припало је и часопису „Путовања“ који излази у Подгорици.

Специјална признања добили су ВУ „Крајина“ Бањалука и УТП „Кристал“ Милијана Стојанића у Косјерићу. Награде ће бити додијелене 25. априла у хотелу „Авала“ за вријеме туристичке берзе у Будви.

В.М.С.

ПОЧЕЛА РАСПРАВА О НАЦРТУ ЗАКОНА О МАСЛИНАРСТВУ

ВИШЕ БРИГЕ О МАСЛИНАМА

● Закон прописује веће обавезе и одговорности свих - државних органа, локалне самоуправе и маслинара ● Строге казне за непоштовање Закона ● Очекује се да Закон уведе више реда и допринесе да се унаприједи производња и прерада маслиновог плода ● Ајел да се сјријечи даља урбанизација и грађња у маслинацима

У Будви је 26. фебруара уз учешће радне групе Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и чланова Друштва маслинара наше општине почела расправа о Нацрту Закона о маслинарству последије које ће овај докуменат бити упућен Влади РЦГ и затим ући у редовну скупштинску процедуру. Нацрт овог закона, какав иначе већ одавно имају све медитеранске земље, урађен је на иницијативу Друштва маслинара Будве упућену прије три године.

Законом о маслинарству уређује се начин и услови гајења, заштите маслине, берба и услови за прераду плода маслине. Маслинаци се по овом закону третирају као добро од општег интереса и имају посебну заштиту. Прописане су

агротехничке мјере у подизању нових засада (избор локација, мелиорација земљишта, обрада, избор и начин гајења поједине сорете и наводњавање) и у постојећим засадама (ревитализација и реконструкција које подразумевају резидбу на подмлађивање, ђубрење, обраду земљишта, подизање сувомеђа, изградњу прилазних путева, попуњавање простора новим садницама и прекалемљивање сорти неподобних за производњу). Предвиђено је да агротехничке мјере спроводи власник односно закупца маслинака у складу са програмима и пројектима које на предлог научне установе доноси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Орган локалне самоуправе надле-

жан за послове пољопривреде водиће регистар маслинака, а маслинар је дужан да поднесе пријаву за упис у регистар. Законом је прописана обавезна заштита маслина од болести и штеточина (пауново око, маслинов мољцац, бијели мољцац и маслинова мушица) а вријеме и начин спровођења мјера заштите утврдиће Министарство на предлог научне установе. Средства за спровођење обавезне заштите обезбједиће Република (30%), општина (20%) и маслинар (50%). Маслинаци „Маслинада Валданос“ у Улцињу, „Стара маслина“ у Бару и „Веља маслина“ у Будви имаће посебну заштиту у складу са програмом који ће донијети Министарство на предлог научне установе.

Законом је прописано да се берба плода маслине врши сакупљањем, ручном бербом плода са стабла и механизованом бербом, а при сакупљању и механизованој берби обавезна је употреба мрежа. Прецизно је регулисано складиштење и прерада плода маслине, дорада и конфекционирање маслиновог уља. Министарство ће вршити надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених на основу њега, а инспекциски надзор вршиће инспектори пољопривреде. Закон је предвидио и казне за правна лица и предузетнике које се, за-

висно од прекршаја, крећу од петоструког до двестаструког износа минималне зараде у Републици.

На почетку расправе др Ксенија Мирановић је истакла да је стање у маслинарству незадовољавајуће, да стагнира број маслинових стабала и производња, па је било крајње вријеме да се као и у осталим медитеранским земљама донесе Закон о маслинарству. На нашем приморју превладава аутентична сорта маслине „жутица“ која се сматра висококвалитетном, погодном за конзервирање и производњу маслиновог уља, али због несавременог начина прераде ти производи немају одговарајућу тржишну вриједност. Зато је, по њеним ријечима, неопходно да Закон о маслинарству уведе више реда и тако допринесе да се унаприједи и производња и прерада маслина и маслиновог уља, јер то није само здрава храна о којој се у последње вријеме пуно говори, него и храна и лијек. Учесници у расправи су подржали доношење Закона о маслинарству истичући да је неопходно сачувати постојећи фонд стабала, посебно од урбанизације и прекомјерне стамбене изградње која је у последњих 50 година на овом подручју „прогутала“ преко 20 хиљада маслинових стабала.

В.М. СТАНИШИЋ

У ОВОМ БРОЈУ:

● ИНИЦИЈАТИВА ПРЕДСЈЕДНИКА ОПШТИНЕ ЗА НАСТАВАК 23. СЈЕДНИЦЕ СО

ПРЕДЛОГ ДА СЕ ПОВУКУ
СПОРНЕ ТАЧКЕ

(Страна 2)

● ЗАЈЕДНИЧКИ СТАВ СНП И НС ПОВОДОМ
ИНИЦИЈАТИВЕ ПРЕДСЈЕДНИКА ОПШТИНЕ

НЕ ОДУСТАЈУ
ОД РАСПРАВЕ
О ПРИВАТИЗАЦИЈИ И
БИРАЧКИМ СПИСКОВИМА

(Страна 2)

● НЕЗВАНИЧНО
БОРБИЈЕ ПРИБИЛОВИЋ:

РИЈЕДАК ГОСТ

(Страна 3)

● ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“

ИСПУЊЕНИ ЗАХТЈЕВИ,
ШТРАЈК ПРЕКИНУТ

(Страна 4)

● КОМЕНТАР
САВО ГРЕГОВИЋ:

МОЖЕ ЛИ ТО ЛАКШЕ?

(Страна 5)

● ИНТЕРВЈУ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“
РАТКО РАЈКОВИЋ, ЧЛАН ПРЕДСЈЕДНИШТВА
ЗА ВРАЋАЊЕ И ЗАШТИТУ ПРИВАТНЕ СВОЈИНЕ

ОЧЕКУЈЕМО УСВАЈАЊЕ
ЗАКОНА

(Страна 7)

● У СУСРЕТ ОТВАРАЊУ ПРВЕ МУЗЕЈСКЕ
ЗГРАДЕ У БУДВИ

РИЗНИЦА КУЛТУРНЕ
ИСТОРИЈЕ

(Страна 14)

Карикајура Бранислава Николића

Скупштинска хроника

**ИНИЦИЈАТИВА ПРЕДСЈЕДНИКА ОПШТИНЕ ЗА НАСТАВАК 23. СЈЕДНИЦЕ И ЊЕН ЗАВРШЕТАК
КАКО БИ СЕ ЗАКАЗАЛЕ НОВЕ СЈЕДНИЦЕ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ**

ПРЕДЛОГ ДА СЕ ПОВУКУ СПОРНЕ ТАЧКЕ

● Председник општинске скупштине предложио да председачи повуку предлоге одлука и информација за чије усвајање нема сагласности парламентарне већине како не би долазило до највишања сједнице и прекида због недоследности кворума ● Неопходно завршити прекинуто 23. сједницу да би се могле заказати нове сједнице СО ● На „листићу чекања“ и буџету, програм рада СО и више програма које треба донијети за текућу годину, али и преиспитивање повољности предсједнику општине на његову иницијативу

Са жељом да се створе услови за наставак рада 23. сједнице Скупштине општине, председник општине Ђорђе Прибиловић је по његовом мишљењу прихватио за све, како би се спријечило напуштање сједнице и њен прекид због недостатка кворума. По том предлогу са дневног реда 23. сједнице Скупштине општине која је у току треба да се скине пет тачака: Предлог одлуке о измјени и допуни Одлуке о приступању изради ДУП Словенска плажа, Предлог о приступању изради УП „зона ексклузивних вила Свети Стефан“ у Светом Стефану, Предлог закључка о утврђивању нацрта измјена и допуна ДУП Словенска плажа и стављању на јавну расправу. Информација о неким облицима и методама рада одређе-

них органа на формирању документационе основе и вођењу бирачких спискова у општини Будва у припреми парламентарних избора у РЦГ одржаних 22. 4. 2001. године и Информација о неким аспектима негативних појава и узурпаторских односа који се манифестују под покровитељством одређених органа на подручју провођења приватизације у ХТП „Будванска ривијера“.

Стварање услова за наставак 23. сједнице СО Будва неопходно је, по ријечима председника Прибиловића, због заказивања нових сједница Скупштине. На тим сједницама треба да се разматра иницијатива председника о преиспитивању његовог повољности и више питања од виталног интереса за нормалан рад и функционисање органа локалне самоуправе, од-

носно остваривање основних права грађана у нашој општини. Та питања која је неопходно разматрати и о њима се изјаснити до краја марта су: Буџет општине, Програм рада Скупштине општине, Програм привременог коришћења неизграђеног / грађевинског земљишта, Програм уређења грађевинског земљишта, Програм инвестиционих активности, Програм одржавање грађевинског земљишта и Предлог одлуке о висини накнаде за привремено коришћење неизграђеног грађевинског земљишта све за 2002. годину.

Обраћајући се клубовима одборника председник Прибиловић је истакао да је завршетак 23. сједнице СО, која је у току, неопходан зато што нормативна акта (Статут и Пословник) не познају могућност заказивања наредних сјед-

ница док је у току текуће засиједање. Друга могућност превазилажења постојеће ситуације је да се у складу са чланом 3. Пословника (који предвиђа да се питања која се односе на организацију и рад Скупштине а која нису уређена Пословником могу привремено уредити посебним закључком Скупштине) одборнички клубови чији одборници чине већину у Скупштини општине изјасне да се сједница која је у току прекине и закаже нова сједница СО.

О предлогу председника општине Ђорђе Прибиловића клубови одборника су требали да се изјасне до 15. фебруара, да дају примједбе и предлоге како би се разријешила настала ситуација и створили услови за остваривање основне функције Скупштине и права грађана.

ПАРЛАМЕНТАРНА ДЕЛЕГАЦИЈА БУДВЕ ПОСЈЕТИЛА ПРАГ

● Од 7. до 11. фебруара Праг IV посјетила парламентарна делегација општине Будва у којој су били Љубо Рађеновић, Димитрије Пејовић, Жарко Војводић и Вукашин Зеновић, зајим Мира Рађеновић, директор Туристичког центра општине Будва и Сузана Вујовић, савјешник председника општине Будва.

Делегацију је примио градоначелник Прага IV Зденек Ховорка. Са овом општином у Прагу Будва је прошле године потписала Споразум о сарадњи. Послије пријема делегација је обишла општинску зграду и упознали се са њиховим системом локалне самоуправе. У Хотелу „Атлантис“ примили су делегацију Валашки Мезаричи, са потпредседником инжењером Јозефом Матошом на челу. Будва и са овим чешким градом има споразум о сарадњи, потписан прошле године. Валашки Мезаричи је град у Моравској одакле је у бившу Југославију долазило највише туриста у Цр-

ну Гору, са тенденцијом да се то обнови. Представници Будве сретли су се и са Павлом Тобишком, председником Друштва пријатеља Будве у Прагу и власником хотела „Атлантис“ у којем се налази сједиште Друштва и „амбасада“ Будве у Прагу и Чешкој.

И једни и други долазе крајем априла на Међународну туристичку берзу у Будви. Биће то прилика за нове сусрете и договоре са чешким пријатељима из Прага и Валашки Мезаричи, наглашавају у СО Будва. Деветог фебруара они су посјетили и Сајам туризма „Holl-dej Worl 2002.“ Д.П.

**СОЦИЈАЛИСТИЧКА НАРОДНА ПАРТИЈА О КАШЊЕЊУ СА
ВРАЋАЊЕМ ОДУЗЕТЕ ИМОВИНЕ**

НЕДОПУСТИВА ПРОДАЈА НАЦИОНАЛИЗОВАНИХ ОБЈЕКТА

● Паралелно са процесом приватизације требало је да иде и процес враћања одузете имовине, а не да се ња имовина продаје „черуи“ па више не може да се врати ранијим власницима

- Социјалистичка народна партија се залаже за повраћање имовине бившим власницима која је различитим законским прописима раније друштвеног система одузимана од њих на неправедан начин и у бесцијење, па зато указује на евидентну чињеницу да је и садашња власт у Републици Црној Гори и општини Будва направила непоправљиве грешке на овом плану - истиче се у саопштењу Социјалистичке народне партије и додаје да је уз процес приватизације требао да паралелно почне и процес враћања имовине бившим власницима или економско обештећење ако није могуће имовину вратити у природу. Упркос томе, како се истиче, процес приватизације се у већем броју случајева спроводи на противзаконит и штетан начин по економске и социјалне циљеве ширег слоја становништва и развој друштва у целини. Кроз процес приватизације како се спроводи у РЦГ и Будви богате се групе и појединци блиски власти, знатним дијелом баш на имовини која је у ранијем периоду на драконски начин одузета од наших грађана.

Саданшња власт је повраћају одузете имовине, односно економско обештећење бивших власника или реституцију, актуелизовала у посљедњих година дана а то велико кашњење како се, истиче у саопштењу СНП, није случајно јер је требало што више „очерупати“ од те имовине кроз процес приватизације како би се створили услови да се имовина не може вратити у природу већ у другим еквивалентима.

- Тако се сада кроз неке званичне предлоге помиње „обештећење у облику акција“ и „обештећење у облику акција“ и „обештећење у облику обликова“ па се плашимо да ово не буде једна велика обмана грађана као што је случај са радничким дионицама - акцијама у предузећима која су се трансформисала у разне облике својине - наводи се у саопштењу СНП и додаје да режим нема добре намјере на овом одговорном друштвеном задатку што најбоље потврђују поступци Савета за приватизацију Владе РЦГ и власти у општини Будва и ХТП „Будванска ривијера“ који су похитали да отуђе низ национализованих објеката на подручју будванске општине за посљедњу годину дана.

Тако је, истиче се у саопштењу, дошло до продаје национализованог објекта „Катсело бар“ у Петровцу, раније власништво породице Зубер, продаје такозване жуте зграде преко пута хотела „Могрен“, некадашње власништво породице Радовић, продаје објеката Јадранске страже у Старом граду, продаје виле „Балкан“, некадашње власништво породице Зеновић, продаје објекта у Старом граду од стране ХТП- „Будванска ривијера“ раније власника породице Павловић из Режевића итд. Све ово указује да се власт дволично односи на овом плану, да се што више манипулише грађанима пред изборе, да би се добио глас више.

Припремио:
В. М. СТАНИШИЋ

**СОЦИЈАЛИСТИЧКА НАРОДНА ПАРТИЈА И НАРОДНА СТРАНКА Нису прихватиле иницијативу
председника општине за измјене дневног реда 23. сједнице СО**

НЕ ОДУСТАЈУ ОД РАСПРАВЕ О ПРИВАТИЗАЦИЈИ И БИРАЧКИМ СПИСКОВИМА

● Прави узрок блокаде рада СО није „проблематичне“ тачке дневног реда него што што Демократска партија социјалиста власић неће ићи на сједницу јер нема надполичну већину одборника ● Разматрање информација о приватизацији и вођењу бирачких спискова изузетно значајно јер треба да се разјасне, објелодају и расвијеште грубе злоупотребе и не законитости актуелне власти ● Прво завршити зајочену 23. сједницу, па тек онда заказивати наредне сједнице СО

Клубови одборника Социјалистичке народне партије и Народне странке саопштили су 15. фебруара да не могу прихватити иницијативу председника општине да се скидањем спорних тачака са дневног реда 23. сједнице Скупштине општине омогући њен брзи завршетак и омогући да се послје тога закажу нове скупштинске сједнице.

Председник Клуба одборника СНП Жарко Миковић је констатовао да прави узрок блокаде рада Скупштине нијесу „проблематичне“ тачке дневног реда, за које председник предлаже да се повуку из процедуре, већ то што Демократска партија социјалиста власт врши неелегитимно, јер нема надполичну већину одборника.

За ове двије партије неприхватљив је предлог председника општине да се у исту равн стављају тачке које је предложила Демократска партија социјалиста по питању урбанистичких планова и тачке које је предложила Социјалистичка народна партија по питању приватизације и бирачких спискова. Јер, по ријечима Миковића, СНП је саопш-

тила јасан став да се ради о противзаконитим рјешењима чије би усвајање и реализација проузроковали тешке посљедице у урбано-развојном концепту датог подручја, а да је, с друге стране, ријеч о грубим деформацијама у процесима приватизације у ХТП „Будванска ривијера“ и злоупотребљама надлежних државних органа у вођењу бирачких спискова за парламентарне изборе у нашој Републици одржаних 22. априла 2002. године, и информацијама које садрже конкретне закључке за разрјешење тешког стања у овим областима.

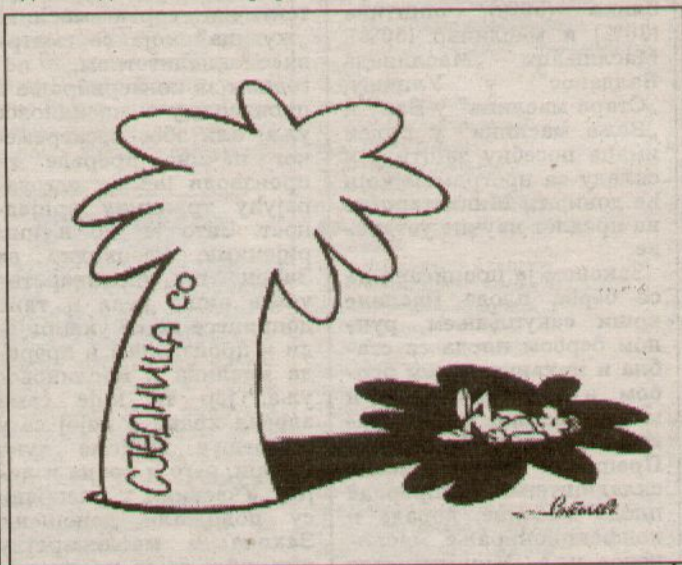
Социјалистичка народна партија и Народна странка немају ништа против да се из скупштинске процедуре повуку три тачке дневног реда о урбанизацији. Сматрају да би то био добар потез и исправљање учињене грешке што су исте предложене и уврштене у дневни ред 23. сједнице, мада тврде да је Демократска партија социјалиста притиснута бурним реакцијама грађана па жели вјешто да се повуче скидањем са дневног реда те три тачке.

Саопштавајући свој став поводом иницијативе пр-

едседника општине клубови одборника СНП и НС су разматрање предложених информација о приватизацији и бирачким списковима оцијенили као изузетно значајна питања, а расправа о њима треба да разјасни, објелодају и расвијеште грубе злоупотребе и незаконитости актуелне власти, послје чега би се предузеле конкретне мјере и активности. Зато Социјалистичка народна партија и Народна странка не прихватају предлог да се те информа-

ције скину с дневног реда.

Клубови одборника СНП и НС су на крају свог изјашњавања о иницијативи председника општине истакли да сматрају да треба претходно завршити започету 23. сједницу Скупштине општине, па тек онда прећи на заказивање наредних сједница, и изразили очекивање да председник у договору са представницима одборничких клубова закаже наставак 23. сједнице Скупштине општине.

Актуелности

ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ ПОЧЕЛО ГЕНЕРАЛНИМ ШТРАЈКОМ
ПРОСВЈЕТНИХ РАДНИКАНАСТАВНИЦИ ТРАЖЕ
СВОЈА ПРАВА

● Због неиспуњених обавеза Министарства просвјете и науке просвјетни радници у нашој општини придружили се штрајку који се сироводио обуставом наставе или скраћеним часовима ● У основној школи "Стефан Мишић Љубиша" часови су трајали 30 минута, а у средњој школи "Данило Киш" и основној школи "Мирко Срзентић" у Пејровцу пошћуна обустави наставе трајала до 15. фебруара ● Од 18. фебруара у свим школама скраћени часови ишћо ће пошћрајати до краја марта до када је обећано испуњење свих захтјева просвјетних радника

Тешко материјално питање и омаловажавајући однос Министарства просвјете и науке према њима, били су повод за генерални штрајк просвјетних радника у Црној Гори на почетку другог полугодишта. Наставници и професори из преко 200 основних и средњих школа у нашој републици тражили су да им се коефицијенти за обрачун плата повећају за 30 одсто, да им исплате четири заостале накнаде за топли оброк из прошле године, путни трошкови и остала дуговања, као и да се формира стамбени фонд. Да би извршили притисак на Министарство просвјете и науке у неким школама настава је потпуно обустављена одмах на почетку другог полугодишта, а у неким се одвијала са скраћеним часовима. У нашој општини настава је била обустављена у средњој школи "Данило Киш" у основној школи "Мирко Срзентић" у Петровцу до 15. фебруара, а у основној школи "Стефан Мишић Љубиша" друго полугодиште је почело скраћеним часовима у трајању од по 30 минута. У осталим школским и предшколским установама (Школи за основно музичко образовање и дјечјим вртићима) настава се нормално одвијала.

Из Министарства просвјете и науке су на почетку штрајка тврдили да се сви захтјеви просвјетних радника не могу одмах испунити, а да се наставници и професори што прије врате у школе, и апеловали да се

настава одвија бар у минималном обиму (скраћени часови у трајању од 25 минута), подсећајући на међународно право дјетета на васпитање и образовање.

Тим поводом реаговао је 11. јануара штрајкачки одбор средње школе "Данило Киш" оцијенивши то што их је министар просвјете и науке у Влади РЦГ проф. др Предраг Ивановић подсетио на права дјетета као омаловажавање просвјетних радника.

Подсећамо господина Ивановића да смо ми то знали и у времену хиперинфлације кад смо имали плату 5 ДМ и за вријеме рата када смо без упутства из Министарства радили само због ученика. Али, ми просвјетни радници закључујемо да господа из Министарства просвјете и из Владе Црне Горе не чине ништа да деца остваре право на васпитање и образовање - наводи се у саопштењу штрајкачког одбора и истиче да би деца ваљано остварила то своје право не смију имати незадовољне и нервозне наставнике који већ дуго година чекају да се нешто уради за повећање њиховог стандарда. Како је материјално стање нас просвјетних радника довољно је рећи да је јануарска плата професора са десет година радног стажа, са повећањем од 12,5%, 378 ДМ, а трошкови живота према званичним подацима око 650 ДМ. Поред тога само у нашој школи 50% радника нема ријешено стамбено питање, односно сваки други радник је

подстанар, мјесечно мора издвајати 250-300 ДМ и већина се мора селити током туристичке сезоне. Према томе сматрамо да су наши скромни захтјеви за повећање коефицијента, исплату заосталих накнада и формирање стамбеног фонда, више него реални.

Министарство просвјете, према саопштењу штрајкачког одбора средње школе "Данило Киш", врло негативно утиче на ученике тако што им свакодневно указује на бесмисао образовања које је до те мјере неисплативо да ученици врло често падају у стање дефетизма и апатије. Очигледан примјер није нико други него њихов наставник.

Али, можда је највећа повреда права ученика на васпитање и образовање то што средња школа "Данило Киш" нема своје двориште и салу за физичко васпитање па ученици немају ни наставу ни оцјене из физичког васпитања. Без сале за физичко васпитање, по закону, школа нема употребну дозволу - истиче се у саопштењу штрајкачког одбора и додаје да су Општина и Министарство просвјете ученицима, умјесто рекреације у Медитеранском спортском центру, који се налази на двадесетак метара од школе, понудили десетак кафића у којима могу конзумирају алкохол и дрогу.

На крају свог саопштења штрајкачки одбор СШ "Данило Киш" је нагласио да штрајк нема политичку позадину, већ је израз незадовољства постојећим стањем које се и поред добре воље и ентузијазма наставника чак ни пред ученицима више не може крити ни сакрити.

Средином фебруара дошло је до дјелимичног испуњења захтјева просвјетних радника (исплата дијела заосталих накнада), Министарство најавило да ће до краја марта испитати све могућности да се повећају коефицијенти за обрачун плата, да је то био разлог да се прекине са потпуном обуставом наставе. Тако је и у средњој школи "Данило Киш" и у основној школи "Мирко Срзентић" настава поново почела 18. фебруара са скраћеним часовима у трајању од по 25 минута.

В. М. СТАНИШИЋ

СИНДИКАЛНИ СЕМИНАР У БУДВИ

ИЗРАДА СТРАТЕШКОГ ПЛАНА

● „Стратешко планирање за Савез самосталних синдиката Црне Горе у наредне двије године-израда стратешког плана“ назив је широдневног семинара одржаног у хоћелу „Моћрен“ у Будви од 18. до 20. фебруара.

Организатор семинара је био Међународни синдикални центар из Подгорице, а учествовали су чланови Предсједништва ССС ЦГ (28), предсједници гранских синдиката дјелатности, предсједници већих општинских синдикалних повјереништава, као и предсједница Удру-

жења запослених жена „Жена данас“ Роса Поповић. Предавач је био Лари Клеменс, синдикални активиста из Јужног Велса и представник Центра солидарности за Србију и Црну Гору, који је посебно истакао да је стратешко планирање неопходно да се спроводи као трајан про-

цес.

Синдикат треба увијек да заступа не само запослене, него и незапослене, раднике предузећа у сечају, пензионере и инвалиде рада. То је задатак сваког синдиката и сваког синдикалног активисте, нагласио је предавач из Јужног Велса.

Д.Ц.

РИЈЕДАК ГОСТ

Мјесец фебруар није као сви други мјесеци у години, мало је необичан, посебан, има мањи број дана у односу на остале и тај број није сталан. Изгледа да су се сви проблеми у календару преламали преко њега. Међутим, он је и мјесец забаве (карневали, Дан заљубљених), одмора, зимских чаролија и уопште није погодан за озбиљне и велике послове.

Чини ми се да се ове године савио више него обично. У једном тренутку кажу да је било више Будвана на Златибору и Копаонику него у Будви. Претјерују људи, али их је било стварно пуно. Наши „Фештађуни“ су се разлетјели по Црној Гори, па су маскенбали били у Колашину, Жабљаку, Мојковцу и другим зимским центрима. За Дан заљубљених поруке лете преко мобилних телефона, развила се љубав етером, па се нешто сви страшно волимо. Дочекали смо у весељу двије Нове године, прославили у радости два Божића, а иду нам у сусрет Дани мимозе и Осми март-Дан жена. Припеме за љето су почеле, расписују се конкурси за музичке и позоришне фестивале, припремају се изложбе, смотре и сусрети умјетничких стваралаца све на радост и задовољство народа. Спорт нам се развио толико да га је тешко финансијски пратити. Све нам цвјета само привреда не ради, градови су нам прљави, улица и паркинга недостаје, рестрикције воде и струје су све чешће, уређених депонија отпада немамо, еколошки инциденти су редовна појава и све то у првој еколошкој држави на свијету. Знам људе који немају средстава да плате струју, жене што плачу јер не могу да школују своју дјецу, подстанаре које свако љето избацују на улицу, незапослене што моле за посао, барачке склоне паду у којима живе дјеца и многе који вас не могу позвати кући јер се стиде своје немаштине. Како све то може заједно? Гдје су они чекали Нову годину? Што ће купити својој супрузи за Осми март? Како су слали поруке за Дан заљубљених кад мобилног телефона немају? Можда неког и они воле? Живе ли можда код нас два свијета, не желећи да знају један за другог? Иду ли можда једни те исти људи на све фестивале, годишње одморе и да ли је само због њих „Врела зима у брдима“, свјеже љето на Приморју?

Таман хтједох на сва ова питања да одговорим кад шкрипнуше врата капије, ево ми једног пријатеља. Одавно га није било, мислио је да му моја прича неће требати. Вазда је био весела, а данас нешто сагнуо главу, корак ми несигуран, иде некако укусо, чини ми се кољено му једно клеца и ту ногу вуче као да није његова. Лијеп дан па га чекам на тераси да ми приђе. Нема поздрава из далека већ с напором подиже поглед, слаже неискрен изнуђени осмјех и назва: добар дан.

Руковасмо се, срдечно га примих и понудих да сједне. Прво се ослони руком о сто, па се некако споро и невољно спусти на столицу. Гледамо се тренутак, другови смо, одавно смо добро па све знамо један о другом. Понудих му ракију, он је незаинтересовано одби, али ја ипак наточих по једну „домаћу“. Прихвати понуду моје супруге да скува кафу и сједимо тако, ништа га не питам, а он незаинтересовано гледа у страну. Почео причу више реда ради, него из потребе: Ко ти је резао киви? Јеси ли сам резао лозе?

Одговорих и ако знам да га одговори не интересују. Одједном се окрену, попи гутљај ракије па поче: Ти знаш да смо увијек били другови и пријатељи,

лијепо смо се слагали и добро држали, али дошло је данас вријеме да неке ствари не могу да схватим и зато морам са тобом о томе да разговарам. Можда ми нећеш моћи помоћи, али ће мени од саме приче бити лакше. Није сам сметен човјек иако ми школа није ишла најбоље, ипак сам некако завршио средњи степен образовања, запослио се, оженио, формирао породицу. Дјеца су, хвала Богу, здраво и нијесу проблематична, плата није најбоља, али имам кућу па изнајмљујем љети гостима и некако се живи. Међутим, у оно вријеме кад сам ја почињао да радим сви смо се бавили политиком, па сам и ја постао члан Савеза комуниста. Из партизанске сам породице па није било проблема са политичком подношћу, а браћа и рођаци су били чланови партије па је и то било корисно. Био сам дуго члан Радничког савјета, Општинског комитета, активан у Мјесној заједници и имао увијек неко шефовско мјесто. Стално сам тобож нешто студирао, а никад ништа завршавао тако да сам некако превазилазио недостатак високе стручне спреме. Био сам увијек активан: радне акције, омладинска организација, слетови, штафете, конгреси, делегације, једноставно без мене се могло само кући. На састанцима сам узимао, доста често, ријеч и критиковао само сигурно негативне ствари: четнике, инфорбиривце, локалне функционере, расправљао о дневницима, путовањима у иностранство, једном ријечју био сам лојалан члан партије.

Донесе супруга послужење па мој пријатељ прекиде свој монолог. Стиже кафа, а богами и сир из уља и још по нешто. Риједак гост па се мора. Зна се ред и добар обичај. Госту је већ лакше па додаје мојој жени да ми ништа не вјерује, он ме као негдје видио са неком младом и то плавушом. Није добро што често путујем и тако редом. Пописмо ракију, касније ћемо вино и нуткам госта да се послужи сиром и другом мезом. Кад остадосмо сами поче опет прича.

Међутим, мој проблем је што сам ја друштвен тип и волим да се истичем. Кад су какви политички скупови сједим обично у првом реду, волим да се дружим с руководиоцима, мало више и гласније причам, полицији поручим пиће уз коментар: „Како ћемо их овог пута, а“. Понекад мало попијем па се зајева и по нека пјесма о руководиоцима и партији. Никад нијесам имао неке посебне користи од политике, нарочито не материјалне. Најтеже су ми падале подјеле и диобе. Тешко сам прихватио вишепартијски систем, промјену имена Савеза комуниста, подјелу у ДПС-у, а сада ми није јасна ова ситуација око референдума и независности Црне Горе.

Заврши човјек и одахну, видим да му је лакше. Дође ред и на мене да и ја нешто кажем. „Знаш, пријатељу, велика прича око обичне ствари. Навикао си ти на власт иако мислиш да од ње нијеси имао велике користи. Имај ти своје принципе и свој програм, и њега поштуј, а у партије се улази и из њих излази добровољно. Није то страшно. Но ако ти не вјерујеш у себе, ја вјерујем у тебе. Нећеш се ти ни овога пута изгубити. Опет ћеш ти пјевати пјесме и чашћава-ти полицију. Ајде да смо ми живи и здрави, биће власти и биће господара“.

Пописмо и вино.

Актуелности

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА НОВИНАРЕ У ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“

НЕМА РАЗЛОГА ЗА ПРОТЕСТ РАДНИКА

● Половину стана илаћа Предузеће, половину радници кредитом на 20 година са каматом 8% годишње па је без разлога њихов протест. ● Због накнадно омогућених кредитних поштовања нови Правилник, и нова ранг-листа, али и поред извесних промјена нико од радника са постојеће листе неће остати без стана јер ће бити подијељено више стана-158 умјесто 135 ● Једино предузеће које ради станове за своје раднике под овако повољним условима ● Није добро протестом и блокадом мајстирале ирижирају јавности јер у Црној Гори има пуно тежих проблема ● Сви станови ће припадати искључиво радницима ХТП „Будванска ривијера“

Протести радника који су незадовољни реализацијом договора пословодства са штрајкачким одбором и зато почетком фебруара поново почели са блокадом раскрснице магистралног пута од Будве према Цетињу и Бару, били су повод за конференцију за новинаре у ХТП „Будванска ривијера“, одржану 7. фебруара, на којој су говорили председник Управног одбора Светозар Марковић и генерални директор Иво Арменко.

Када смо прије годину дана промовисали нашу намјеру да ублажимо проблем подстанара, да приступимо изградњи зграде са становима за око 150 радника, и почели градњу зграде, нисмо очекивали да ће ту нашу активност пратити протести радника и то баш оних који ту треба да добију станове-рекао је на почетку конференције Иво Арменко наводећи чињенице које говоре да је ово за раднике заиста повољан начин рјешавања стамбеног питања. Нашу идеју почели смо спроводити заједно са

повјеренитшвом синдиката, урађена је пратећа документација, правилник и критеријуми, све у свему прихватили смо модел који је захтијевао синдикат.

Пословодство је, по ријечима Арменка, предлагало да се 50 одсто станова у тој згради прода на тржишту а да се средства од продаје уложе у градњу осталих станова како би радницима била повољнија цијена. На предлог синдиката, међутим, одлучено је да се сви станови додијеле радницима а да радници финансирају градњу. Утврђена је и цијена - 790 ДМ по квадратном метру. Послије коначног утврђивања ранг-листе одређени број радника није био задовољан, организовали су протесте крајем прошле године послје којих је договорено да Пословодство уз помоћ Владе РЦГ и пословних банака обезбјеђи кредит са роком отплате до 20 година и каматном стопом од 8% годишње. Трудиће се, како је истакао Арменко, да не буде само 150 станова него и 158.

Зграда ће бити завршена за годину дана

Очекивали смо подршку баш од тих радника, али, нажалост, они опет протестују иако смо ми испунили све што смо потписали-рекао је Арменко додајући да за то треба времена. Модел који је договорен са радницима мора се уградити у Правилник како је сугерисао и синдикат. Јер у правилнику према коме је рађена ранг-листа није постојала могућност кредитирања. У супротном, јавили би се оштећени радници и тражили заштиту својих права судским путем. Да се то не би догодило мора се све уса-

гласити са законом. Односно, нови правилник и нова ранг-листа, а радници то никако не могу назвати манипулацијом. Најмање што се очекује од радника је да демонстрирају на улици, јер за то нема никаквог разлога. Зграда се гради, средства су обезбјеђена, а радници само треба да се договоре и то уграде у правилник. То је суштина ствари и према нашим сазнањима нема друге истине.

На почетку свог излагања председник Управног одбора Светозар Марковић је истакао да је несхва-

тљиво да штрајкују радници који треба да добију стан.

У Црној Гори људи остају без посла, а у Будви штрајкују зато што ће им предузеће обезбјеђити 12.000.000 ДМ и тако дати станове вриједне 60-100 хиљада ДМ, односно и више с обзиром на локацију. Управни одбор је донио одлуку о градњи зграде која ће бити спроведена, ја сам за то одговоран, и радници немају потребе да иду, како на јављају, код господина Вујановића или господина Ђукановића. Немам ја ништа против тога, али не знам ко ће им обезбјеђити и дати нешто више, јер ово је вјероватно не само у Црној Гори него и много шире једино предузеће које гради станове за своје раднике. Управни одбор је донио одлуку да Предузеће учествује са 50%, а радници кредитом 50%, то су услови које им данас у Европи нико не може обезбјеђити. Али ми смо се на то одлучили јер нам је радна снага капитал, морамо стварати услове да задржимо раднике.

Што се тиче саме подјеле станова Марковић је нагласио да је суштина читаве акције да станове добију они који су најугроженији, они којима је стан најпотребнији. Пословодство и управа су

обезбјеђили средства а радници у оквиру синдиката треба да се договоре како да подијеле станове, јер, извесно је да ће се морати вршити нова подјела пошто ће се јавити и радници који раније то нису урадили зато што нису знали да ће се одобрити кредити.

Предузеће је урадило све што је могло да уради. Уплаћена је прва рата, обезбјеђили смо средства за уплату друге рате. Када се све сабере радници ће плаћати квадратни метар стана 345 ДМ отплаћујући то 20 година, док ће другу половину платити предузеће. Позвали смо и председника Савеза самосталних синдиката Црне Горе да нам помогне у овој акцији и заиста не видимо разлога да послје свега треба да штрајкују радници који треба да добију стан-рекао је Ма-

НИЈЕ СВЕ ИСТО КО
ГАЗДУЈЕ ПЛАЖАМА

За ХТП „Будванску ривијеру“ је неприхватљиво да се дају на конкурс светостефанска и милочерска плажа, јер је ово предузеће досад њима газдовао и строго водило рачуна о квалитету услуге. Уз то уложило је 320.000 ДМ за санацију зидова уз плажу послије невремена, јер ЈП за управљање морским добром (чија је то обавеза) тада није имало средстава па је договорено да се то касније компензира.

Не можемо да дозволимо да неки закупац због тога што понуди 1.000 ДМ више добије плаже на коришћење, јер њему није битан квалитет услуге на плажи него само профит-нагласио је Иво Арменко.

ровић и нагласио да није добро тиме иритирати јавност јер у Црној Гори данас има пуно тежих проблема.

У одговорима на питања новинара председник Управног одбора Светозар Марковић и генерални директор ХТП „Будванска ривијера“ Иво Арменко су, између осталог, саопштили да је вриједност зграде око 12.000.000 ДМ и да ће она бити завршена за годину дана. Нова ранг-листа ће сигурно бити другачија, али нити ће претрпјети велике измјене нити ће ико са постојеће остати без стана с обзиром да ће новом расподјелом бити подијељено више станова (око 158 умјесто 135). Измјенама у пројекту у дијелу поткровља и претварањем пословног у стамбени постројење обезбјеђиће се 158 станова и сви ће, како су нагласили Марковић и Арменко, искључиво припадати радницима ХТП „Будванска ривијера“.

В.М.СТАНИШИЋ

НИШТА ОД ЗАКУПА „СВЕТОГ СТЕФАНА“

Одговарајући на питање новинара да ли је тачно да ће странци закупити град-хотел „Свети Стефан“ Иво Арменко је одговорио да се све завршило на разговору. Црну Гору, па и „Будванску ривијеру“, обилазе разни партнери који се интересују за услове продаје или закупа, па је тако било интересовање и за град-хотел „Свети Стефан“. Све је, међутим, завршило на разговору, а о продаји „Светог Стефана“ и „Милочера“ нико не размишља.

ПОСЛИЈЕ ДОГОВОРА СА ПРЕДСЈЕДНИКОМ УПРАВНОГ ОДБОРА
СВЕТОЗАРОМ МАРОВИЋЕМИСПУЊЕНИ ЗАХТЈЕВИ,
ШТРАЈК ПРЕКИНУТ

● Пошћисани уговори са 148 радника који ће квадратни метар стана илаћити 565 ДМ, кредит враћати на 30 година са каматном стопом 1 одсто годишње и прејс периодом од годину дана од дана усељења у стан

Радници ХТП „Будванска ривијера“ су и послје јавног обраћања генералног директора Ива Арменка и председника Управног одбора Светозара Маровића

наставили са протестом и блокадом магистрале. Они, како су саопштили, уважавају Маровића, али не вјерују пословодству предузећа које не спроводи све од-

луке Управног одбора чији је председник Маровић. Ипак, 9. фебруара је дошло до договора штрајкачког одбора са Светозаром Маровићем и радници су одустали од најављеног продуженог протеста и свакодневне двочасовне блокаде магистрале. Обећано им је да ће се убрзо потписати прецизни уговори што је и урађено.

Од 19. до 21. фебруара потписано је и оверено у суду 148 уговора између радника и ХТП „Будванска ривијера“ о коришћењу кредита за куповину стана под условима знатно повољнијим од оних који су били најављени. Тако је умјесто 790 ДМ цијена квадратног метра стана 565 ДМ (288,50 евра), а кредит ће се враћати на 30 умјесто на 20 година. Каматна стопа је 1 одсто на годишњем нивоу (а не 8 одсто) а кредит ће се враћати са грејс периодом од годину дана од дана усељења у стан.

МОГУЋ КРЕДИТ
ИТАЛИЈАНСКЕ ВЛАДЕ

Италијанска влада је заинтересована за улагање у југоисточну Европу па су у оквиру тог програма њени представници обишли и ХТП „Будванску ривијеру“. Ради се о кредиту у укупном износу од 90.000.000 ДМ који би се враћао 7-8 година уз уобичајене европске камате. Италијанска влада је заинтересована да тиме упосли своје произвођаче опреме, а нама би такав кредит до бро дошао-одговорио је на питање новинара директор Арменко истичући да је све то још далеко од реализације.

Е, САД ТЈЕРАЈ ОА
ШТРАЈКОМ ДО
ПРВИХ СПРАТОВА!..

Актуелности

МАСТЕР ПЛАН РАЗВОЈА ТУРИЗМА ЈЕ МАЛО ЗАОБИШАО БУДВУ, А ФАВОРИЗОВАО КРАЈЊИ ЈУГ

У УЛЦИЊУ 40.000 КРЕВЕТА

● Мастер план, који огређује развој туризма Црне Горе у наредне двије деценије, заобишао је мало Будву и њену ривијеру ● Не намјерно-из сасвим јасних разлога форсирали други дијелови јужне јадранске обале, као Улцињ, најпримјер.

Истичући ово у разговору с новинарима у Будви, господин Херман Волкер из Њемачког инвестиционог фонда (Њемци су радили мастер план који је усвојила Влада РЦГ) је објаснио да стручњаци који су радили на овом документу нису „гледали општине“, већ обалу у њено залеђе.

Улцињ је добио приоритет због изванредних, нетакнутих локација, какве су, рецимо, Велика плажа, дуга 14 километара, са јединственим ситним пијеском, делта ријеке Бојане, острво Ада у њој и друге,

рекао је Волкер. - Плашили смо се да ти природни ресурси не буду нападнути дивљом градњом, која иначе пријети цијелом региону, а добрим дијелом га је и напала.

Волкер је објаснио да Мастер план предвиђа градњу чак 40.000 кревета у објектима високог туризма на подручју улцињске општине до 2020. године. Наравно објекти ће бити савремени, градиће се по захтјевима иначе пробирљивог туристичког тржишта. Уз јединствену природу и сјајну климу, понуда ће бити пот-

пуна.

- Тек ће се изградњом ових капацитета оправдати инвестиције које слиједе у реконструкцију аеродрома у Подгорици, као оне које се већ реализују у градњу аутомобилског тунела кроз брдо Созина, казао је Волкер.

Но, да би се на подручју Улциња, али и другдје до Игала градили нови туристичко-угоститељски капацитет, потребно је претходно доста новца уложити у нужне инфраструктурне објекте, као што су водовод и канализација, путеви,

електромрежа...

Што се, пак, тиче Будванске ривијере Херман Волкер је нагласио да је од Јаза до Буљарице било и претјеране и непланске градње, што се убудуће мора енергично спрјечавати. Баш као и другдје уз јужнојадранску обалу. Но, рекао је он, остају изванредне локације као што су Буљарица, Дробни пијесак, Каменово, Јаз и још неке које су сачуване и на које ће свакако „бацити око“ инострани улагачи капитала.

С.Ш.Г.

ДО СРЕДИНЕ ФЕБРУАРА У ХОТЕЛИМА „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“

ПРОДАТО 25.000 НОЋЕЊА

● До средине фебруара на туристичком тржишту продато 25.000 ноћења у хотелима „Будванске ривијере“. Продајни ангажмани биће плаћени најкасније до краја марта.

Сходно потписаним уговорима њемачки туристи ће на Будванску ривијеру стићи средином марта, а туристичка сезона биће продужена до средине октобра. Захваљујући интересовању њемачких туриста за

Црну Гору њемачки туроператори су већ уговорили пет авионских линија до аеродрома Тиват.

У ХТГ „Будванска ривијера“ истичу да је потписан уговор и са белгијском агенцијом „Це-те-ер“ која

је већ продала значајан број ангажмана за хотеле на Будванској ривијери. Повећан је и интерес туриста са простора Русије, Чешке, Словачке, Словеније, Пољске и Израела, па је извесно да ће овог лjeta

на Будванској ривијери боравити знатно више гостију из иностранства него претходне године. Значајан дио смјештајних капацитета намијењен је домаћим гостима који су и даље главни гости на подручју Будве. Д.Ц.

ОКРУГЛИ СТО У ХОТЕЛУ „МОГРЕН“ У БУДВИ О ПРОСТОРНОМ ПЛАНИРАЊУ

ЕВРОПСКИ САОБРАЋАЈНИ
КОРИДОРИ ЗАОБИШЛИ ЦРНУ ГОРУ

● Клуб архитеката Црне Горе и НВО „Независна грађанска иницијатива“ из Будве која поседује и одржава више од двије и по године, организовали 9. фебруара прво предавање о европским саобраћајним коридорима са посебним освртом на Југоисточну Европу и Црну Гору. Предавач био проф. др Борислав Стојков, архитекта, просјорни планер и урбаниста, професор просјорног планирања на Географском факултету у Београду и директор Института за просјорно планирање.

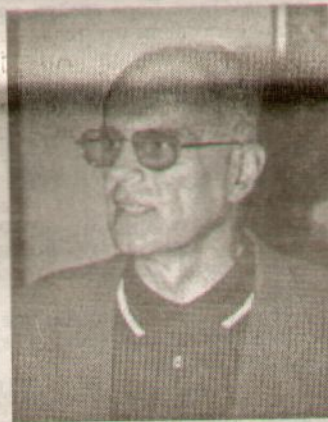
Професор Стојков је експерт из СРЈ у ЕУ за просторно планирање већ четири и по године. Скупу су присуствовали и министар поморства и саобраћаја у Влади Црне Горе, Јусуф Каламперовић, помоћник министра уређења простора, Драган Марковић, као и предсједници општина

Тиват и Будва, Зоран Јанковић и Ђорђе Прибиловић.

У уводној ријечи архитекта Слободан Драговић је, у име организатора, рекао да је циљ овог предавања и овог састанка превазидно припрема и сакупљање свих потребних улазних података за поче-

так регионалног просторног плана Црногорског приморја. Ова предавање је једно у низу предавања која ће бити организована у истом духу и у истом циљу.

- Надамо се да ћемо крајем марта или почетком априла ове године овдје као госте довести најими-

Борислав Стојков

нентније европске просторне планере. Пуну интеграцију у Европу Србије и Црне Горе истакао је проф. Стојков-можемо очекивати 2011. године. Д.Ц.

ПРЕДАВАЊЕ О РЕФОРМИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

КОРИСТИТИ ЕВРОПСКА ИСКУСТВА

● Потребни нови процеси и рјешавање имовинских односа на земљишту јер без тога нема ни планирања просјора ни економског развоја

Невладина организација „Независна грађанска иницијатива“, Клуб архитеката Црне Горе и комунално-стамбено јавно предузеће „Будва“ организовали су 14. фебруара предавање на коме је професор др Борислав Стојков говорио о реформи просторног планирања у Црној Гори. Говорећи о европским искуствима и тенденцијама у овој области професор Стојков је истакао да је за Црну Гору важно како је ово питање дефинисано у Уставу, да ли је Црна Гора унутарна или регионална, симетрична или асиметрична република, шта је надлежност на државном, а шта на регионалном и локалном нивоу, каква је однос централне и локалне власти у управљању земљиштем, системима, ресурсима и вредностима, какав је законски оквир, односно да ли ће се питање земљишта, планирања и грађења регулисати једним законом, серијом закона, уредби и правилника или ће постојати регионална нор-

мативна аутономија. Одговорност за одлуке у просторном планирању треба да је на регионалном, односно локалном нивоу, док централна власт има одговорност и моћ супервизије и интервенције. Тенденције су и да се надлежности преносе са централног на локални ниво, да се општине удружују на основу сопствених интереса а не по диктату државе.

Имовински односи на земљишту су, како је нагласио професор Стојков, алфа и омега приступању планирању простора. Србија и Црна Гора сада немају пара за реституцију и имаће тек крајем ове деценије. Србија ће, по ријечима Стојкова, уколико се настави позитиван тренд 2011. године достићи ниво из 1989. године. То је важно питање и мораће да се реши јер без регулисаног питања земљишта нема ни просторног планирања ни економског развоја.

Предавању професора Стојкова присуствовали су

предсједници неколико приморских општина, представници завода за урбанизам или изградњу и више архитеката и инжењера, а оно се у другом дијелу претворило у расправу о бројним питањима из области просторног планирања и реализације планова.

Предсједник општине Будва Ђорђе Прибиловић је изражавајући задовољство што је организовано ово предавање јер се из њега могло много сазнати и научити. Он је посебно нагласио негативне последице централизације у Црној Гори јер се за планирање и контролу градње више пита Министарство уређења простора него општине. Зато, по ријечима Прибиловића, не чуди што се у овој области дешавају чудне ствари и што је недавно Славко Дрљевић изјавио да дивља градња служи за прање прљавог новца, да је то непокривено подручје, без одговарајуће контроле па се са свим тим тешко борити. Архитекта Владо Пламе-

нац је указао на лоше прописе у овој области па општина зато не може да контролише своју територију. Тако се може десити да се на паркингу код поште и тржног центра, гдје је планирана стамбена зграда приземље + спрат, гради хотел са 500 кревета у чијем финансирању учествује министар Иванишевић. Будва ће, нагласио је Пламенац, ако се овако настави бити зазидана па се поставља питање има ли ова регија будућности и да ли ће овдје бити урбанизма без рушења.

На крају предавања било је ријечи о реформи комуналне привреде а професор др Борислав Стојков је посебно говорио о урбаном менаџменту и увођењу приватног капитала у комунална предузећа. Ту је, по његовим ријечима, битно да комунално предузеће има одговорност за систем, јер приватник треба да пази на профит и да уради нешто што није законито.

В. М. С.

КОМЕНТАР

МОЖЕ ЛИ
ТО ЛАКШЕ?

Лани у ово вријеме нас је пресла предизборна трозница. Каравани су шетњали Црном Гором, политички прваци су убјеђивали народ у исправности својих ставова и залагања, иза њих су са трансиранима ишли „овјеривачи“ идеја. А сви заједно по заставама разних боја и симбола.

И на измаку ове зиме смо ојели у трозници. Федерација, да или не, независна Црна Гора, за и против. Референдум прољеће, или коју годину касније? Дилемама сојстеним смо о јаду забавили Европу и свијет, нижу се разговори и преговори, а све је постојављено иако жестоко: бити или не бити.

Ранијих прољећа смо имали рати у окружењу, па и бомбе и по Црној Гори. А онда период санирања пошреса, уз сјајна подријавања тила.

Кроз дебеле слојеве политичких порука и ставова, осјоравана и контрапредела, ту и тамо ситногљиво процури и по нека информација туристичка. Док су све наше бриге државно-правне и политичке, у срећним земљама Запада, али и ипсекако и Истима чије су државе успјешно окончале транзицију одржавају се туристички сајмови и берзе. Народ европски се спрема за летиње, иако је до врућих мјесеци остало још подоста. Присујна је на тим скуповима и понуда, туристичка, Црне Горе. Занимљива за континенталне дубоких цетова, али и оне са тиним бућеларима и збој природних летишта Приморја и збој још увијек конкурентних цијена. Но, иако је понуда обавијена у осмијех лијеких дјевојака на нашим шпановима и сјајним фототрафијама и филмовима, ту је и један слој замарајући. Политичке дилеме и поруке из наших крајева су, ипак је нормално у вријеме брзо преношења информација, брзо стизале и на сајамске шпанове и око њих. Више да збуне, иако по највероватније, није била ничија намјера, нешто да подстиакну оне колебљиве да се одлуче за лето у Црној Гори.

Још је сложенија ситуација у нашем непосредном окружењу, одакле и долази највише туриста на наш дио Јадрана. У Србији се ишчекују следећи пошези политичара и улавном сви се једно ишчају: хоће ли оштити заједничка држава или не? Неко ће рећи, па зар је то толико важно, Можда и није толико, али важно је. Веома. Јер, није свеједно онима који се спремају за летиње одмор, хоће ли као и до сада долазити или ће морати да чине преко нових граничних прелаза, уз пасоше и друга докуменшта.

Немамо намјеру да заочетној активност политичкој забавимо никакав клим у шочкове. Ствари се одвијају како се већ одвијају, али туристички крај какав је Приморје, има право да размишља о својој сјетви и жетви. И не само да мисли о томе, нешто да ишчекако ради да оне буду ишће боље. Коначно у многим развојним и другим документима Црне Горе и стоји да је туризам њено стипитешко одређење. Да је то ирана, иривредна, која најбрже може донијети паре, а тиме и ироститиш не само ових крајева, нешто и цијеле републике. Тако стоји у иаирима, али изгледа не и у свијетским оних који ирреба да идеје реализују у стварност. Јер да је збиља иако како и стоји у документима, онда ситурно политичка талана не би збуњивала, да не кажемо и одвраћала оне који би ститили на наше илаже. Признаишће они који се одлучују за летиње одмор радије ће оштити иамо ирје и политички мирно, иа макар било и скућље, нешто код оних који иштерјују ирранице ироређујући ирштом ишом циљу ишћево све остало.

Понављамо: ако заочетни процеси, морају да се одвијају, а највероватније је да је иако, зашито онда иосао не ишече уз мање жучи и таламе. Или ишће каже стипара ијесма: зар ви момци не знаише иолако. Односно овако: уз политичке активност које су на сцени, ишребало би ишчекако радиити на ишуриситичкој ирштитанди и унутар још увијек заједничке земље и ван њених ирраница. Енерију ишћеијетити за конкретне иослове. Уз оно ишће нудимо-а ишће је ирилично ишће добро-иојачаиш ишуриситичку музику. Навиити до гаске, да свијет види и да нам је до иосла стипало. Јер убијеђени смо: нема иривредника и домаћина који ће бити задовољан оваквим или онаквим ирраницама, ако су му ишћеови ирразни. А нуди нам се да зарадимо, иа зар ишће дилеме и колебања, иштити, и смије бити.

П.С. Сезоне о којима смо ишговорили на ишчетику овој ишиса су, иулавно, биле ишосне. Зар није већ вријеме и за мало ишуриситичкој мрса?

Сава ГРЕГОВИЋ

Актуелности

ЈАДРАНСКИ САЈАМ У БУДВИ

ПОЧИЊЕ САЈАМСКА СЕЗОНА

• Према сајамском календару за 2002. годину, први овогодишњи, традиционални, 28. сајам исхране одржаће се од 26. до 29. марта на Јадранском сајму у Будви

Слиједи, 26. сајам намјештаја, Сајам опреме за хотелијерство, угоститељство, домаћинство и пословне просторе и Сајам унутрашње декорације, од 9. до 13. априла, затим 11. међународна туристичка берза, од 24. до 26. априла. Јубиларни 20. сајам наутике, Сајам лова и риболова, Сајам опреме за спорт, кампинг и рекреацију одржаће се од 24. до 27. априла, 9. сајам екологије, 27. сајам заштите, 6. сајам предузетништва и Сајам проналазаштва од 14. до 17. маја. Од 14. до 17. маја одржаће се 6. сајам књига, Сајам уџбеника, учила и наставних средстава, Сајам информатике, бироопреме, електронике и телекомуникација. Базар ро-

бе широке потрошње одржава се од 5. маја до 22. септембра по 28 пут, а 28. лјетњи сајам је од 15. јуна до 15. септембра. Сајам грађевинарства, 24. по реду, одржаће се од 24. до 27. септембра, 5. сајам аутомобила од 8. до 12. октобра, а последња сајамска манифестација у овој години је новоустановљени Новогодишњи сајам под називом "Све за ваш дом" од 15. до 30. децембра 2002. године.

Посебан напор управа сајма уложиће у организовању пратећих програма Сајамских манифестација - прије свега пословних сусрета домаћих и страних привредника, као и презентација привредног потенцијала, наглашава, поред

осталог, генерални директор Јадранског сајма у Будви Драгомир Благојевић, дипломирани инжењер.

По његовим ријечима, како манифестације Јадранског сајма имају све важнији међународни карактер, организатори су почели израду комплетног излагачког материјала и на енглеском језику. Тако ће каталози бити у овој години одштампани двојезично. Интензивно смо приступили укључивању Јадранског сајма у међународне асоцијације, као што је УФИ, од којих умногоме зависи и статус нашег Сајма у интернационалним оквирима - закључује, поред осталог, директор Јадранског сајма у Будви.

Д. Ц.

ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

ДОМАЋЕ ТУРИСТИЧКЕ БЕРЗЕ

• Послије насјућа на међународним туристичким берзама и сајмовима туризма у Брајини, Бечу, Прагу, Љубљани и Штутгарту презентација туристичке понуде Црне Горе за лјето 2002. године обавиће се и на домаћем тржишту.

Београд ће од 10. до 13. марта бити домаћин 24. међународног сајма туризма и спорта ИФТС на којем ће се туристичка понуда Црне Горе представити

на сопственом штанду.

Скоро у исто вријеме, од 12. до 15. марта у Сарајеву се организује позната сарајевска туристичка берза. У главном граду БиХ исто-

времено ће се одржати и 29. међународни сајам хотелијерства и угоститељства, на којем ће туристичка привреда Црне Горе имати такође сопствени штанд.

Д. Ц.

ДО 1. ЈУНА У БУДВАНСКУ МАРИНУ БИЋЕ УЛОЖЕНО ОКО 600.000 МАРАКА

МАРИНУ ЗАКУПИЛИ СЛОВЕНЦИ

Словеначко предузеће "Електроковина" из Трбова закупило је на 10 година будванску марину, а до 1. јуна уложиће у њу 600.000 марака.

Директор и власник трбовљанског предузећа Ер-

вин Медведшчек је најавио оснивање предузећа "ЕВ-Монтемарине" у Црној Гори, које би за неколико година прерасло у дионичарско друштво са учешћем и страног капитала. Стечени капитал би

"ЕВ-Монтемарине" уложило у изградњу нових пет марина на пригорској обали.

Према процјенама, мариња ће имати капацитет од 100 возова.

Д. Ц.

МЕЂУНАРОДНИ ПРАЗНИК ЖЕНА

ДАМАМА С ЉУБАВЉУ

• Поводом предстојеће међународног празника Дана жена Организација жена Будве за 8. март организује окупљање по имену "8. март - празник да или не".

Округли сто ће се одржати 6. марта у 17 часова у просторијама Клуба жена у Старом граду, а учествоваће, између осталих, Љупка Ковачевић, НВО "Анима" Котор, Гордана Мугоша, НВО "Принцеза Ксенија", Цетиње, по једна

ученица из Будве и Петровца.

Осмог марта у 10 сати је предаја поклона (играчке) за чекаоницу педијатријске службе у дому здравља у Будви. Истог дана у 17 часова Клуб младих приређује музичко вече за све

припаднице љепшег пола у амфитеатру средње школе "Данило Киш" у Будви.

Организован је и одлазак наших дама на осмомартовски бал у Тивту, као и дводневни боравак у Колашину у хотелу "Бјеласица" 9. и 10. марта.

Д. Ц.

НА ДВА ОВОГОДИШЊА МАСКЕНБАЛА У КОТОРУ

НАЈБОЉЕ МАСКЕ
ЕУРО - КАБАРЕ И РИО ДЕЛ КАТАРО

• На Кошорском карневалу се сваке године одрже по два до три маскенбала • Ове године је то било 26. јануара и 8. фебруара и на оба побједила маске - креације Гордане Кнежевић из Будве.

Гордана је за први которски маскенбал одабрала маске под називом "Еуро-кабаре", а на завршном маскенбалу на којем је учествовало укупно 600 маскираних људи побједила је екипно маска Рио дел Катаро са Исидором, Јеленом, Дарком, Пеђом и Драганом.

Они су још уз Данку носили и другу побједничку маску.

Проблем код нас је што маска није позоришни костим. Маска мора да буде актуелна, ефектна, оригинална, да изрази нешто од нашег карактера, да буде маска.

рено одглумљена.

Актуелно увођење еура као средства плаћања у Црној Гори било је повод за прву маску у духу кабареа, док је друга маска асоцијала на велики карневал у Рио де Жанеиру који је управо почињао када и которски маскенбал - ријечи су Гордане Кнежевић чија је креација маске и прошле године била најбоља у Котору.

Обије побједничке маске екипа састављених из Будве, Тивта и Котора освојиле су по 300 евра за сваку маску.

Најбоље маскенбалу

ЈАВНА КАМПАЊА ЗА ИЗГРАДЊУ ДЈЕЧИЈЕГ ВРТИЋА У БУДВИ

ШТО ПРИЈЕ СМЈЕСТИТИ
„ПРЕКОБРОЈНЕ“

• Умјесто предвиђених 146, у вртићу у Будви се годишње упише 500-520 дјеце па ће се од наредне године упис ограничити • Више могућих локација, али је још неизвесно која ће се одредити и када ће почети изградња • Ојштина ће помоћи у одређивању локације и изградњи вртића иако је за то надлежна Република

У оквиру јавне компаније за изградњу дјечијег вртића у Будви невладине организација "Независна грађанска иницијатива" организовала је 19. фебруара трибину на којој су о потреби што брже изградње локације и почетка градње овог предшколског објекта говорили представници јавне предшколске установе "Љубица В. Јовановић - Маше", архитекте, инжењери, лекари и представници ове НВО.

Подсјећајући на развој предшколског образовања у Будви директор ЈПВ "Љубица В. Јовановић - Маше" Весна Димитријевић је истакла да је вртић у Будви отворен 1976. године, да је предвиђен за боравак 146 малишана, а у њему се годишње упише 500-520 дјеце. Будва је тада имала 7200, данас око 14000 становника, али у међувремену ништа није урађено на побољшању услова за боравак дјеце.

Запослени у вртићу настоје да максималним ангажовањем створе што повољније услове, да дјеца не осјете проблеме које ми осјећамо, али тако не може унедоголед. Ствара се привид да стање није алармантно, али заиста је све и ми ћемо морати драстично да ограничимо упис. То најмање желимо, али нема другог излаза - рекла је директор Димитријевић најављујући да ће од идуће школске године мјеста у вртићу у Будви бити само за дјецу од 1 до

3 године (јаслице) и узраст од 6 до 7 година (предшколска група).

Архитекта Евгеније Павловић је навео више локација на подручју Будве на којима би се могао градити вртић (Подкошљун, Голубовина, надградња постојећег објекта) а као најповољније - рјешење истакао је локацију некадашњег вртића иза стамбених зграда код "Зета-филма".

По мишљењу грађевинског инжењера Мирослава Рађеновића треба тражити нову локацију јер надградња постојећег објекта није препоручљива пошто темељи и укупна конструкција не могу да издрже веће оптерећење. У обзир може да дође само надградња од лакшег материјала.

Педијатар Љиљана Крстајић је апелујући да се што прије ријеша питање гдје ће се и како градити нови вртић, указала на безусловност боравак дјеце у будванском вртићу јер их је ту много више од предвиђеног броја. Зато су, по њеним ријечима, честе инфекције, посебно оне респираторног трака и оне изазване вирусима и бактеријама.

На почетке предшколског образовања у Будви, сада већ давне 1965. године, подсјетила је Љиљана Трифуновић која је била први васпитач. Она се заљубила не само за један нови вртић, него да се вртићи граде у сваком насељу, јер то није луксуз него

елементарна потреба и право дјетета.

Чедо Јелушић, један од ранијих директора вртића у Будви, истакао да је штета што није изграђен вртић у Подкошљуну гдје је 1997. године постављен камен темељац. За изградњу вртића у насељу Подкошљун залажио се и Срђа Поповић, који је био директор ове предшколске установе до прије три године, сматрајући да је локација у овом насељу повољна због растерећења и равномјерног распореда с обзиром на насељеност Будве.

У име организатора трибине Саво Мартиновић је говорио о могућностима одређивања локације за градњу вртића и прикупљања средстава у другој фази, истичући да се акција неће завршити само на једном вртићу. Надлежност за то, по његовим ријечима, не може да буде спорна јер дјеца су наша, иако је надлежност републичка.

На крају трибине говорио је предједник општине Ђорђе Прибиловић и обећао да ће општина урадити све што је у њеној надлежности да се одреди локација за градњу вртића. Проблеми образовања у цјелини, па и предшколског, боље би се рјешавали да је то надлежност општине, али ће Општина независно од надлежности помоћи да се што прије приступи градњи вртића у Будви.

В.М.С.

ДОМ ЗДРАВЉА „БУДВА“

ДОНАЦИЈА У ОПРЕМИ

• Европска унија преко свој хуманитарног бироа у Подгорици поклонила стерилизационој катетеризацији 120 лижара, апарату аудио-клав, јоршабл ЕКГ апарату, четири хируршка комбијела и стерилизационој

Средином фебруара Европска унија је преко свог хуманитарног бироа у Подгорици поклонила дому здравља "Будва" опрему вриједну 10.000 ДМ. Тако је, по ријечима директора ове здравствене установе Зорана Шпадијера, дом здравља добио нови стерилизатор капацитета 120 литара, апарат ауто-клав којим ће се ком-

плитирати микробиолошка амбуланта, портабл ЕКГ апарат који ради на батерије, чет, и стетоскоп.

У посљедње три године дом здравља "Будва" је од овог хуманитарног бироа добио помоћ вриједну 30.000 ДМ па се, како је рекао Шпадијер, мора са жаљењем констатовати што је мисија ових хуманитарца у Црној Гори за-

вршена и што они одлазе јер су дали велики допринос побољшању опремености здравствених установа широм Републике. Поред помоћи у опреми дом здравља је од донација овог хуманитарног бироа санирао кровове на својим објектима у Будви Светом Стефану и Петровцу.

В.М.С.

САРАДЊА ЈП ЗА УПРАВЉАЊЕ МОРСКИМ ДОБРОМ ЦРНЕ ГОРЕ И СЛОВЕНАЧКОГ „ВИГРАДА“

НОВИ ОБЈЕКТИ НА ПЛАЖАМА

• Јавно предузеће за управљање морским добром Црне Горе у сарадњи са компанијом „Виград - Монтегро“ организовало 22. фебруара на илажи Ричардова Глава код хошела „Авала“ и у хошелу „Мојрен“ презентацију програма изнајмљивања и сервисирања мобилних еко-вс кабина и кабина за пресвлачење као и промоцију сисistema пословања који је припремљен за ову туристичку сезону.

На промотивној презентацији директор јавног предузећа „Морско добро“ Драган Иванчевић и директор словеначког „Виграда“ из Цеља Видко Градишник потписали су и Протокол о сарадњи.

Јавно предузеће „Морско добро“ помоћисало је овај програм који испуњава еколошке и санитарне, располаже великим

године, у оквиру Уговора о закупу дијела морског добра, захтијеваће да се овакве кабине користе на плажама на којима не постоје други санитарни објекти, а на којима је технички могуће поставити еко-вс кабине.

Предузеће „Виград - Монтегро“ д.о.о. Цетиње, располаже великим

као и опремом за квалитетан сервис, нуди изнајмљивање кабина по повољним цијенама кој укључују и осам комплетних сервиса (пражњење и чишћење) у 28 дана. Цијена мјесечног запута, с комплетним сервисом Виградових кабина за пресвлачење је 60 евра, еко-вс кабина 155 евра.

Интервју "Тригорских новина"

РАТКО РАЈКОВИЋ, ЧЛАН ПРЕДСЈЕДНИШТВА УДРУЖЕЊА ЗА ВРАЋАЊЕ И ЗАШТИТУ ПРИВАТНЕ СВОЈИНЕ:

ОЧЕКУЈЕМО УСВАЈАЊЕ ЗАКОНА

• Први пут се десило да грађани предложе закон у Црној Гори • У Србији то урадила Влада Србије • Овај круцијални закон за сваку земљу у транзицији наћи ће се пред посланицима, како се очекује, између 3. и 5. марта

Ратко Рајковић је члан Председништва за враћање и заштиту приватне својине у општини Будва и члан парламентарне Радне групе за усаглашавање Закона о праведној реституцији Скупштине Републике Црне Горе. Чланови Радне групе су још и Мирослав Ивановић из Будве и Веселин Ускоковић из Котора, представници предлагача закона у име више од 6000 потписника, као и представници свих парламентарних странака, Владе Републике Црне Горе, а присутни су били и експерти УСАИД-а.

• Скупштинска Радна група је завршила свој рад 7. фебруара. Претходно је одржано пет седница Радне групе. Усаглашавање је трајало знатно дужије него што је било планирано.

Закон о праведној реституцији требало је донијети још крајем јануара на ванредној седници републичког парламента. Рок смо пробили због покушаја усаглашавања са представницима Владе РЦГ, односно Секретаријатом за законодавство. Значајну посредничку улогу имали су и експерти УСАИД-а. Начелно смо на крају усагласили предлог закона који иде према СРЦГ. Подришћу усаглашеном предлогу дали су у Радној групи представници ДПС-а, СНП-а. Народне странке Либералног савеза, као и представник албанских странака Мехмед Бардхи, мада он није присуствовао састанку Радне групе 7. фебруара. Ушли су и сви амандмани који су дати. Усвојен је и пред-

лог да се амандмански може дјеловати све до усвајања Закона у скупштини Црне Горе.

• Представник СДП-а у лику председника Ранка Кривокапића је био изричито против овако усаглашеног предлога што је зачуђујуће ако се има у виду да је доскорањи председник те партије Жарко Ракевић потписао Будванску декларацију и присуствовао њеном усвајању.

Та партија је била и предлагач Закона о забрани продаје национализоване имовине, али је дошло до радикалног заокрета. Мислим да би ту требало обратили пажњу на основни приговор СДП-а да је овај закон нова национализација што је елементарна неистина, а свој став господин Кривокапић је бранио наводно великим бројем национализованих станова чијим враћањем би се велики број станара нашао на улици. Поменуо је чак бројку преко 2000 људи и то само на подручју Котора. Ми смо као представници Удружења у Радној групи контактирали представнике за враћање и заштиту приватне својине из Котора који су проверили тачност навода господина Кривокапића и обавијестили нас да је у Котору по службеној евиденцији национализованих станова који би били предмет реституције око 60-так, док у осталим црногорским градовима може да се говори о појединачним случајевима. Ово тим прије што је познато колика су била градска језгра на крају Другог

Ратко Рајковић: Значајна посредничка улога експерата УСАИД-а свјетског рата, а као примјер можемо навести Подгорицу која није имала стамбени фонд јер је цијела уништена бомбардовањем.

• Дакле, такав главни аргумент СДП-а у ставу против оваког предлога закона не може да стоји?

Упркос противљењу СДП-а, ми очекујемо усвајање закона. По ономе како је исказан став у Радној групи у Скупштини требало би да постоји парламентарна већина за његово усвајање. Првобитни текст тог закона припремио је Драган Вуковић из Котора и веома је значајно да је тај наш првобитни предлог урађен на основу првобит-

ног предлога Секретаријата за законодавство РЦГ. Секретаријат је, колико је нама познато, имао три предлога, последице овог још два, али се наша концепција разликује у три најбитније тачке. Прије свега, наш предлог предвиђа реституцију у природи што значи промјену својине у погледу одузетих имовинских права, а за државу значајно мања средства за обештећење ранијих власника. Није нам прихватљиво стајање Владе да се реституција врши у виду обештећења јер сматрамо да би то била велика обавеза државе, а у интересу заштите нових власника који су капитал практично стекли у посљедњих 10-так година. Даље, друга тачка на којој смо показали значајно разликовање је лимитирано обештећење. Наш предлог је да се реституција врши, као што сам раније рекао, у природи, а у случају обештећења да се не поставља лимит који је у Владином предлогу био 350.000 марака.

И треће, такође по нама значајно, то што је у том предлогу Влада истакла одређење да све оне непокретности за које је исплаћена „правична накнада“ не могу бити предмет реституције, односно повраћања о чему не може бити ријечи из простог разлога што „правична накнада“ није била тржишна накнада која би омогућила опет власнику имовине да за исту купи имовину приближне вриједности на истој локацији. Као добар примјер за то мо-

жемо навести појас земљишта на коме се налази Јадрански савјам који је давних 50-тих изузет за потребе изградње Дјечјег дома јер је за поменуто земљиште одређена накнада у државним обвезницама за процјењену вриједност од 0,0028 америчких долара за метар квадратни.

• Ово је први пут на нашим просторима да група грађана предложи закон преко Удружења и да се ради нешто што је требало урадити на почетку процеса приватизације. Тада би за сигурно било много лакше крећући у овакав процес.

Одговорност за добар дио потешкоћа којих ће бити у реализацији овог закона пада на терет одлучујуће пролићке воље у Црној Гори у посљедњих десетак година. Једноставно, ради се о процесу који се не може заобити који је присутан у свим земљама транзиције тако да је тешко прихватити да је Црна Гора, поред свих демократских искорак и декларација, у овом процесу остала посљедња. Јер, да подсетимо, у Србији је предлог за-

јеч о новој национализацији, да се овим предлогом закона врши дерогација правног континуитета са револуционарним законодавством.

Ако се говори о ономе што није спорно, а то је да је револуција насилни акт, онда је евидентно да је револуционарно законодавство покушај санације насилног акта, то јест револуције, па самим тим је то и дисконтинуитет са правним системом, односно грађанским нормама претходног законодавства. Овако исказано становиште има свој основ и у самом називу реституција што значи враћање у првобитно стање односно значи реприватизацију, а то је враћање у приватну својину онога што је некада било у приватној својини. Ако се има у виду да право познаје конвалидацију, у негативном одређењу, а то значи да оно што је у почетку било неваљано са аспекта правног поретка, протеклом временом не може конвалидирати односно постати ваљано. Сва прича господина Кривокапића изгледа као покушај супро-

О ЧЕМУ СЕ ЋУТИ?

Најзначајније питање о којем се ћути је проблем повраћања неизграђеног градског грађевинског земљишта. Наиме, у овом тренутку у држави неизграђеног грађевинског земљишта стоји монопол обрта, односно промета, а самим тим значајног профита тренутно носилаца права. Само наизглед и вербално у Радној групи је постигнута једногласна констатација грађевин-

ског земљишта што се, по нама, могло урадити и Законом о грађевинском земљишту да је постојала истинска воља. Дакле, није требало чекати реституцију. Значи, неумишљено је да главни камен спотицања враћање неизграђеног градског грађевинског земљишта - сматра Ратко Рајковић, члан Председништва Удружења за враћање и заштиту приватне својине.

кона који иде у скупштинску процедуру урадила Влада Србије, а не група грађана.

Још једна ствар би била изузетно значајна. Мислим да раније власнике посебно боли чињеница да је и претходна, комунистичка власт која је одузимала имовину прије свега из идеолошких разлога за стране држављане нашег поријекла обезбјеђивала тржишну надокнаду и у давним четрдесетим и педесетим годинама, а да и ми данас, у демократској Црној Гори, на овај начин тражимо једнака права као и наши људи са страним пасошем.

• Хоће ли принцип натуралне реституције повриједити општеприхваћени правни стандард бона филес, као и други кључни став лидера СДП-а осим слогана да је ри-

тан правним стандардима и оправдавање револуционарних захватања у имовину односно чини нам се да господин Кривокапић жали за прошлим временима. Исто желим да кажем да у Удружењу, процјењујемо да и поред става њиховог председника, у овој партији постоји већинска подршка овом пројекту.

То ће најбоље показати предстојећа скупштинска расправа у Скупштини Републике Црне Горе о овом круцијалном закону о денационализацији и праведној реституцији која ће бити највјероватније вођена између 3. и 5. марта како је договорено на недавним консултацијама код председнице црногорског парламента госпође Весне Петровић.

Разговарао:
Драган ЦВИЈОВИЋ

А ЈЕ Л' МОЖЕ ОВДЈЕ
ДА СЕ НАБЕ КОЈИ
ХОТЕЛЧИЈ.?

Људи и догађаји

ИЗ РЕПОРТЕРСКЕ БИЉЕЖНИЦЕ

А ДИМ ДАВИ И ТЈЕРА

Дан, фебруарски, топао. Пун сунца, прољеће је прије календара помиловало обалу и брда јој на заглављу. Живо је и у углавном напуштеним селима: пошто су орезане, лозе драже дикелу и мотику. Баште такође вриједне руке и помало ђубрива.

- Ех, радимо толико да не законере њиве, да тамо у мају и нешто из вртача и џардина извадимо, смјешка се Томо Медиговић. Стигао из Жуковице, свог села на Бабац у велики каменолом. Ради нешто око куће са братом Стевом, па треба мало танког камена. Плоча да попљоча испред дома.

- Видите удави нас дим. И овдје стиже тамо од Новосела, гдје депонија „ради“ велико упркос забрана које су најавили. И суд и други. Трује њиве и људе, па није чудо што се имањима слабо враћамо. И све то у еколошкој држави, јада се Томо.

Густи бјеличасти дим разноси смрад свуда око магистралног пута од Крушевице ка Петровцу и Буљарици. Депонија смећа, постављена код Новосела прије више од три деценије представља заиста зло велико. Љекари су потврдили да је узрокник и канцерогених обољења којих је нарочито на Пријевору, између Петровца и Буљарице пуну. У селу које се налази испод овог „извора“ дима. Било је

недавно више писаних и усмених протеста мјештана, реаговао је и надлежни суд, али смеће и даље гори.

- Ево ја радим у каменолому, који је поодавно отворио овдје поред куће мој отац. То је некако породична традиција: од камена који се овдје вади израђене су многе куће, али и други објекти дуж Будванске ривијере. Но, чинимо то тако што поштујемо природу и њене законе. Штиту по штиту скидамо, послје заравнимо, тако да не нарушавамо чак ни изглед нашег имања. Ово са депонијама смећа, у насељеним мјестима и око њих заиста не разумијем, прича Јован Медиговић, вриједни домаћин који сваки дан долази из Петровца и дебелим знојем зарађује за живот.

Јован са браћом обнавља и стару кућу на брду Бабац, одакле пуца јединствен поглед на петровачку ривијеру. Чине то и други у Жуковици, Новоселу, Грабовици, Брди-ма... Хоће и на имања, али им се не мили. Дим густи, убија, тјера...

- Оваква села у залеђу обале су јединствен резерват, који би у свакој туристичкој земљи итекако искористили. На Азурној обали, на овим котама, па још и даље од мора су смјештајни капацитети. Одавно је овуда прошао и широк асфалтни

друм, магистрала је повезала море са главним градом Црне Горе и даље са свијетом. Ово се депонијом нико неће разумјети-уништавају се драгуљи, праве невиђене штете, умјесто да се крути отпади спаљују тамо гдје неће никоме сметати. Ни природи ни људима, биљежимо ријечи колеге Буда Симоновића, који је крећу у шетњу пером и камером селима Будванске ривијере.

И други мјештани, било да су стално настањени у Бару, Петровцу, Подгорици или Будви, који долазе на своја имања, су огорчени. Кажу да је било интересената за куповину земље, адаптацију старих кућа, нову градњу, али одустају. Неће, велу, тамо гдје дим густи.

- Погледајте, ево некадашња школа у Крушевици, касније и угоститељски објект, пропада јер и од ње дим тјера оне који би је адаптирали. Ако се овако настави овдје заиста више неће бити живота. А ко то, заиста, има право да један крај у којем никада није било загађивача било које врсте, еколошки сачува вјековима, уништава на почетку трећег миленијума? Ја и остали тражимо одговор. Хитно. У противном биће и овдје запречавања магистрале, јер другог избора немамо, поручио је Томо Медиговић.

С.Ш. ГРЕГОВИЋ

КОТОРСКА „ЈУГООЦЕАНИЈА“ ПРЕД СТЕЧАЈЕМ

КОРМИЛО ПОД ЛУПОМ

● Которска „Југооцеанија“, некада највећа поморска компанија у Југославији, налази се пред - стечајем Флойта, која је крајем осамдесетих година бројила чак 26 бродова, драстично смањена ● У њој сада само шири брода: „Космај“, који је у Венецији, „Нови“ и „Орјен“ који се налазе у Јагранском бродоградилу у Бијелој ● Бродови „Југооцеаније“ продавани и у вријеме санкција које су УН увеле према нашој земљи и нарочито након њиховој укидања, да би се измирили гујови у које је ова фирма ујала

Но, да ли је пословање било у реду, односно да ли је поред објективних слабости било и субјективних, требало би ускоро да се зна. Државни тужилац Црне Горе Божидар Вукчевић је преко которског тужилаштва, затражио од црногорског МУП-а, да са осталим државним органима преиспита пословање которске компаније у земљи и иностранству, Захтјев је, како је истакнуто, упућен на основу сазнања из медија и захтјева радника ове фирме, који су у првој половини фебруара блокирали саобраћај код Котора тражећи да се испита пословање, јер постоји сумња да је било нечистих работа које су довеле до веома тешког стања. Пошто добије одговор од МУП-а, државни тужилац ће донијети одлуку о томе шта ће се даље радити.

Велику буру у „Југооцеанији“ изазвао је брод „Космај“, односно његова посада која га је „усидрила“ у Венецији. Овај брод је у италијан-

ску луку стигао из Америке 21. децембра прошле године, како би искрцао угаљ. Кредит Лион банка из Француске је одмах ставила „арест“ јер „Југооцеанија“ њој дугује 6,5 милиона марака. Послје суђења у Венецији брод је ипак ослобођен јер француска банка није имала хипотеку над „Космајем“. Но, када је брод требало да исплови према нашој земљи, дошло је до нових невоља. Посада није дозволила испловљавање јер морнарима „Југооцеанија“ дугује зараде за више мјесеци у износу од 260.000 долара. Реаговала је Влада РЦГ, која је поморцима дала гаранцију да ће им дуг бити исплаћен до 15. фебруара, али да брод претходно доплови у Црну Гору. Гаранција није прихваћена уз објашњење да је слична теза било до сада. Поморци су остали упорни: брод неће испловити док им се паре не донесу у Венецију. И реаговао је ИТФ (Међународна организација

синдиката помораца) тако што је покренут судски поступак, пошто му се претходно обратила посада „Космаја“. Када ће он и како бити завршен остаје да се види, тек наш брод до окончања спора остаје у Венецији.

Пошто „Југооцеанија“ дугује прилично и поморцима са других бродова, као и запосленима у копеним службама ИТФ је препоручио радницима которске компаније да се обрате Самосталном синдикату радника у поморском бродарству и транспорту Црне Горе. Предлог је да се стави „арест“ на бродове „Нови“ и „Орјен“, јер је то једини начин да дођу до зарада.

У међувремену которска фирма је остала и без свог директора. На збору мањинских власника „Југооцеаније“ смењен је Здравко Милошевић, генерални директор, а Синдикат је отказао повјерење досадашњем предједнику Петру Идризовићу.

С.Ш.Г.

ТРАГОМ ЈЕДНЕ ИДЕЈЕ

ИМАСМО МИ ЖИЧАРУ...

Давнашња, помало бајковита идеја, ускоро ће постати стварност. Послје шетње јужном обалом гост, туриста, путник, намјерник ће моћи за свега петнаестак минута стизати пред Његошев маузолеј на врх Ловћена!

И док се у свим приморским општинама, дакако и на самом Цетињу, итекако радују што ће море и планину повезати успињача, на Његушима се помало љуте.

Његуши, родно мјесто црногорских владара из династије Петровић-Његош, јединствена ваздушна бања на овим просторима, су подуго већ на маргини туристичке мапе црногорске. И понуде туристичке. Вјерују да ће то бити још и више када жичара повеже море и Ловћен, заобилазећи управо овај крај.

- Наше разочарење је утолико веће што смо прије равно стотину година били једна од станица на жичари Котор-Цетиње, која је функционисала до првог свјетског рата, записали смо ријечи деведесетогодишњака Стева Поповића. - Између два рата смо били крајња станица на том путу, јер је онај дио од Његуша до Цетиња уништен за вријеме аустроугарске окупације.

О некадашњој жичари свједоче бетонски темељи за стубове носаче на

Праћишту, Крцу, Дјевојачком долу, Санику, Кривачама изнад Цетиња. Понајвише плоча са утиснутом годином-1897, која стоји на полазној станици некадашње жичаре, недалеко од чувеног црногорског пазара у Котору.

Успињаче која је ишла преко Његуша живо се сјећа и Перо Шеваљевић, којему је њена сајла, на полазшту у Котору, готово откунула шаку десне руке.

- За нас, тадашњу дјецу, то је било чудо невиђено, каже Шеваљевић. - Трајсбаном, како су успињачу звали Аустријанци, а потом и ми, превозили су се људи и роба. У кабини је било мјеста за шест путника. Највише је било ђака и они су ово превозно средство користили до 1941. године. Послје другог свјетског рата све је уништено - од жичаре није остало готово ништа.

И тако док се носталгично присјећају старе успињаче, житељи Његуша помало и приговарају. Жељели би да се опет нађу као станица на жичари новој. Али...

- Наши стручњаци су урадили више варијанти повезивања мора и Ловћена, кажу у Холдинг компанији „Меркур“ из Будве. - Навјероватније је да ће се градити такав објект од Тројице изнад Котора до Ловћена. Ко-

торска општина је већ дала за то сагласност, а пројекат ће финансирати једна позната аустријска фирма.

Његуши, ипак схватају нове туристичке пројекте који ће донијети добро Црној Гори. Но, траже да њихов крај не буде сасвим заборављен.

- Недавно сам са Азурне обале гдје живим стигао у родне Његуше и био не мало изненађен. И разочаран. Пут од Котора до Његуша је потпуно заборављен и запостављен. Препун је рупа и смећа. Поломљени су чувени „паралети“, који су штитили возаче од провалија низ чувене серпентине. Било што ново да се гради, што је свакако поздрављам, не треба запоставити овај пут који је једна од црногорских атракција. Треба га поправити јер ће он итекако служити туристима-излетницима, којих ће, надам се све више бити и из свијета. Уз невелика улагања, више бриге и пажње, само би употпунили туристичку понуду Црне Горе. Путева наима, никад није доста, а оваквих нема на далеко. Оно, дакле, што постоји треба довести у ред, забилижели смо ријечи Гојка Поповића, познатог туристичког радника, који је годинама дочекивао и испраћао туристе на нашем Приморју.

С.Ш. ГРЕГОВИЋ

СВЕТИ СТЕФАН

ТРАЖИМ ТВ СУЧЕЉАВАЊЕ

Вељко Митровић, директор ПП „Аква viva“ из Светог Стефана, упутио је писмо генералном директору ТВ Црне Горе у којему тражи јавно сучељавање са представницима власти, којима се до сада обраћао безброј пута, без успјеха.

- Сваке године Црне Горе даје огромна средства за гурање воде уз брда. У питању су милиони долара, а то је много више него што љеба поједемо. Општина Будва, на примјер, сваке године даје милион марака да воду пребаци преко

брда. А ње и нема довољно и много је скупа. Ја сам доставио понуду свим општинама Црногорског приморја, како да дођемо до довољно воде и да она буде јефтина. Одговор није стигао, каже Митровић.

Наш суграђанин каже да ће у евентуалном ТВ сучељавању јасно показати јавности да је у стању да од Црне Горе направи Плитвице, активирајући подземне воде, уз скромна улагања - обезбјеђивање кредита највише до милион марака.

Митровић наглашава да је потпуно сигуран у свој пројекат и обавезује се да уколико не успије „спреман је на јавни линч било гдје у Црној Гори.“

Вељко Митровић је по струци грађевински техничар, дуго је учио радиестезију, каже да посједује и природни дар да спази оно што други не могу. Све то своје способности, наглашава, спреман је да стави у корист народа и државе, не тражећи за себе ни паре ни славу.

С.Ш.Г.

АКЦИЈА ЛОВАЦА „ПРИМОРЈА“

ПОСЛИЈЕ СВИЊА - ВУК

Ловци окупљени у Друштву „Приморје“ из Будве, догодили су се почетком фебруара лијепог трофеја. На локалитету званом Јаришта код села Побори, устријелили су вука. Изгладнели штеточина, који је нападао стоку на овом подручју, нашао се на мети момака бистра ока и сигурне руке.

-Моји колеге и ја смо последњих година напросто таманили дивље свиње по Паштровској гори, у похорским, маинским и брајичким селима и дру-

гдје у околини Будве, каже Бато Дучић један од агилних ловаца „Приморја“. - Но, вука је прави трофеј, повелик је и сигурно да је представљао напаст. Ко га је устријелио? Ми то обично не гледамо - више куршума је одједном полетјело према њему.

С одстријељеним вуком дружина се нашла испред хотела „Могра“. Радо анализирајући су разгледали трофеј док су ловци наздрављали на тераси хотела. Награду од 300 марака, коју додјељује надлежно министарство

црногорске владе, потрошиће, рекоше, у ресторани „Ирена“.

Ове зиме вукови су се „јавили“ на више мјеста дуж Приморја. Недавно је један одстријељен у Доњем Грбљу, гдје се то није догодило у последњих осам деценија. Вука - напасника, који је напао двије жене и „разоружао“ ловца, убили су и у селу Ублиц подно Орјена. За овог штеточину се претпоставља да је био и бијелсан, па је његова глава однијета у Пастеров институт у Новом Саду.

С.Ш.Г.

Зайиси

ВОЈНИЋИ НЕКАД И САД

ГДЈЕ ЈА СТАДОХ...

Село Војнићи се налази изнад Пржна и Каменова. До села води стари пут од мора кроз Војниће, Куљаче, Мрвицу, Брајиће, до Цетиња. Овим путем се ишло од Будве до Цетиња све до 1932. године када је изграђен модернији и бољи колекторски пут. О богатству живљења у Војнићима говори и стари манастир Војнићи и фреске које су недавно откривене у њему. Манастир је скоро био заборављен и напуштен од свих, нагризен зубом времена и људском непажњом и небригом. Његовом обновом као да је почео поново да се враћа живот у ово лијепо и питомото паштровско село. Обновио га Драгољуб Бошњачки, произвођач надалеко чувеног намјештаја из Београда који је прије неколико година саградио кућу у непосредној близини манастира. Није жалио труда и новца да то уради. Довео је и воду до манастира из сусједних Куљача. Посао није завршен него је тек започет рекло би се по оном што смо видјели и доживјели у Војнићима.

Стопама Бошњачког у градитељском смислу пошли су још неки. У близини манастира Војнићи саграђене су још двије огромне куће, а започела је изградња и нових ку-

ћа. Сигурно да се од изградње манастира није овозможило и овако градило као сада што се гради. Лоцирано у густој и непрегледној шуми наомак Светог Стефана, Пржна, Каменова и Милочера Војнићи ће сваки даном све више расти и развијати се. Један од свакако најзаслужнијих што се то дешава јесте горепоменути бизнисмен и заљубљеник у Паштровиће Драгољуб Бошњачки који каже да је садашњи пут заиста лош и да је то највећи ограничавајући фактор развоја. Бошњачки се залаже за реконструкцију пута и његово повезивање преко сусједне Слањине са Челољем и Милочером. Недавно је кроз Војниће прошла и улична расвјета - наглашава Бошњачки - Претходно је само дјелимично поправљен пут, појачана струја, доведена вода и телефони прије четири-пет година. Све је рађено откада сам ја дошао - каже он.

-Ја сам помагао и манастире Дуљево и Режевиће, истиче Бошњачки, али сам Војниће све сам урадио и обновио. Цркву сам обновио. Војнићи ме подсећају на јужну Француску и француска села која су од мора удаљена свега неколико километара. И Војнићи имају благу медитеран-

ску климу и добру шансу за туристички развој, попут јужне Француске. Али, основа за сва ова села су комуналије. Пут, струја, вода, па и одвожење смећа.

Легенда још каже да су Војнићи добили име по ђакону Војину који је служио у манастиру заједно са другим калуђерима. Међутим, једног дана Војин одлучи да се ожени дјевојком из сусједног села у коју се заљубио, иако су калуђери били против тога. Дадну му имање на коме он сагради кућу која постоји и данас, а Војинови потомци се прозваше Војнићи. Село су прекривали маслинаци, винова лоза и смокве. Маслиново уље је било надалеко чувено и прича се и приповиједа да је из овог манастира маслиново уље слато на Свету Гору. Данас маслина овдје готово да и нема и све је прекрила густа храстова шума.

Бошњачки је доста урадио. Дошли су и други. И они граде нове Војниће. Војниће из којег се неће више само одлазити јер је почео с мадастиром повратак живота и људи у ово живописно и прелијепо паштровско село наомак сињег мора и плажа Милочера и Светог Стефана.

Драган ЦВИЛОВИЋ

Јужном страном
данааутор:
САВО ГРЕГОВИЋПРИВЕЖИ ЈЕЗИК
ЗА КУТЊАКЕ

1. Референдум прољетос, или коју годину послитје... Овог промјенљивог, али углавном тоглог, фебруара то је најважније питање у земљи, која би се да важи рецимо језичко правило да се прво именица пише, а потом придјев, као код неких нама сличних народа, звала Гора Црна. А њени становници Горочнци. А ако га и буде, из Санџака љевичар Смајо и десно оријентисани Харун, поручују углас: гласаћемо за заједничку државу, то је наш интерес.

До руке ми је дошла књига "На вјетрометини" рахметли Иса Калача, за коју нисам ни знао да постоји. Под напуком, раширеном и крвавом брадом неба, Исо слика Рожајце и комшије њине, из времена другог рата и смутњи тадашњих, стране војнике и ине пролазнике и као да ми вели: привежи то језика за кутњаке... Али, авај, слике јаким боја ми не дају мира, људи налик на ове данас, врте се као кљуусе на кратком конопцу у гувну. Душе им зебу, грче се као вуна на ватри, знају и наслућују, али о исходу неће баш гласно.

- На свијету нема науке која може Санџак проучити, чујем промукли Исов глас, нити завирити у махните шаре њине. А тако ти је и са васцијелом Црнојком. Не секирај се, биће што мора и биће како ће да буде. А биће како треба, иначе...

2. У Божију башту пођоше прерано и два моја драга пријатеља: пјесник Владо Томовић и школски ми друг Мишо Медиговић. Иако се школовао за посве друге работе, сјетни Владимир је настојао да стиховима осмисли то кратко своје трајање на планети. Писао их је у рану зору, док су други спавали у његовој соби у селу Подгор је горело. С пјесмом је улазио у нови дан, који би сачекао на прагу, док рима не буде готова.

Мишове велике планове и повратак на родни Бабац, прекинула је опак болест. Остао је занавек у Скопљу, гдје га је живот зауставио прије скоро четири деценије. Да буде ближи Брегалници с које су наши прије много вјекова кренули ка мору Јадранском. Изгубио сам ријеч, па ми помаже Бранко Ковачевић:

"Зар пјесник строфу не уме да срачи/Није ли ме-

сец у извор искрио/

И не беху ли звезде као очи?/Све их је мирис метала прекрио/

Мутна се киша из облака точи/... И знам ноћас ће ваздух да оболи/

И плућа града без звука да свану/Већ су нам трње у осмех поболи/

У сопствену се претаче-мо сену/...

3. Јужном страном обале шета домаћи свијет. Словенском плажом, кроз тунел, до Рафаиловића и назад. Фебруар је био издашан што се сунца тиче, па су људи били више напољу него у кућама, чега зими мало гдје има. Ми немамо што други имају, али чик... е немају они ово.

4. Како је то бити на челу новинарске организације, пита ме, намјерно неозбиљно, другар Коле, асоцирајући на обавезу коју су ми, ту недавно, наметнули колеге, сигуран сам из најбољих намјера. Узбиљши ме у невријеме, натоварише обавезу, као што се и осјећам. Лијепо је то када те у еснафу поштују, када то још и тајним гласањем потврде, али стално ми се по глави врзма: чиме сам то заслужио. Истина, понешто и знам у овом послу, волим и да се дружим, али како у опскурна времена учинити нешто да вриједи. Када су вриједности збиља поремећене, када је све спало на помало. И, наравно, када си сам дио свега тога, ма колико се изнутра грицкао, желећи да штрчиш, бар мало. И да не буде оно: гицкали су се и грлили као пијани кумови који су обавили вјенчање, у Беледији, ту око нас...

5. У Србији је, до сада, кажу замијењено у евро три и по милијарде марака. У Црној Гори много мање. Наравно, много смо мањи, што политичари често кажу, осамнаест пута, али су нам и сламарице тање.

- Штеде они још од турског вакта, објашњава ми феномен Коле весели. - Народ ти је најдубља благајна.

6. А они који немају ђуте као заливени. Нарочито до себе држе пензионери па радије кажу да не једу месо због трихинелозе и крављег лудила.

7. Почео је процес у кривичном предмету ИТ 02-54 пред Хашким трибуналом. Слободан Милошевић се брани жестоко нападајући Запад и његове вође за крвави расплет ју-

гословенске драме. Директан пренос на телевизији, прориједио је канцеларије, хале и друге радне установе, јер су се и запослени шћућурили уз мале екране. Многима им понује држање бившег председника који никога не штеди, који је максимално концентрисан, елоквиант, јасан, неугодан. Редитељ Небојша Брадић, каже да на суђењу у Хагу нема баш драмских елемената.

- Толико је болно све што се десило, да без обзира на многе апсурдне моменте и театарност, који се виде, сигуран сам да нико са ових наших простора те не гледа на тај начин. А саму причу, ако неко некад буде одлучио да постави на сцену, или филмско платно, мора да сачека да се расветле многе чињенице и да заузме поприличну дистанцу према свему. Нико од нас то сада не може да посматра као да га се баш не дотиче.

Брадићев колега Горчин Стојановић има осјећање сасвим слично свом имену:

- Он је одувек био један велики дилетант. Као, кад би се, рецимо, Јозеф К. нашао у античкој трагедији. Публика која то прати, да ли у самој сали, или посредством ТВ, као да даје одређени темпо читавом догађају. Уосталом мене је увијек интресовао тај хор, који је чак и после октобарских догађаја непрестасно у потрази за вођом.

8. Милошевићевим симпатизери, разрађује догађај Ранко Гузина, кажу да је он као старо вино - што дужи лежи све је бољи. Говоре то јавно, иако знају да их слуша Наташа Кандић!

Јавља ми још Ранко да је у Београду, на пјешачком прелазу вријеме прегазило неке људе у цвијету младости.

9. Љето је још подалеко и што се календара тиче, а и по активностима туристичких радника и осталих који живе од туриста. Зато уместо критике, топла нудистичка прича.

"Отишаја Врањанац да продава сладолед на нудистичкој плажи. Једна гола љепотица тражи три кугле, а он гу загледа од све стране.

- Што си зинуо као да никада ниси видио голу женску, буни се дјевојка.

- Једам госпођице, али гледам одокле ће извадиш паре да ми платиш сладолед."

ПРЕД 8. МАРТ

БИЋЕ СВЕ КАО ПРИЈЕ

Опет парада цвијећа, мањих и већих поклона... Опет, једно лице-мјерје; опет нешто што се не уклапа у стварност. Многе жене неће добити ниједан стручак цвијећа јер је оно јако скупо. Уосталом, све је скупо, скупље од живота - оне човјекове мале среће и мале љубави која нам је сваког дана потребна.

И жена - мајка ће поново, након овог празника, схватити да ово друштво чји је она значајан члан није направљено по њеним мјерилима и захтјевима.

Поново ће да "крпи" овај живот од једног мјесеца до другог, да га кре-

ира како умије и зна; да измишља јефтине ручкове, да се облачи са разних бубљака.

Све ће бити као прије... Јер споро се рјешавају нека питања и проблеми који се тичу сваке жене, а она има право на њихову реализацију. Задуго: наша жена неће моћи да живи у организованом и сигурном друштву, а на то има право.

Изузетак чини један детаљ када је моја ћерка давно, уочи овог Дана још невјештим, великим словима написала ријеч - Мама.

Мајка и дијете су извор нежности и љубави. Мајка је дјетету одговор

на сва његова питања; на све његове непознанице, бриге и зебње садашњег и будућег живота.

Биљешим стихове из једне пјесме коју је давно објавила "Побједа", а написала ју је ученица основне школе и размишља да ли је она постала права пјесникиња.

"О чему да пишем, ма-ма, кад хладна киша земљу-гази, а поред окна сједим сама и дуга, тамна ноћ пролази?"

О чему, мама, да пишем потом кад све напишем о вјетру моћном? "Па пиши, душо, пиши о том да мјесец румен чува нам дом!"

А кад и мјесец заспи на крову и прекрије га будна та-ма, како да смислим пјесму нову, о чему тада, да пишем, мама?"

И било би још много дјечјих пјесама. Ја једноставно закључујем: жени треба даривати неко хуманије и праведније вријеме.

Даница ЛОНЧАРЕВИЋ

НЕМА ПАУЗЕ - НИЈЕМО НА
СЈЕДНИЦИ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ...

ДОДАТАК

БУДУЋНОСТ И ЕВРОПА

КАКО СЕ РАЗВИЈАЛА
ДЕМОКРАТИЈА

1. Демократија у античком полису

Почеци демократије повезани су са настанком грчког полиса. Пошто се модерни појам државе може пренијети у Антику, под полисом треба разумијевати заједницу, а под политиком регулисање јавних ствари. Полис је сачињен од примарних заједница човјек - жена, господар-роб. Више породица чине племенски савез, а нешто већи број породица чине полис. У овим заједницама насталим у деветом вијеку прије Христа развило се грађанство (Демос) које је обухватало све слободне грађане као једнакоправне.

Влада која је у различитим полисима била различита произилазила је из Народне скупштине. У процвату грчке демократије, у петом и шестом вијеку прије Христа, Народна скупштина одлучивала је о законодавству, спољној и унутрашњој политици, финансијама и војним питањима. Античка демократија почивала је на једнакости свих грађана пред законом, на слободи говора и слободном приступу јавним службама. Народна скупштина бирала је из својих редова поротнике који су функционисали као суд. Јавне службе опслуживали су појединци само на одређено вријеме и могли су бити позвани на јавну одговорност.

Уколико критички посматрамо, недостаци ове форме владавине се не могу предвидјети. Прије свега, сва права и обавезе важиле су само за потпуне грађане који су представљали мањину становништва полиса. Жене, странци, робови и други грађани који нису били потпуни грађани дијелом нису имали никаквих права, а дијелом су њихова права била ограничена. Они нису имали право на приватну својину, нијесу могли обављати дужности у јавним службама и нијесу имали право гласа. Све у свему, у полису је постојала владавина мањине. Пошто је Народна скупштина директно владала постојала је опасност да под утицајем тренутних расположења или демагогије дође до погрешних одлука.

Иако је ова критика на мјесту, антички полис ипак има својих заслуга, јер се у њему по први пут може примјетити значење човјека као јединственог бића, проводи се самовлада, остварена је слобода од тираније и истовремено је све то филозофски поткијељено.

И изван Грчке било је демократских форми и покушаја остваривања демократије, али се они нису проводили на исти начин као у Грчкој и за њих не постоји аргументација у филозофији државе.

2. Демократија у Средњем вијеку

У европском Средњем вијеку у свим политичким облицима могли су се примјетити један до другог монархистички, аристократски и демократски принципи. Демократско одређење имали су углавном градови који су имали аристократске Уставе. У оштрим борбама занатлије и њихови савези „еснафи“ покушали су довести у питање градску власт патриција, који су углавном били трговци. Слојеви грађана који нису имали никакво поље политички су и даље били без утицаја. Принцип да у граду нема неслободних („Градски зрак чини слободним“) и да градска управа заступа благостање цјелине утицао је на изградњу свијести грађанства, које се по свом саморазумјевању и по свом правном положају јасно разликовало од зависних „поданика“ апсолутистичке монархије.

3. Развој демократије: Ново доба

Еманципација човјека од друштвених и религијозних стега почела је у 17. вијеку. „У Доба разума“ филозофија се бавила egzистенцијом човјека као разумног бића (Rene Descartes 1596. до 1650.: cogito ergo sum, Мислим, дакле постојим). Нова слика човјека неизбежно је водила питању како треба да изгледа политичко уређење, које повезује слободу појединца и јавни поредак, да би се смањило државни и друштвени притисак. У дјелима Јохн Локке-а (1632. до 1704.), Charles de Secondat Montesquieu-а (1689. до 1755.) и Jean-Jacques Rousseau-а (1712. до 1778). налазимо различите одговоре на исто питање о разумном политичком уређењу.

4. Џон Лок

Лок се у свом рукопису „Two Treatises of Government“ (Двије расправе о влади, 1690.) противи оправдању апсолутистичке монархије. За њега политичко уређење почива на стању потпуне једнакости и слободе, која је ограничена обзиром на друге и њихову слободу, те неопходношћу мирног саживота. У државу се људи укључују да би осигурали своје слободу и своје имовину.

(Наставак на 11. страни)

ЕВРОПА

ПРЕД НОВИМ ИЗАЗОВИМА

Налазимо се пред прославом пола вијека постојања и успјешног развоја Европске уније. Још од времена оснивања, 1957. године, настајао је низ проблема у једној заједници која никада у историји није постојала и у заједници која у том смислу не постоји ни на једној страни наше планете. До сада су проблеми рјешавани, можда у извјесној нервози (а наш прошли вијек био је и те како „нервозан“, са својим ратовима и тоталитаризмима), али су рјешавани рационално, прагматично и имативно. То је, гледано планетарно, изузетан успјех за нашу цивилизацију. Ни на једном континенту не развија се такав експеримент какав је Европска унија.

Да, поменуо сам ратове и тоталитаризме. Ако су ратови између земаља и народа били нешто „природно“ у прошлим вијевима, чињеница је да се ни на једном континенту није родио такав тоталитаризам какав је произвела болшевичка револуција 1917. или какав је потом, након 16 година, изградио нови нацистички тоталитаризам. Не зна се који је тоталитаризам произвео веће несреће и „својим“ и другим народима (италијански фашизам, у поређењу са два претходна облика, не представља ни историјски ни политички такву снагу да се с њима може мјерити). Све те појаве, разуме се негативне, утицале су да и јавна мњења и елите поје-

диних европских земаља дођу до закључка да треба окренути нову страну историје Европе. То су и учиниле. Међутим, ако је овај развој ишао доста једноставно са земаљама оснивачима Европске уније - Француска, Њемачка, Италија, Белгија, Холандија и Луксембург - процес није био ни лак ни једноставан са земаљама као што су Велика Британија, Данска, Шведска и друге. Као што је познато, Швајцарска се још увијек налази међу земаљама које се не могу лако одлучити, иако њен политички систем предњачи у односу на политичке системе европских земаља.

Независно од свих проблема који стоје пред институцијама Европске уније и пред појединим владама земаља чланица, главни проблем који се јавио од почетка, а и данас је актуелан - јесте питање интеграције. Да ли треба ићи ка потпуној интеграцији чланица Европске уније, то јест претворити Европску унију у једну федерацију по угледу на Сједињене Америчке Државе? Потврда одговора су, у шездесетим годинама, давали само европски активисти из Француске и Италије, и понеки Њемац. Остале земље су углавном посматрале конфронтације у самом европском покрету. Како се број чланица Уније стално повећава и има тенденцију даљег ширења, то је проблем интеграције постојао временом још озбиљнији него што

је то био случај на почетку. Врло је вјероватно да ће улазак нових чланица у Унију створити још већи број противника тоталне интеграције, из простог разлога што су те земље мање бројем, а слабије и привредно и културно. Њихове културе не могу прожимајући бића осталих народа као што то чине француска, ъемачка, италијанска, или, у последњим годинама, и британска, односно енглеска култура.

Овим разлозима треба додати да евроеуфорија код земаља које чекају, и званично, да буду чланице Уније опада, и то из више разлога. Међутим, има и других разлога зашто је опасно ићи ка тоталној интеграцији, па изазвати или ломове или трајније нетрпељивости. Не вјерујем да ће моћи доћи до распада Европске уније.

Који су други разлози за отпор тоталној интеграцији Европе, односно европских земаља у њену унију?

Европски народи су историјски профилисани и то не у једној или две године, већ у току ратова. То није америчка територија у којој кључа melting pot са водећим елементом, који још увијек долази од бијеле расе и европске традиције. Европске земље, ако желе да очувају икакву заједницу, неће никада пристати да их води нека раса или нека земља. Установе Уније могу бити организоване на федералистичким начелима, да буду дводомне, по

броју грађана и по посебности сваке од чланица, али то не може бити федерација у правом смислу, било налик на САД било на Швајцарску.

Постоји још један разлог, мада их има више који су мање важни те их нећу ни помињати. Тај је разлог политички. Отпор глобализацији, коју данас предводе САД, отпор је који произилази из природе европских земаља. Без обзира што ће технологија, економија, екологија и друге области гонити ка извјесној глобализацији, европске земље осјећаће Европу као заштитника од Сједињених Америчких Држава. Није ријеч о конфронтацији између САД и Европе, па и Европске уније, али је ријеч о свијести народа и цивилизација да се не покоре једној сили. То је смисао и дух Европске уније, али и смисао и дух развоја свих европских земаља данас. Неинтегрисана Европа у апсолутном смислу биће много мање, и теже, плијен извјесног политичког, економског и културног америчког експонзионизма. Сједињене Државе имају, са свим природно, тенденцију да се вежу за неку земљу која ће бити њихов представник у Европи, а тај „представник“ биће склон да иде ка апсолутној интеграцији.

На крају, још један и, историјски гледано, можда најтежи аргумент против апсолутне интеграције. Постоји тренд у Европи, као и другим дјеловима света ка децентрализацији и регионализму који гради и сама Европа када је ријеч о сувереним земљама. Немогуће је из тога разлога да она тежи апсолутном интегритету, јер овај интегритет, по природи ствари, мора бити централистички и наметљиво моћан. Европа је рођена и развија се на сасвим супротним идејним начелима: за солидарност и слободу против моћи ма ка-

БУДУЋНОСТ И ЕВРОПА

ДОДАТАК

ГРАЂАНСКА НЕПОСЛУШНОСТ

(Наставак са 10. страни)

Грађанска непослушност је концепт настао у крилу модерног конституционализма, као супститут предмодерних идеја о ограничењу и отпору власти. Облике грађанске непослушности у рудиментарном виду налазимо већ код Старих Грка, а саму суштину отпора према влади која се гријеши о правду, казује Антигона одговарајући на Креонтове оптужбе:

„Та ваљда не даде ми Див ту наредбу, ни Правда, сустанарка доњих богова, што људима ове поставише законе. Не сматрах тако јаким твоју наредбу да божје, неписане, сталне законе претећи може; ти си ипак смртан створ. Од данас нису они, ни од јуче - не, но вечно важе, нико не зна откад су”.

Веома упечатљиву алегоричку слику чина грађанске непослушности даје Жарко Шундерић у свом раду: „Грађанска непослушност као прометејска кривица”. Описујући мит о окованом Прометеју, он наводи: „Ово је први случај да отпор против власти покреће питање савести и морала. Појам морала за распусне олимписке богове до тада није значао говово ништа.

Једна од карактеристика мита и света у миту је одсуство времена. Ова празнина омогућава миту да живи. Митолошки богови, учи Еухемерос из Месене, нису ништа друго до хероји и истакнути људи, проглашени боговима. Када се изгуби време јављају се богови и мит. А када се појави Прометеј нетакнути божански свет се посматра са дистанце и тада Прометејева борба постаје реалност”. Текст у цјелини можете прочитати у Зборнику радова Београдске отворене школе, Београдска отворена школа, Београд, 2000.

Непосреднији корijen идеје грађанске непослушности налазимо у предмодерним конституционалним борбама које су отјеловљене у средњевјековним трактатима о борби против тиранске власти. Текстови Томе Аквинског, Хенрија Бректона, Јуниуса Стефануса Брутуса, Марсилија Падованског, Вилеама Окема итд. говоре нам о праву на отпор тиранској владавини и о околно-

стима под којима ће се легитимним и дозвољеним сматрати и тираницид тј. убиство тиранина.

Још је Тома Аквински писао о условима у којима ће се ваљаном и чак пожељном сматрати и побуна против тираније. У тиранској држави, право на тираницид је легитимно средство борбе, сматра Тома Аквински.

Посебно занимљивим чине се студије Хенри Бректона и С.Ј. Брутуса. У раду: *De legibus et consuetudinibus Anglie*, насталом средином XIII-ог вијека, Бректон прави разлику између политичке власти и права, сматрајући да постоји сфера у којој је владар ограничен законима заједнице. Свако ко се удружује има господара, али „ако је краљ без узда, то јест без закона, они (заједница) треба да му намакну узде”.

Средњевјековно наслеђе чини један коријен концепта ограничења државне власти. Карл Фридрих сматра да функцију ограничења владара о којој говори Бректон имају барони, слободни градови и изнад свега црква. И уопште, констатује Фридрих, „право на отпор незаконитој власти било је све присутно у средњевјековном друштвеном поретку, како на континенту тако и у Енглеској”.

Да је средњевјековни конституционализам у чврстој вези и са зачецима идеје грађанске непослушности, потврђује и рад Стефана Јуниуса Брутуса: *Vindiciae Contra Tyrannys*. „Слављен је сваки онај грађанин који се одупире и уклања тиранског владара”. Брутус само обнавља ову идеју из које произилази фактичко право чланова заједнице да снажно реагују против рђаве владе.

Грађанска непослушност, ако се доследно држимо идеје да је она супститут оних предмодерних ограничења владара којима се припадници заједнице користе када је опште добро или правда угрожено од стране власти, јесте лимит до кога појединац или елите на власти могу рачунати на минималну легитимацију од стране припадника политичке заједнице.

Оног тренутка када грађани у неком акту

који долази „одозго” препознају неправду, сасвим легитимним ће се сматрати отпор таквој влади исказан кроз грађанску непослушност на исти начин на који се у средњем вијеку сматрало оправданим тираноубиство.

Модерни концепт грађанске непослушности

Сва модерна, демократска и уставна друштва почивају на принципу грађанства. Грађанска непослушност представља онај сегмент пинципа грађанства који грађанину даје право да на један изванправни, нелегални начин реагује у односу на државну власт у случајевима када та власт нарушава опште добро и када се гријеши о начела морала и праведности на којима почива једна демократска и добро уређена заједница.

Овај концепт полази од разумијевања грађанина као кључне фигуре у политичкој заједници, који свјесно, разборито и слободно дјелује унутар поља омеђеног „замишљеним друштвеним уговором”.

У теорији постоје неслагања у дефинисању грађанске непослушности, али се кључним и неизоставним могу сматрати следеће одредбе овог појма:

- Акт грађанске непослушности је акт непослушности у односу на закон. У читавом спектру могућих отпора према власти, грађанска непослушност се одваја управо по томе што се отпор пружа закону који је усвојен на легалан начин, али је његова садржина у супротности са елементарним принципима правде.

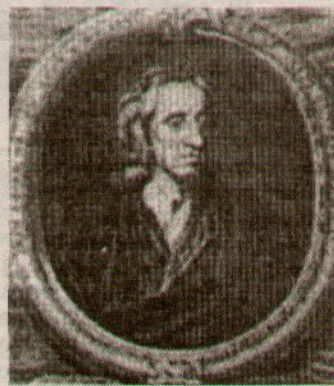
То овај акт чини нелегалним, али не и неоправданим. У овом типу отпора грађани се супростављају актима власти који показују одсуство смисла за правичност и опште добро унутар заједнице, те се могу сматрати нелегитимним. То даље води јаснијем ситуирању концепта грађанске непослушности између принципа легалитета и принципа легитимитета.

- Сваки акт грађанске непослушности је акт грађанске непослушности. То значи да је само ненасилни отпор акт који се мо-

же подвести под овај појам. Свака употреба силе и насиља је у супротности са основним смислом и значењем механизма цивилне непослушности. Овај облик акције треба да служи као вид притиска на субјекте који у завршној фази креирају политичке одлуке. Он се јавља онда када већ постојећи притисак јавног мњења није довољан и када је потребно мобилизирати додатну подршку захтевима који долазе из поља грађанства. Због карактера ове акције о легитимности коришћења силе и насиља се нипошто не може говорити, па се ова средства сматрају непожељним. Зато употреба насилних средстава излази изван дубока грађанског протеста и прелази у неки вид насилног отпора.

- Акт грађанске непослушности је јавни, а не приватни акт. Свако лично неслагање са неком одлуком политичких елита на власти, или законом који је прошао кроз легислативу, није акт грађанске непослушности. Одлука појединца да дјелује против неког закона не може се сматрати темом нашег разматрања све док такав наступ појединац не креира и не преточи у јавни наступ. Ово тврђење имплицира став да примарни значај грађанске непослушности лежи у могућности едукације грађана за јавну сферу, коју јавни наступи имају. Едукативни карактер тог чина, у смислу јачања и снажења политичке културе у оквиру једне заједнице, јесте изнад значаја актуелног супротстављања неправедном закону. „У демократији, едукација се не разумијева као инструмент владања, већ као припрема грађана да буду владари”.

То су три кључне одредбе грађанске непослушности око којих у теорији, углавном, постоји слагање. Грађанска непослушност је јавни, ненасилни отпор неправедним законима, а грађани су ти који неправду најјаче осјећају. Сваки појединац је у заједницу ушао не да би неправду трпио, већ да би живио у условима који су најмање неправедни.

Владимир
ПАВИЋЕВИЋ

гурали свој иметак.

Задачи државне власти су ограничени, а сходно томе ни средства моћи у владиним рукама не смију бити неограничена. Због тога власт треба да буде подијељена на различите носиоце: легислатива (парламент) као законодавна власт, егзекутивна као извршна власт, и федеративна власт, она која је задужена за

спољну сигурност. Двије последње налазе се у рукама монарха и његове владе. Свака власт би требало да препозна своје границе у њеном одобравању или неодобравању грађана. Владавина, која почива на праву недодириве особе и њеног иметка је тиранија и она као таква захтијева отпор.

5. Шарл де Монтескје

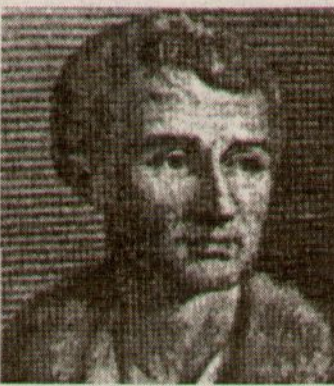

Монтескје је Енглеску посматрао као примјер када је написао: „Нација је та... која као неопходна сврха њеног Устава има политичку слободу”. У свом најважнијем дијелу „*De l'Esprit des Loix*” (О духу закона, 1748.7) описао је деспотију као најлошију државну форму. Најбоља је она форма у којој грађани имају право да раде све што

им закони дозвољавају. Он, ипак, види опасност да и у демократији ова слобода може бити оштећена. Људској склоности ка злоупотреби власти - слично као код Лока-требало би ставити границе, и то у смислу контроле и расподеле власти.

Монтескјеово учење о расподјели власти одступа од Локвог. Он поред легислативе и егзекутиве, познаје у судску власт (јурисдикција). Указујући на будућност и Монтескје је био за одобрење репрезентације. Народ као цјелина не може имати директну законодавну власт без обзира како он бројчано био велики или мали. Зато народ репрезентантима (дакле, посланицима) мора препустити да ураде оно што народ сам не може. Учење Монтескјеа јак је утицало на развој Устава САД, а од Француске револуције у великој је мјери утицао и на обликовање модерне уставне државе.

6. Жан-Жак Русо

Док се Лок и Монтескје броје у оце репрезентативне демократије, Русо је теоретски основао директну демократију. Он је један од мислилаца о којима се највише говори, а чији непосредни утицај осјећамо и у данашње доба. Још шездесетих година 20. вијека критичари парламентарне демократије су се позвали на њега, када су се залагали за директну демократију и покушавали побједити групне интересе. Други су у Роуссеау-у видјели зачетника модерног тоталитаризма који хоће људе да присили на њихову сопствену срећу.

У свом дјелу које је у овом контексту најбитније „*Du contrat social*” (Друштвени уговор, 1762.) Русо је развио уређење које почива на договору. Сви се уједињују ради заједничке заштите. Пошто свако то ради слободно и пошто су сви једнаки нико нема предности у таквом друштву. Свако ставља самог себе под највишу истанцу вођства под општу вољу (*volonte generale*), тако да настаје духовно заједништво. Међутим, пошто је могуће да неки грађани развију своју сопствену вољу која је усмјерена против опште воље, тзв. партикуларна воља, држава мора употребити силу све до смртне казне да би спријечила ово развијање посебних интереса.

Русоова идеална представа је директна демократија без расподеле власти и репрезентације, коју је сматрао непотребном. Јасно је да је ова концепција данас врло дискутабилна. С једне стране држава се слободни човјек који је послушан само закону, којег је створио сам за себе, а с друге стране из Русоових претпоставки може бити изведено политичко уређење у којем ће грађани бити у сталној одговори ка држави и гдје се чак и „тачно” размишљање контролише од стране државе.

Припремио:
В. ПАВИЋЕВИЋ

Култура и цијетност

ПРЕД ЧИТАОЦЕМ

ТРАГАЊЕ ЗА СУШТИНОМ

• Милош Вулевић: Даљинама у походе - о стваралаштву Душана Костића, ИК „Комови“, Андријевица, 2000. године

Милош Вулевић, који је годинама, објављујући у часописима „Стварање“, Гласник ЦАНУ, „Стремљења“, „Токови“, „Улазница“, „Мостови“, „Одзиви“, „Ревизији“ Овдје и листовима „Побједа“, „Јединство“, „Слобода“, „Борба“, „Дан“, „Глас народа“, „Дневник“, и „Просвјетни рад“, градио углед књижевног критичара, објавио је књигу Даљинама у походе - о стваралаштву Душана Костића.

Књига је подијељена у два одјелка: „Говор самоће“ и „Шапат звијезда“. Први дио, у ствари је зборник радова које је Вулевић објављивао поводом пјесничких књига Душана Костића, од оне која је објављена 1978. до последње 1992. године, иако радови нијесу поређани по редоследу објављивања књига. У другом одјелку је Вулевићев есеј о Костићевој путописној прози.

У уводном напису под насловом „О поезији Душана Костића“, Вулевић је синтетизовао своја размишљања о овом писцу, карактеришући га изузетним. Костић је, свједочи Вулевић, носио у себи, као какво проклетство, че-

жњу за друмовима. У том смислу, и иначе, Вулевић истиче Костићеву појесму „Слеђене тишине Виситора“, „која је била и остала раскошно поглавље, централна метафора његовог богатог и слојевитог лирског искуства“. У Костићевој поезији највредније је што се осјећања претварају у звук, мелодија прелива у стих, а стих у пјесму. Али, у Костићевој поезији, понекад, „појединачни тон“ преовладава цјелокупном структуром. Вулевић апострофира да је пјесма „Неко зове“, једна од најбољих, и да „неспутана асоцијативност, богата метафоричност, а изнад свега музикалност стиха суштинске одлике су ове пјесме, а уосталом и читавог Костићевог пјевања и мишљења“.

Прави извор Костићеве инспирације јесте, како каже Вулевић, природа. Притом, брезе и маслине чести су симболи у

његовој поезији, а умјетнички најуспјелије су „његове пјесме с темама и мотивима из завичаја, коме се он увијек враћао, и с којим је антејским нитима био везан“.

У напису о књизи Постојбина маслине Вулевић је истакао да је Костић суптилан лиричар, истанчаног сензибилитета, у чијим дјелима је до изражаја дошло богато Костићево животно искуство које се, временом, чистило од „налета реторичности, дескрипције, недоречености“, мотивски разноврсто, увијек широко, неограничене љубави „према свему што постоји и живи“.

Костић, како то уочава Вулевић, зна, као што је то случај у књизи Слеђене тишине Виситора (ради се о избору Костићеве поезије који је направила Снежана Митровић), да пјесме напише „у једном даху“, да осјети и доживи љепоту војвођанске равнице, косметских киша, историју Цетиња и љепоту његових каменитих пејзажа, при чему је музикалност основна карактеристика његове поезије. Море је привилегован пјеснички мотив. У Костићевом опусу готово да нема чисто љубавних пјесама - „љубавно осјећање скоро увијек је прожето описима природе“.

Читајући Костићеву књигу Архипелаг, Вулевић је стекао утисак да је „поезија овог аутора била присутна одраније,

па ју је он неком чаролијом звука, тона, мелодије, изазвао, откопао из дубине времена и простора, пејзажа, преточио у ријеч, стихове“. Из ове Костићеве књиге избија „свирка мрака“, што симболику архипелага дешифрује као израз голооточке патње. У другој тематској равни градском амбијенту супротстављен је пјесников завичај „који се јавља као спасоносни глас гора, шапат лишћа и трава“.

Поводом Костићеве књиге Морија Вулевић констатује да Костић никад није напустио свој „урођени лирски глас“, зарад „луког и исправног авангардизма“. У његовој поезији присутан је ахасферовски немир, жеђ за друмовањем и даљинама, проклетство, бол и туга „али је свему томе дао свој специфичан и особен ирзас, из којег струји алтуризам, љубав према природи, човјеку и животу“.

Костић је будно пратио све што се догађало око њега, па није изненађујуће што је литерарни одговор давао и на такве догађаје какав је био земљотрес који је захватио Приморје. Вулевић открива да ту има „мита, предказања, тајанствености, неумшлости и беспомоћности, лелека и рушења, очију пуних прашина и смрти, црних барјака што обилазе домове, али најјезивија је слика стварности, фреска страве ухваћена у тренутку пропињања, у

тренутку ишчекивања, експлозије“. А из хаоса израста маслина, ствара се „поезија, која може и хаос у склад и љепоту да преобликује“.

Коментаришући књигу Зрело море Вулевић закључује да је Костић једна „од најоригиналнијих пјесничких појава југословенске књижевности XX вијека“, и да је, с протоком времена, Костићево поетско стваралаштво постојало „све дубље и мисаоније“. У овој књизи он је „особен и изворни стваралац“, иако „далеким призвучима и тоновима подсећа на народну пјесму, музику и мелодију ријечи и језика краја у којем је пјесник провео дјетињство и добар дио своје младости“.

У једној од пјесама ове књиге („Дошљачка балада“) Костићу је град постао злослутан, и он се у њему осјећа као дошљак, кога бране још само слике завичаја, које су се задржале у сјећању. У другој („Ослушкивање ноћи“), запажа Вулевић, „Има црних слутњи, опорих тонова, резигнације“, а све то „садржи у себи критичку димензију савременог свијета у којем ствари над људима све више имају превласт“.

У књизи Чарнојевић Костић је, истиче Вулевић, проговорио, како сам каже, „у име хуманитета и памети“. Над Костићеву отаџбину надвија се зло, „чак и простори завичајни су непрепознатљиви, туђи,

дантеовски уски, надлијећу и њих црне птице“. А пјесникова порука, видно изражена у пјесми „Није ли вријеме“, јесте - изаћи из свега тога.

Костић је у Позиву на разговор, примјећује Вулевић, иако носталгичан и мекан пјесник, кад се ради о истини, непоткупљив и бекомпромисан човјек. Рекао је шта је требало да каже, написао шта је требало да напише. Иако је дао и ширу слику друштвених неправди, он је више „ослушкивао глас своје интими, дубљих слојева свог унутрашњег бића, мање се освртао на идеолошка упутства и препоруке да се не скрене с пута“.

У приказу књиге Књижевно гјело Душана Костића - зборник радова, који је приредила ЦАНУ, Вулевић скреће пажњу на то да, иако се књижевна критика доста бавила књижевним дјелом Душана Костића, његово дјело заслужује много више пажње, и нада се да ће оно „изгуб да намири“, као и да Костић више саопштава о постанку својих пјесама, а мање успјешно уочава њихове естетске вриједности.

У књизи Браћа моја камена видљиво је да, умјесто дескрипције, долазе метафоре, сложени симболи, алегоричке знаке, дискретне слутње, „испод мојих су ницали нови свјетови, архипелази далеки атоли, свјетлост медитеранска“. Ни море није што је било - постало је „дритворено“ и на њему се не назиру атоли, већ острва, „у којима су расута наша ребра“.

Књига Црна Гора, избор из Костићеве поези-

ДЕСЕТ НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА
БУДВАНСКЕ БИБЛИОТЕКЕ
У ФЕБРУАРУ

1. Цаон К. Роулинг: Хари Потер и дворане тајни, „Народна књига“, Београд, 2001.
2. Зоран Ђирић: Хобо, „Народна књига“, Београд, 2001.
3. Умберто Еко: Границе такмичења, „Паидеа“, Београд, 2001.
4. Ник Норби: Како бити добар, „Плаво слово“, Београд, 2001.
5. Ник Норби: Стадионска грозница, „Плаво“, Београд, 2001.
6. Јукио Мишима: Морнар који је изневирио море, „Езотерија“, Београд, 2001.
7. Курејши Ханиф: Буда из предграђа, „Плато“, Београд, 2001.
8. Слободан Бошковић: Обдукција, ЦИД, Подгорица, 2001.
9. Новак Килибарда: Мозаик црногорске хронике, ЦИД, Подгорица, 2001.
10. Љилана Хабјановић - Ђуновић: Петкана, „Народна књига“, Београд, 2001.

КОРЊАЧА НА ПУТУ ЗА МОГРЕН,

6.

Сан је свирао на харфи.

Чинило се да је то нечији туђи дјелимично иструљели звук кроз који пјесник изражава себе скупљајући морску пјену. У црним дубинама прошараним коралима враћеним мору одјекивао је мој глас, падао као вода низ стрмину, пун неочекиване гриже савјести што запоставио сам матерњи језик воде.

Складан и мужеван, најраспрострањенији, језик божанства и Пиндара осјећам у шетњи.

Једном можда даће ми живот и сјај, хармонију коју хоћу да поклоним њој, незапажен и сам, мален као многа зрнца у Космосу.

Све што је добро иде полако. Наивности лијепа али трагична особина! Гологлав стојећи пред истином застани пред свијетлом разума усред излива искренности наивне страсти да кажеш све што мислиш.

7.

Кукавица је тражила да пјева другачије од сваке друге птице и зато сада кука у шуми које се није плашила јер јој њена права природа није позната, јер њена визија пријатељства међу људима није довољно удаљена од заблуде.

О чудесна и неразумљива истино! Јачи и лукавији управљају свијетом, лукавији често побјеђују јаче. Чак и мјесец изгуби свој сјај спуштајући се ноћу низ планине она док ужива без сумње уз звуке манастирских звона.

И сићушна капље капља, камен дуби, Весталко од чијих суза неће бити потопа, али може бити добре љетине. Увукла си ми се у личност и судбину не дајући се подвести под добре разлоге,

свеједно што знаш да наше вријеме односи повјетарац, да заљубљеност још ме инспирише.

Весталко моја, миришеш на путовања. Кревет је твоја чаура

и када се пробудиш претворићеш се у нешто, претворићеш се у лептира.

Отиди у врт и среди јутро. Хиљаде капи у његовом архиву трава пожељеће да будеш срећна, хиљаде мокрих влати пожељеће да ти загрле кољена!

Свијет је зло мјесто. Весталко, олакшајмо му читање сваког облика љубави

кад год нам се она указује и од ње узмимо податак, темељит као Тацит.

Схвати колико је ова добронамјерност вртова била сувишна приликом нашег првог сусрета, колико је мало недостајало да се не сретемо, да нам промијени судбину, о, дуго чекана љубави, јасна попут мјесечине на лишћу, просуте по озеблом камењу које се бјеласа у ноћи док спуштам прсте на твоје чело као пијаниста на дирке.

Култура и цијетност

је, како каже Вулевић, беспрекорно је урађена, за шта приређивач др Загорка Калезић има највећу заслугу.

У другом дијелу књиге, у тексту „Даљинама у походе“, који је позајмио наслов књизи, Вулевић говори о путописној прози Душана Костића, уочавајући да је овог писца тајновити глас звао и да је он тада кретао на путеве, с којих је доносио руковети пјесама. Притом је сваки крај у који је стигао доживљавао као свој завичај.

Костић је у путописима, објавивши шест књига, постигао завидан ниво. И у овом дјелу, насталом од 1951. до 1977. године, у времену кад је био професионални репортер „Политике“, природа је извор у исходиште Костићеве инспирације, с тим што он, како запажа Вулевић, „пејзажу утисне свој лик, оплемени га, оживи и преточи у ритам, боју и звук, заплуће својом неограниченом добротом, обавије копреном тајанства, искреном у надахутом поезијом“.

Иако су била вјерна слика друштвених прилика, путописи који се односе на послјератни период ишли су „донекле на уштрб књижевне вриједности текста“, закључује Вулевић.

Костић је путописе знао да пресијече својим лирским пјесмама, па их је и на тај начин поезитизовао.

Анализирајући Костићеве путописе, Вулевић закључује да је осјећање времена, које се само наслућује, једна од главних одлика Костићеве поезије. У најбољим поетским остварењима, он стално настоји да про-

дре у апсолутно вријеме.

Костић није волио градове који нијесу имали своју душу, своје специфичности. Није волио ни зимски пејзаж, и зато га није описивао. „Он је пјесник сунца, прољећа, љетних грмљавина“, каже Вулевић. Волио је и рану јесен. Најљепше странице написао је о Цетињу и о Раду Томову. А најцјеловитије његове путне импресије су виђења Херцег Новог – „то је литература која је у стилском, естетском виду доведена до перфекције“.

Захваљујући израженом приповједачком дару, Костић је у путописима изнио вјерну слику „наших људи и нарави, наших навика, начина живљења, понашања у кафани, на путу, улици, вазару“, а најбољи ликови су из народа, из свакодневице. О свему „казивао је надахнуто, али и са ерудицијом“. Уз то, иако је написао велики број путописа, ни у једном се није поновио. И као да је све то чинио да би, кад поустане, све те пејзаже, све те сусрете, које је у забиљежио, из сјећања призивао.

С обзиром на то да је први дио ове књиге састављен из радова које је Вулевић објављивао поводом Костићевих пјесничких књига, ма колико писац, какав је Вулевић, био ерудита и имао изражен критичарски нерв, не може замјетнути трагове пригодности. Они се у овој књизи виде у понављању, у неколико приказа, констатација у погледу одлика Костићеве поезије, као што су они о његовом друмовању, враћању свом праизвору, који подсећају на тонове народне пјесме, о

музикалности његове поезије, о усавршавању пјесничког израза – чишћењу од реторичности, односно дескрипције, и слично. Иначе, трагови пригодности видљиви су у оваквим књигама, него у приказима књига различитих писаца. Сходно томе, Вулевић није дао, нити је, пишући у дисконтинуитету о Костићевој поезији, у оваквом пројекту, могао да да анализу пјесничког дјела Душана Костића, које је било предмет његове опсервације, али је понудио увид у свој „споменар“, и дао довољно елемената да се дјело овог нашег врсног лирчара свестраније освијетли, макар да то и сам Вулевић учини, кад из појединачних књига, и тонова, буде извлачио синтезу. Истина, Вулевић је у уводном напису под насловом „О поезији Душана Костића“ назначио главне правце Костићеве поезије, али овај текст, без обзира на то што има своје вриједности, више је увод у читање ове књиге.

У тексту о Костићевим путописима, Вулевић је дао анализу тог вида Костићевог стваралаштва.

Књига *Даљинама у походе - о стваралаштву Душана Костића* Милоша Вулевића занимљив је приступ пјесничком и путописном дјелу Душана Костића, која се мора узети у обзир при озбиљном проучавању пјесника „слеђених тишина Виситора“ и путописца, кога су друмови разносили, а он их свијао у кругове својих дјела.

Добрашин ЈЕЛИЋ

АНКЕТА: ШТА СТЕ РАДИЛИ ОВОГ МЈЕСЕЦА ?

МИЛА БАЉЕВИЋ,
УПРАВНИК ГРАДСКЕ БИБЛИОТЕКЕ У БУДВИ:

КЊИГА
ОПЛЕМЕЊУЈЕ
ЉУДЕ

Ова зима ми је била јако напорна. Из простог разлога што сам два мјесеца била одсутна са посла, а обавезе у Библиотеци су се нагомилавале. Када сам дошла у фебруару морала сам да радим много више него да нијесам била одсутна.

Деведесетпет одсто популације и не зна који су то послови који се у Библиотеци обављају. Рецимо, велики број наших читалаца који свакодневно посјећује Библиотеку и користи библиотечки фонд, сматра да је рад у Библиотеци једноставан, да већина библиотечких радника нема пуно радних обавеза. Посао у Библиотеци је и тежак и одговоран, а са лакоћом га могу обављати људи који воле књигу и који поштују људе. Веома често се дешава да Библиотеку у Будви посјети у току једног дана и по 150 корисника библиотечког фонда. Сви они имају своје захтјеве и очекују од нас да добију праву информацију, а на библиотекару је да испуни читалачка очекивања како у набавци књижног фонда тако и у погађању њихових читалачких афинитета.

Рад са ученицима основне и средње школе веома често је и едукативан рад. Заиста се улаже максимум. Максимално пажње

према том узрасту до 18. године. Ми његајемо ту популацију и трудимо се да им пружимо увид у комплетан библиотечки фонд да би они могли урадити задатке које добију од својих професора и наставника. Организујемо и промоције књига. У фебруару смо имали промоцију књиге Станка Паповића „Санта Марија“.

Шта је особеност Будванске библиотеке? Првенствено то што ми имамо добро одабран књижни фонд. Многи јавни, културни радници Црне Горе и Југославије када посејте нашу библиотеку буду одушевљени избором књижног фонда, затим ангажманом библиотечких радника у пружању информација. Генерације библиотечких радника које су годинама радиле у библиотеци зналачки су обављале одабир књижног фонда.

Ми смо компјутерски обрадили око 80 одсто књижног фонда Библиотеке у Будви. Морам да поменем и библиотеку у Петровцу. Посљедњих 10 година сви наслови из белетристике који су купљени за потребе будванске библиотеке набављени су и за петровачку библиотеку. У мањем броју примјерака, наравно. И то је компјутерски обрађено све, као и овдје у Будви. У компјутерску обраду библиотечког фонда

је уложено више труда него што то захтијевају библиотечки нормативи. Јер су захтјеви читалаца и њихова интересовања за нас приоритет.

Морам да кажем да свакодневно неусловни читао-нички простор посјети велики број ученика основне и средње школе у Будви. Многи од њих од својих професора добију задатке да ураде реферат на задату тему а да им притом професор не да списак литературе коју треба да користе. Тада библиотечки радници истражују по књижном фонду да би помогли ученику да реализује задатак који је добио у школи, што у другим библиотекама не раде.

Волим пуно атмосферу у Будванској библиотеци. Окружени смо књигама. Књиге оплеменењују људе. Влада изузетна колегијалност код свих упослених у Библиотеци. Када дођем кући, чекају ме породичне обавезе. Ја сам мајка троје дјеце и супруга. Задовољна сам својом дјецом. Трудим се да им пружим што више љубави и разумијевања. Што се тиче дјеце мислим да је данас најтеже занимање бити родитељ. Окружење је тако какво је. Често ми се чини да је дан искупило крајак за све обавезе које треба да испуним. Много више љубави, разговора и времена треба посветити дјеци да би постали добри људи.

ПОШЛА ПО МОЈЕ УСПОМЕНЕ

8.

Оно што љубав повеже
дан не раставља између икона,
између прстију остављених на варљивој
обали

којој журиш
отресајући росу са својих лијепих очију.
Зар не страхујеш
од вјетра и таласа
ако од својих трепавица кренеш
у неко друго, незнано, краљевство?

Моја Офелија вене.
Плачне су очи њене.
Док вјетар удара у крму
и гњевно је море,
и гњевно је небо,
зар не страхујеш
да пођеш?

Без иједног круга пусти ме на трен
у твојој наручју свјетилу да нађем
јер пријети нам крај
сјенкама зацрњеним мојом кривицом
из пожара изашао
док кријепи ме љубави дах.

Изговор или опроштај?
Ја више нијесам свој.
Вјетар пирка са усана истих
изговор или опроштај

и кријепи нас за патње, за бол.
О, превише пржи жар наше љубави.
Ја више нијесам, нијесам свој.

9.

Памтим онај први прави крин
што оста на жалу,
а убрах га на лицу твојем
и рекох валу: буди његов дом!
У твојој поносној срци
прозбориће његов удес
својих патњи лишен.

О, тај цвијет мору предат
сав у пламену који се не гаси,
тај цвијет тишине и олује,
препун врлине, маленкошћу својом
уцвијели и развесели људе,
сваки мој дан украси
ил сав свијет угаси.

Свестран дух има право
да облачи свакојако рухо
рад сањарења да заваја душу крина,
миран у свом куту,
узбуркан попут дубина
мора чија ме вјешто залуђује пјена
Кад амбицији жртвујем љубав
видиш како слијепо бијесним у хиру,
па се искрадам чинећи добро
твојој погледу, пијеску и трави.

И код краљевског успјеха таквог
ти имаш посебно мјесто! Ко су
ти кринови с тобом? Храбри и вјерни
из моје младости к теби су стигли
и помогли ми тако
да сам опет у љубави својој.

За опсаду тебе моћни Могрен
распореди ми силе: вијенце од ружа
и њихове пријатне мирисе,
таласе и пјену око стопала
и звјезданог ти чела,
око њедара наоружане долине
и брегове,
покличне трубе за почетак боја,
а онда вечерни сморац испод пазуха,
ровове заштићене бедрима
од мојих постројених чета и копља.

Рекло би се да је и мјесец пао мртав
у кланац између твојих кољена.
Онда побјеже сан од звукова труба
и изгледало је као да сјенка лепрша
над Могреном уз чије је обале
море раскошно расипало мирне таласе,
а ја, побједник, љубио у сну твоје
краљевске подножје.

Бошко БОГЕТИЋ

Култура и умјетност

У СУСРЕТ ОТВАРАЊУ ПРВЕ МУЗЕЈСКЕ ЗГРАДЕ У БУДВИ

РИЗНИЦА КУЛТУРНЕ ИСТОРИЈЕ

Музејима као чуварима културно-историјског блага, припао је задатак систематског сакупљања, бриге и презентације, као и научне обраде збирки предмета значајних за културу, просвјету и науку. Јасно је да овако одређење неминовно захтијева систематски студијски научно-истраживачки рад на терену и у музејским збиркама. С обзиром да је нужност развијања научноистраживачког рада прихваћено као императив времена у којем живимо, музеји се, као огледала наше прошлости и културе, нарочито морају уклопити у ову општу концепцијску схему друштва и заједнице коју формирамо.

Како је познато, древна Будва представља један од најстаријих урбаних центара на Јадрану, а самим тим и на Медитерану. Парадоксално, на прагу трећег миленијума још увијек чека на остварење својих темељних културних потреба. Протекле године приступило се активизацији идеје да се у згради, својевремено, предвиђеној за Етнографски музеј, оствари изложбена поставка која би подразумевала излагање најзначајнијег дијела културног наслеђа Будве (археологија, етнологија, историја), што је подразумијевало оријентацију ка музеју комплексног типа (Музеј града Будве), као експозиционог простора у коме ће, поред етнографских експоната везаних за сеоску и градску средину (подручје Будве XVIII и XIX в.), били изложени и археолошки експонати као што су: хеленистичка керамика и хеленистички накит, римска керамика и стакло, камени

експонати из хеленистичког, римског и средњовековног периода, као и вриједна нумизматичка збирка. Грађевинско-занатски радови на поменутој згради су завршени, па се очекује да ће се ускоро приступити и финалним радовима унутар ентеријера (израда и монтаже ликовно-експозиционе опреме), чиме ће се створити сви услови за отварање прве адекватне музејске зграде у Будви, граду богате културне традиције. Колико музејски простор недостаје Будви сувишно је посебно истичати. Мноштво споменичког наслеђа Антике и Средњег вијека упућују на континуиран и активан живот овог древног града. Налазећи се на бурној граници између култура Истока и Запада, Будва, као урбана целина, обилује специфичним карактеристикама у односу на низ историјских етапа, а у зависности од преваге различитих традиција које су обиљежиле развој града у датом раздобљу. Наведене културе су се у овом изразито медитеранском поднебљу међусобно прожимале, комплементарно се надопуњујући и тако стварале суштинску особеност града, без тенденција ка потенцирању њихове различитости.

Као што знамо, једна од основних културних премиса једног града је постојање музеја чији експонати на опипљив начин откривају његову културно-историјску специфичност. Музеји чувају многа свједочанства наше културне прошлости, оне лагане еволуције у човјековом вјечитом трагању за лијепим као незамјенивим предусловом хуманиза-

ције друштва данашњице и свијета будућности. Музејски предмети су сами по себи документи или свједочанства прошлости, па је ради тога и музеј објекат комуникације, а, истовремено, и центар информативних,

потребе да се прикаже културно-историјска особеност развоја живота у једној мањој области јединственог поднебља какав је Медитеран, животних и историјских услова са етногенезом коју чини прожимање

зованих музеја са одговарајућим службама и стручним кадрам. Међутим, то наслеђе још увијек није довољно истражено сабрано и ограничено чему би у будуће требало посветити посебну пажњу.

просвјетне институције. Ове двије функције, музеја, узајамно се преплићу, те практично скоро и да не могу бити одвојене. Изложбена активност сваког музеја представља полазну основу за културно-просвјетну дјелатност у оквиру којих се дешава низ културно-просвјетних манифестација везаних за целокупни рад музеја. Културно-просвјетна дјелатност музеја је у чврстој каузалној вези са функционалним музејским задацима усмјереним ка стручном и научном раду, а представља њихову финалну фазу. Својом финалном фазом музеји доприносе интензивном подизању културног нивоа средине у којој дјелују. Јер, толико дуго док не подигнемо културни ниво просјечног човјека, пратиће нас одсуство квалитета у многим производним дјелатностима, културним односима у институцијама, као и на улици и унутар породице. Зато је у вишем властитом интересу заједнице да потпомогне рад и развој музејске дјелатности.

Посебно ваља скренути пажњу да је скоро отварање Музеја града Будве и, како се, такође, надамо, Археолошког музеја, од ванредног свеопштег, културног и научног интереса за град Будву, Црну Гору и шире, јер би, поред тога, што би се јавности учинио доступним увид у ријетке и непроцењиве вриједне примјерке археолошких и етнографских експоната, посредно утицао како на културно-социолошки просперитет града, тако и на квалитет цјелокупне туристичке понуде.

Луција ЂУРАШКОВИЋ

Чувар културно-историјског блага: Зграда музеја у Будви

компаративних, сервисно-образовних, културно-умјетничких, научно-истраживачких и других могућности комуникација и информација.

У оквиру јавне установе "Музеји, галерије и библиотека" Будва, "Музеји" су у организационом смислу најкомплекснија радна јединица, а подразумевају дјелатности у оквиру: Археолошког музеја, Етнографске збирке, Спомен дом Стефан М. Љубиша и, у склопу ових, библиотечку службу и службу превентивне заштите. Комплексност овако замишљене музејске дјелатности проистиче из

различитих култура, кавке су културе Илира, Грка, Римљана, Византије, Словена и осталих, као и специфичан профил сведен на умјетност, археологију и етнографију краја. Као такви, будвански "Музеји" представљају ризницу културне историје овога града и ове дестинације уопште, са посебним карактеристикама производа људског духа и умјетничког надахнућа.

Несумњиво да је културно наслеђе будванске регије веома значајно и разноврсно, што даје довољно елемената за постојање комплекса комбинованих и специјали-

Подразумијева се да музеји, као научне установе, поред збирки са драгоцјеном културном баштином, морају располагати и са одговарајућим стручним кадрам који ће својим резултатима моћи да одговоре како захтјевима одређене музејске грађе, тако и захтјевима међународних научних форума. Оваквим приступом музеји дају значајан допринос нашој науци и култури, те битно доприносе угледа нације.

Осим третмана музеја као научно-истраживачких установа, они се издвајају са посебном улогом и као културно-

тић и редитељ Милан Билбија. Ријеч је о полусовним емисијама које ће почети да се емитују у марту два пута мјесечно, истиче директор и в.д. главног и одговорног уредника ТВ Будва. Ц.

ДРУГИ МЕЂУНАРОДНИ СИМПОЗИЈУМ У БУДВИ

СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИША
У КОНТЕКСТУ МЕДИТЕРАНСКЕ КУЛТУРЕ

● У Модерној галерији у Будви 27. и 28. фебруара одржан други међународни симпозијум „Стефан Митров Љубиша у контексту медитеранске културе“ која су организовали Сјомен дом „Стефан Митров Љубиша“ и јавна установа „Музеји, галерија и библиотека“ Будва.

Учесће на овом симпозијуму узео је већи број еминентних научних и културних радника из Македоније, Словеније, Србије и Црне Горе. Професор др Мила Стојнић, академик Жарко Ђурић, проф. др Живко Ђурић, проф. др Душан

Иванић, књижевник Бошко Богетић, академик Радомир В. Ивановић, проф. др Владимир Осолник, академик Слободан Калезић, др Радослав Ротковић, проф. др Милорад Никчевић, проф. др Виолета Пирузе-Тасевска, др Марко Неђић, проф. др

Војислав Никчевић, др Валентина Питулић, проф. др Синиша Јелушић, проф. др Ненад Вуковић, др Мила Медиговић-Стефановић, др Алојз Штоковић, др Перивоје Поповић, др Мирослав Луке-тић.

Д.

АГЕНЦИЈА ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

ЛИЦЕНЦА ЗА ТЕЛЕВИЗИЈУ БУДВА

● Агенција за телекомуникације издала 4. фебруара 10 лиценци међу којима и Телевизију Будва за коришћење радио-дифузних фреквенција у циљу емисија телевизијског програма

Телевизији Будва су дати 48. канал на Спасу, 60. ТВ канал на Завали, 55. ТВ канал на Луштици у Херцег Новом и 54. ТВ канал Вељи град изнад Петровца и Бара.

Поред постојећих предајника на Спасу и Завали, у међувремену је постављен и предајник ТВ Будва на Вељем граду тако да сигнал ТВ Будва сада допире и покрива Петровац и барску општину.

На Луштици имамо техничких проблема јер тренутно Луштицу нео-

влашћено користи други корисник, ТВ Блу Мунрекао нам је директор Телевизије Будва и в.д. главног и одговорног уредника Михаило Каписода. - Проблем ће се ускоро ријешити у сарадњи са Агенцијом за телекомуникације.

По ријечима директора и в.д. уредника ТВ Будва, планира се проширење мреже дописника и на сусједне општине и да се у програм прилагоди новом гледалишту, мада се је и до сада тежило давању што више информа-

ција из читавог региона.

Општина Будва је као оснивач ТВ Будва издвојила око 55.000 марака за набавку система предајника и друге потребне опреме. Набављене су и двије мале камере „панасоник“, затим рачунарска опрема.

- Недостатак новинарског кадра сада је највећи проблем. ТВ Будва тренутно има свега 18 запослених и 35 хонорарних сарадника - ријечи су директора Каписоде.

Д.Ц.

ТЕЛЕВИЗИЈА БУДВА

О ПЈЕСНИЦИМА ИЗ БУДВЕ

Од емисија које су на програму ТВ Будва имамо сваког понедељка "Спорт - микс", уторком "Медитеранео", према утврђеној програмској шеми која се поштује, наглашава директор ТВ Бу-

два и В.Д. главног и одговорног уредник Михаило Каписода. - Сриједа је резервисана за емисију контакт програма, четвртом су дијалози и округли сто, петком "Хипократија", суботом "Пли-

ма". Поред ових емисија радимо и "Мјесто под сунцем", у складу са програмском шемом, "Мајка и дијете", "Спид" (о аутомобилизму), "Сав тај свијет" (забавна емисија о моди).

Култура и цијетност

ИЗЛОЖБА „ПЕЈЗАЖ“ ИЗ ФОНДА МОДЕРНЕ ГАЛЕРИЈЕ

СЛИКАРСКЕ ИМПРЕСИЈЕ

„Природа је промјенљив облак који је увијек исти и никад није исти“

Емерсон

У будванској Модерној галерији, у другој половини децембра прошле године, постављена је изложба „пејзаж“ из фонда галерије. Сви су експонати највећим дијелом набављени путем поклона од стране умјетника који су били гости Модерне галерије и у њој имали већином самосталне изложбе.

Пејзаж као самостална ликовна тематика је од самог почетка био веома занимљив и инспиративан за умјетнике тако да је његов развојни пут кроз историју умјетности интересантан не само за стручњаке. Од првог приказивања природе у праисторијским пе-

умјетничког доживљаја. Може се слободно утврдити да је Почек, као суптилни лиричар, прожео поетским набојем сваки и најмањи детаљ атрактивног разуђеног црногорског и медитеранског пејзажа.

Изложбу „Пејзаж“ чини осамнаест радова еминентних и истакнутих ствараоца из Црне Горе и шире. Сви представљени аутори испољили су своју дубоку занесеност и подстицајност амбијентом којим су били окружени. У поставци се налази и неколико уља на платну руских и чешких умјетника који су крајем шездесетих година боравили као гости умјетничке колоније у Будви. Оно што даје посебну драж њиховим платнима је свакако начин на који су доживјели црногорске крајолике и обалу. Богатство композиције, широка палета

миране како композиционе тако и изражајно-експресивне визије једног занимљивог сеоског мотива, пружила у потпуности могућност сагледавања њеног сликарског рукописа.

Једна од слика која привлачи посебну пажњу несумњиво су „Кровови“ Милана Цмелића из 1988. године. Његово дјело даје праву могућност уживања у умјетности. На овој слици умјетник се још једном потврдио као изванредни посматрач и поклоник објективног свијета. Композиција којом доминирају кровови са медитеранских кућа прекривена је ореолом патије која крије фино изграђену чулност за тон и гаму. Цијела слика зрачи атмосфером поетско-магичне оријентације. 1988. године у каталогу за Цмелићеву изложбу у Будви истакао је ликовни кри-

- Никада нијесам јурила за неким самосталним изложбама и за брзим успјехом. Важно ми је било само стваралаштво. Јер вријеме је катализатор за све велике и мале умјетнике. Подједнако. Живот ме је ставио на тешка искушења и смам трам то вољом Божјом. Надам се да ћу моћи да умилостивим Бога да остатак живота проведем у стварању и миру.

Задњих шест година сам живјела у Београду. Метропола даје велике могућности разноврсног начина живљења, али ме није Београд инспирисао јер тамо не могу да стварам море и небо. Могла сам и да изаберем трајно да се настаним и у Београду и у Риму - истиче Рајка Кујунџијевић сликарка из Будве, али, како каже, вратила се Будви јер нигдје нема такве свјетлости као овдје.

Рајка Кујунџијевић је прву самосталну изложбу слика имала прије 20 година у Галерији хотела „Меркур“ (данашњи „Монтенегро А“) у Бечићима, а прошле године је по други пут излагала у свом граду у галерији „Аркада“ у ТН „Словенска плажа“, након изложби на Цетињу, у родном Котору, на Златибору и у Врбасу, 1993. године. Излагала је још једанпут у Бечићима у хотелу „Медитеран“ у оквиру ликовне колоније „Маестрал-турс 2001.“

Моје теме су море и свјетлост. Волим да досегнем дубине мора и даљине неба, иако је то много тешко. За мене је то изазов. Боје су ми јако важне. Са зрелошћу као да се ја све више приближавам њима, а не оне мени.

Прије су то били облици, а сада су то боје. Веома ми је важна хармонија духа и тијела. Тада једино могу да стварам. Неко ствара из хаоса, а ја у хармонији.

Акварел, као техника, потпуно ме испуњава зато што ме инспирише то мијешање боје и води ка непознатом, у отварање неслућених види-

Хармонија духа и тијела: Рајка Кујунџијевић

ка свјетлости и осјећања. То не значи да не посежем и за уљем на платну. Све зависи од мог тренутног надахнућа. Моја истраживања су усмјерена на технику уља на пергаменту. То је синтеза између акварела и уља на платну.

О плановима сликарка каже:

- Моји будући планови су иностранство. Имам лијепе понуде за излагање у иностранству, али ће ми бити прва станица Рим, гдје ћу

вјероватно да проведем неко вријеме, код сестре од тетке. Можда у Риму нађем инспирацију да створим један нови циклус слика и да овдје направим изложбу када се вратим.

Прије Рима и прије изложбе, Рајка ће крајем фебруара отићи у Београд гдје је жељено очекују њена кћерка Анастасија и двије унукe. Каже и да у Београду може да слика и да је тамо нашла неки свој мир.

Д.Ц.

ПРОМОЦИЈЕ

САНТА МАРИЈА - ИЗАЗОВ УМЈЕТНИКА

● У модерној галерији у Будви, 7. фебруара промовисана је књига Станка Пајовића, новинара и публицисте из Будве, под насловом „Санта Марија - изазов умјетника“.

● Организатор промоције била Градска библиотеке у Будви и јавна установа „МГБ“.

Са промоције књиге „Санта Марија - изазов умјетника“ Станка Пајовића

На промоцији су говорили Драгана Ивановић, историчар умјетности, Сава Греговић, новинар, Радомир Уљаревић, директор издавачког предузећа „Октоих“ из Подгорице и аутор, док је одломке из књиге читала Јелена Минић.

Књига „Санта Марија - изазов умјетника“, говори о једном богатом и успјешном периоду у ликовном животу Будве и о ликовним дешавањима у галерији „Санта Марија“ од 1990. до 2000. године.

Својом књигом „Санта Ма-

рија - изазов умјетника“ Станко Паповић је то нагласио и успјешно заокружио један значајан период у ликовном животу не само ове цркве, нашег града већ и црногорске културе уопште, речено је на промоцији Паповићеве књиге.

Д.Ц.

Милан Цмелић: „Кровови“ (1987)

бинама Алтамира у Шпанији, а затим у Француској, па преко древних култура, старохришћанског, средњовјековног сликарства до XIX в. и чувене Барбизонске школе, када пејзаж остаје самостална тематика, почиње да све више заокупља пажњу умјетника.

У Црној Гори пејзаж се појавио прво у дјелима страних мајстора, међу којима значајно мјесто припада Антонију Карингеру, Маурицију Рави, Арсенију Паштровићу Сасновском. Њихове слике са мотивима Француске, Италије, Аустрије, Чешке и Турске имала је прилику да види ликовна публика у Будви у септембру 1999. године у Модерној галерији на изложби „Пејзаж из дворске колекције“.

Један од првих пејзашиста у црногорском сликарству био је истакнути сликар Перо Почек за кога је записано: „Његов однос према природи је искрен, усхићење снажно, имагинација жива и богата, па посматрач мора да осјети фасцинантну снагу

боја, игра линија, само су одрази великог надахнућа немирним морским пространствима, патином будванског старог језгра, острва св. Никола, али исто тако и љепотама Скадарског језера, изазовима планинског масива и црногорског крша. Тако су сликарске импресије постале рефлексије топлих, романтичних и сензибилних композиција на платнима Пигозниса, Мосјенка и Васцлава Хаиса.

Међу изложеним експонатима налази се „Сребрна стијена“ Петра Лубарде, из његовог периода „слика на лесониту“ из 1968. године која садржи сву моћ и компоненте великог мајстора. Сликар широких ликовних визија, надахнутог потеза који је изнад свега осјећао праве вриједности до којих је долазио са лакоћом јер је ова слика управо свједочанство о његовој жестиној израза. Ђурђе Теодоровић и Илија Коларић су представљени својим поетско-реалистичким виђењима Будве и њене обале док је Милена Шотра, са детаљима сеоског мотива из Момишића, на којој су субли-

тичар Срето Бошњак: „Све су његове слике препознатљиве на први поглед, без обзира које су године настале: оне имају обриси које им је дала свјетлост духа узбуђеног сукобима трајног и пролазног“. Такви су управо и овдје изложени „Кровови“.

Занимљиве су и стијене Никице Раичевића на којима сликар вјешто ствара енигму камена и драматичност свјетлости и таме. Славећи природу доказује да је пејзаж његова омиљена тема у којој разбукута свој темперамент и према коме се поставља освајачки јер што више га окупира све више осјећа његову тајновитост, па га самим тим и привлачи. Наборане стијене га до те мјере узбуђују да се ликовним рукописом стапа са њеним ђудима и лиричним односом према животу, искажујући широк спектар осјећаја и сензибилитета.

Занимљивошћу приказаног мотива издваја се слика „Будва“ из 1969. Марина Тартање, као и дјела Петра Скутарија и Миљенка Синдика.

Драгана ИВАНОВИЋ

Култура и умјетност

Духовно наслеђе

СВЕТИ СТЕФАН

Може ли се
Без толико кровова
Сажетих у зрењу
Изронићу на површину.

Са врхунца
Неко је забацио мрежу
И ловину оставио шу
Да заблести.

Сунце је маслинаком
У четвртаси заворило мир
И мреже и риболовце.

Облик је остао чист,
Зашићен од проишцања.

КУЛА БАЈА ПИВЉАНИНА
У БОКИ КОТОРСКОЈ

Шта је јустиш, где то блуди
Поједан од камена?
Ко ће проишци да пробуди,
Да је диће са сљемана?

Из сна једног — са гна Света
Жижак морски што лелуја,
Хоће ојет из Ничеја
Да оживи појут Руја.

Је л' што кула расцветала
Из Јаросија — из Тишине?
Је л' се звезда мору дала:
Не дајте јој да умине!

Исход прага чувар-змија,
Сваки камен једно Слово,
Кад ће мисо да долија?
И олово — и олово.

Хоће л' јунак С Пивској Врела
Грољ-воду да Долије
У Мисао што се сљела?
Своју душу да ошкрије.

Сад цветјају сјајне бољке,
(на јучину прозор зуре),

Са гна мора шуме школке —
То ја зову провидури.

То ја зову шамне торе,
Оштар појед — Празне Зене,
(у Кули се пени море),
Не да причу да увене.

Море ћути — камен пени,
Речима се пене Плима,
Ханцаром смо понесени,
Бројаницом — Венцем рима.

Вук МИЛАТОВИЋ

СМИЈЕШАК

Руке месеца о прозор пљешу,
Прошлости повукла своју тусубу.
И као дечак са добром већу
Пријатан већурић жели у собу.

Уз вратица постој већури ујисан,
Речи неће учас никоше.
Сној светлих зрака на зид тругисан,
На моме лицу њихов рикошет.

Ујалена је сићушна луча,
Већури и светлости тихо причају.
Као да чујем где вода кључа:
Смешкам се калји рума и чају.

Бранко Б. КОВАЧЕВИЋ

РИБА

Жива пошта у ријеци
пушује
зна сваки врло
засијек мрака
свејелости пушује
по дну и пјева
на свој начин

У овом случају
сликари су немоћни

Андреја РАДУЛОВИЋ

Редакција листа „Никшићке новине“ расписује

КОНКУРС
за новинску причу

Необјављене приче дужине до 100 редова машинописа, у три примјерка и потписане шифром (са разрјешењем шифре у посебном коверту) послати најкасније до 15. априла 2002. године.

Жири ће додијелити прву, другу и трећу награду, а дио прича предложити за објављивање.

Резултати Конкурса биће објављени 6. маја 2002. године, на Дан Центра за информативну дјелатност Никшића.

Приче слати на адресу: „Никшићке новине“, Конкурс за новинску причу, 81400 Никшић, Улица Новице Церовића 30.

МОНОГРАФИЈЕ

ПАНОРАМА ИЗ ВИШЕ ДИМЕНЗИЈА

Желько Миловић-Суљо Мустафић „Књига о Бару“, ЈП Информативни центар, Бар, 2001. године

Писати монографију о једном граду или регији доста је тежак посао и захтијева храброст (наравно стваралачку). Два млада аутора, направили су прави подвиг. Овакве књиге пишу тимови стручњака. Новинари Желько Миловић и Суљо Мустафић самоувјерено су ушли у овај пројекат и успјех није изостао. Пред нама је панорама Бара и околине, од Дукље, Византије, Зете, Црне Горе, и још раније, од 6. вијека када се помиње као Антипарга код Прокопија. Овдје су се мијењале војске, владари: Балшићи, Стјепан Вукчић, српски деспоти, Млечани, Турци...

Аутори су обрадили Бар из свих димензија, почев од географске ширине и дужине, надморске висине, просторне целине: приморско-равничарске, високе планине и обалу Скадарског језера. Затим климу, флору и фауну, налазишта, историјске личности.

„Књига о Бару“ подијељена је у два дијела: „Шкатула колективног сјећања“ и „Језиком о језику“. У „Шкату-

ли“ Желько Миловић (новинар и писац) популарним стилем, сваком разумљиво, а ипак уз коришћење важних докумената (литературе) уводи нас у минуле цивилизације. Доста простора је дато култу Светог Владимира, дјелу „Regnum Sclavonum“ („Барски родослов“, „Јетопис Попа Дукљанина“) гдје је дата генеалогичка владара древних Словена, у којем су описана дјела и ратови краљевства Словена са главним описом државе Дукље која је обухватала територије данашње Црне Горе, Македоније, Албаније и Босне и Херцеговине. Ређају се имена војски, освајача, споменика, религија...

Суљо Мустафић (новинар, критичар и лингвиста) обрађује поглавље „Језиком о језику“. Кроз културно-историјску и лингвистичку димензију даје слику тадашњих писаца, архиепископа, клесара, филлиграна. Ту су и топоними романског, словенског и албанског поријекла. Мустафић зналачки пише о говорима на простору Црнице и Горана, ди-

јалектска слика је дата у примјерима, фонетским карактеристикама и морфолошким облицима. Барски локализми су право језичко богатство. Има словенских, романских и албанских израза. Као примјер, дате су црничке, туђемилске, зубачке, мркојевичке и горана одгонетке. Међутим, долазком у град већина се уклапа у урбани барски говор.

„Књига о Бару“ представља значајну публикацију овог краја, уз историјске, географске и друге особености цивилизација са ових простора. Писана је популарно. Многи становници града први пут ће дознати и сазнати поједине податке о догађајима и личностима са ових простора. Свако ће наћи свој дио интересовања, од ученика, студената, просвјетних и културних радника, историчара, туриста. Поред велике заслуге аутора за велики турд, Желько Миловић и Суљо Мустафић, треба похвалити и издавача ЈП Информативни центар из Бара.

С. ВУКАНОВИЋ

ТЕОЛОГИЈА ИКОНЕ

БОЖЈЕ ПРИСУСТВО
У ВРЕМЕНУ

„У почетку бјеше Логос, и Логос бјеше у Боја, и Бој бјеше Логос... И Логос постојао је, и усли се у нас јуно благодати и истиине; и ми видјесмо славу Његову, славу, као Јединородног од Оца“. (Јн. 1, 1-14)

Прва недјеља Часног Васкршњег поста назива се још и Чиста или Недјеља Православља. У овој недјељи Православна Црква прославља побједу православног исповиједања вјере над јеретичким учењима. У историји хришћанства, скоро од првих вјекова његове појаве и ширења, појављују се разне јереси, то јест искривљена и погрешна тумачења хришћанске вјере. Због тога су сазивани сабори који су, излажући догмате, имали за циљ очување чистоте вјере и јединства Цркве Христове. До сад је у историји одржано седам Васељенских сабора и низ помјесних. Први сабор одржан је 325. године у Никеји, а непосредан повод била је Аријева јерес. Тада је и установљен Символ вјере, који још називамо и никејско - цариградски, јер је допуњен на другом васељенском сабору у Цариграду 381. године. Овај Символ вјере ми и данас у Цркви свакодневно исповиједамо на Светој Литургији.

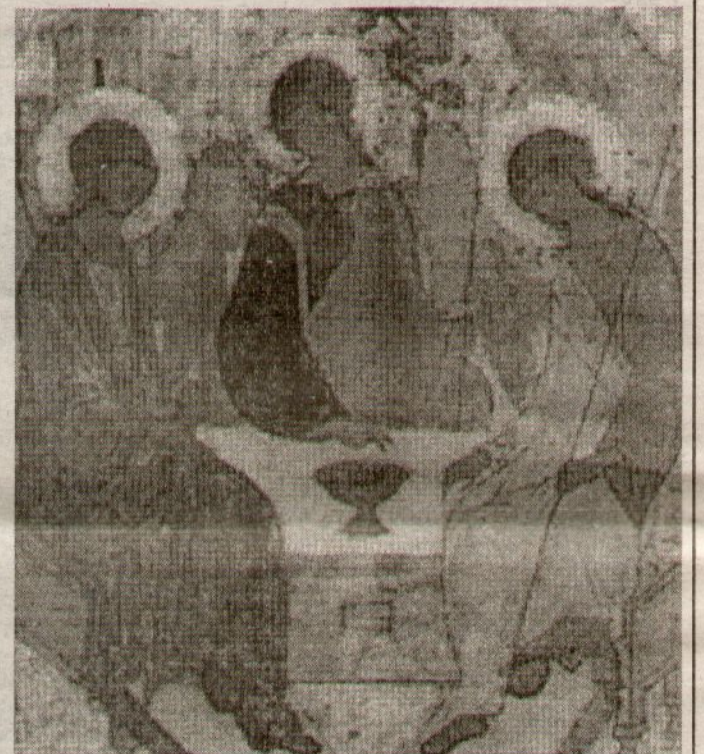
Ипак, Недјеља Православља везује се за побједу над јереси иконоборства и седми Васељенски сабор. Јерес иконоборства састојала се суштински у борби против икона, које су, по њиховом мишљењу спадале у домен идолопоклоничтва, које је забрањено још у Старом Завету, у Десет Божијих заповјести (друга заповјест: Не прави себи идола, нити каква лика; немој им се клањати, нити им служити). Овај сукоб захватио је цјелокупну Цркву и највећи је сукоб у њеној историји. У овом највећем догматском спору водила се истинска битка за Православље. Најистакнутији борац за поштовање икона био је Свети Јован Дамаскин. Он је у свом „Слову у заштиту светих икона“ изнио теолошки смисао литургијске иконе у Цркви. Клањајући се и поштујући иконе ми се не клањамо дрвету, ни боји, нити их сматрамо самим Богом на начин који су то чинили идолопоклонници и многобошци и против којих су се Христови Црква и њени светитељи вјековима борили и страдали. Многи свети су мучнички пострадали управо зато што су одбили да се поклоне многобожачким идолима. Клањајући се и поштујући иконе, ми се клањамо ономе што икона изображава, „част дата икони прелази на онога који је насликан на икони“. Суштина поштовања икона почива на чињеници оваплоћења Сина Божијег, икона је посљедица Христовог оваплоћења и управо је Христос „икона Бога невидљивог“ (Кол. 1, 15).

И први човек је створен по икони - лику и подобију Божијем. Кроз историју људског рода сви велики пророци, као Данило, Мојсије, Исаја или Јаков видјели су икону - слику Бога или анђела његових који су им се јављали, јер „нико није видео природу Божију, него само образ и икону онога што ће се догодити у будућности, јер је требало

да Син, и Логос Божији невидљиви постане истински човек... „Ово је теологија иконе Светог Јована Дамаскина на основу кога је касније, на седмом Васељенском сабору 787. у Никеји, кроз каноне формулисано учење о поштовању иконе. Дакле, икона се не поштује на материјалној основи, идолопоклонички, како су то упорно тврдили иконоборци, већ на „темељу сличности представље-

траже.

Икона је сусрет времена земаљског и вјечности. Можда је управо најљепши примјер чудотворна икона Мајке Божије са Христом пред којом се свети Јован Дамаскин молио и чијом му благодатном силом би исцјељена одсјечена рука. Из захвалности због чудесног исцјељења с. Јован Дамаскин додаје на икону „трећу руку“ направљену од сребра, због које ће она

Икона освјетљава јуш спасења онима који ја траже

ног лика са личношћу“. Поштовање које исказујемо лику насликаном на икони припада личности коју та икона изображава. Икона нам саопштава невидљиву божанску стварност, припада Богослужењу, заједно са Светим Писмом и Светим Тајнама, и због тога је дио Литургијске умјетности, а не сакралне, на њој су изображена лица у нетрулежности. Њен циљ је да нам уздигне душу из овог грешног и трулежног свијета и уведе нас у Божанску, невидљиву стварност, те нам помогне да одједне и сада на земљи осјетимо предукус Царства Божијег. Сама Црква се сматра иконом Царства које ће доћи.

Не треба заборавити да су иконе имале и васпитну улогу у животу, будући да су поучавале у вјери. Иако се Света Тројица не могу представити адекватно на иконама, ипак се могу насликати догађаји у којима се симболички јављају људима, нпр. силазак Духа Светог у виду голуба у часу крштења Христовог (празник Богојављења). Или Света Тројица насликана у виду три анђела која угустише Аврам и Сара (један од најљепших приказа) икона Андреја Рубљова. Икона нам свједочи Божије присуство у времену и можда најбољи примјер тога јесу чудотворне и мироточиве иконе чија нам је тајна несазнајна, а које Бог прослави на спасење душе и тјела вјерујућих. Иконе, као и мошти светитељске јесу свјетлост у мраку која освјетљава пут спасења онима који га

бити прозвана Тројеручица. Икона Богородице Тројеручице чува се већ вјековима у манастиру Хиландару, а њена копија се налази у Храму Светог Саве на Врачару.

Иконе треба поштовати и цјеливати са побожношћу. У својој „Беседи о правој вери“ Свети Сава потврђује древно црквено учење формулисано на Сабору у Никеји.

Гоњење икона, започето у осмом вијеку под царем Лавом V (813-820), естишаће се потпуно тек након седмостог Васељенског сабора, иако га је сабор осудио као јерес. Крај иконоборачког гоњења и побједу светих икона установила је и обилежила први пут цара Теодора II. марта 842. године као празник Православља који се данас прославља у првој недјељи Великог поста, када се врши ход са иконама а Црква се сјећа свих светих исповједника вјере, патријарха, епископа, мученика, учитеља и побожних царева и царица.

„О, Благословенни Господе, начинисмо и пред Твојим величанством чедно постависмо ову икону милост Сина Твога, у спомен спасоносног оваплоћења и свих његових прославних чудеса и доброчинства која, јавивши се као човек, показа на, земљи роду људском, не боготворећи је, него показујући да поштовање лика прелази на Прволик“. (Молитва на освјећењу иконе Христове, Велики Требник)

Миља РАДОВИЋ
дипл. теолог

60 ГОДИНА ПРИМОРСКОГ БАТАЉОНА „СТЕВАН ШТИЉАНОВИЋ“

ШИРЕ ПОЗНАТ И ВИСОКО ЦИЈЕЊЕН

Пише: Пеко ЛИЈЕШЕВИЋ

(Наставак из прошлог броја)

Борба по којој је приморски батаљон „Стеван Штиљановић“ шире познати и високо цијењен, гдје је он, заиста, исказао своје моралне и борбене вриједности, била је она за одбрану Побора, војена на Паштровници и Голишу, у Братешићима и Горовићима, 25. марта 1942. године. Партизан Поборско-брајичке чете и дјелови Грбальске, Которско-приморске и Маинске чете – укупно јачине до 120 бораца, читавог дана пружали су одлучан и храбар отпор многоструку и неупоредиво јачем непријатељу. Главне снаге Италијана, уз снажну подршку пратеће, тврђавске и бродске артиљерије, дејствова-ле су правцем: Мирац – Паштровница-Побори, а помоћне правцем: Радановићи-Пријеради-Братешићи. Претрпјевши велике губитке (осам погинулих и десетак рањених), нарочито Поборско-брајичка чета, партизани су се повукли са Паштровнице. Италијани су извршили злочине у Горовићима и Братешићима. У Поборима су извршили тешке злочине, сличне оним у Брајичима, осам мјесеци раније. На Паштровници су погинули: Мишо Миланов Зећ, Нико Марков Зећ, Видо Ивов Каписода (отац петоро дјеце), Видо Марков Кнежевић, Јово Ђуров Ивановић, Митар Вукалов Иванчевић, Грација Стојов Петковић и Неђељко Ников Ђетковић. Сјутрадан, по упаду у села, стријељали су и звјерски убили: Марка М. Мазарака, жену му Мару и снаху Ивану (мајку петоро дјеце), Јоку Ј. Калуђеровић и Ивану П. Вујадиновић, Ива М. Зеца (5 година), Петра И. Баконовића, Андрију М. Кнежевића, Рака Н. Шумара и сина му Сава, Ива С. Шумара и сина му Вида. (Обиљежавање 60-годишњице ове борбе биће прилика да се о њој говори и више и конкретније).

Приморски батаљон „Стеван Штиљановић“ престаје да постоји

Крајем зиме и почетком прољећа 1942. године за НОП у Црној Гори је настала тешка ситуација. У веома тешким условима, у оскудици средстава за живот и борбу, у свакодневним борбама са домаћим сарадницима

окупатора, уз подршку и свестрану помоћ Италијана, партизани су, негдје и убрзано, били присиљени на повлачење ка западним и сјеверним дјеловима Црне Горе.

Борба на Паштровници и Голишу, Братешићима и Горовићима и њен исход (велики губици у погинулима у борби, сурове и злочиначке репресалије над народом и насељима), непосредно и негативно су се одразили на компактност, стабилност и морално-политичку чврстину јединица, посебно Маинске и Поборско-брајичке чете. Томе је допринијела и све већа активност непријатеља НОП-а и НОБ. Настало је пасивизирање дијела бораца, а онда је отпочело и осипање јединица.

Одласком из Побора борци Маинске чете су се, по групама, налазили на својој територији. На Јариштима и ка Мајсторима налазила се команда Которско-приморске чете са мањим дијелом бораца.

Те и друге слабости ускоро су се видно испољиле приликом добијања и извршавања наређења штаба Ловћенског одреда.

У таквој ситуацији, 12. априла, штаб Приморског батаљона примио је наређење штаба Ловћенског одреда о хитном повлачењу са ове територије и покрету ка Катунској нахији. Наређење је прослијеђено четама (групи већ залијечених рањеника речено је да се упуте у своје јединице). За одлазак се пријавило 40 бораца Паштровске чете (са њима је био и Машо Вргуљан, комесар Которско-приморске чете) и они су, на челу са командантом и комесаром батаљона и секретаром Међуопштинског бироа Ђелија, извршили покрет на Катунској нахији 13/14. април 1942. године. У реону Грахова погинули су Ђуро Т. Куљача и Даница Миковић. Чети ће се прикључити још четири борца, који су учествовали у борбама на Колашинском сектору. На дан њеног формирања, почетком јуна 1942., у Четврту пролетерску бригаду ушла су 32 борца Паштовске и 3 борца Которско-приморске чете.

Цијенећи ситуацију послје борбе 25. марта, 20-так бораца Грбальске чете, углавном њеног загорског вода, на челу са Бошком Стругаром, пребацило

се на Јаришта и повезало са Которско-приморском четом. Ту је и Војо Ражнатовић. Формирали су и заједничку чету (командир Антон Шуран и комесар Бошко Стругар). Наређење о повлачењу добили су 14. или 15.

спољњем и унутрашњем плану, увелико је измијењена. Послије велике побједе код Стаљинграда и Курска, Црвена армија је помјерила фронт њемачких снага на запад за 500 - 1300 км. Разбила је 230 осовинских ди-

пило више хиљада италијанских војника, од којих су формиране посебне јединице. Наш крај, територија нашег Приморског батаљона из зиме 1942. године, одразио је управо такву ситуацију.

Сједиште СК КПЈ

Са ошкривања сјомен-йлоче у Дуљеву 4. јула 1975. године

априла. На марш је пошло њих 30 (16 из Грбальске, 13 из Которско-приморске чете и Војо Ражнатовић).

Усамљена, пробијајући се преко територије коју су сепаратисти контролисали и запосјели, оскудијевајући и у муницији, трпећи губитке (погинули Владо Поповић, Ђуро К. Поповић и Стево Марић), група се и подијелила (мањи дио се вратио на терен) - њих 14 стигло до Липе цуцке. Ту су их, на превару, „крилаши“ заробили и предали Италијанима. Ражнатовић и Стругар су стријељани.

У периоду мај 1942. - август 1943. године није више било организованих борбених јединица. Настали су прогон, терор и репресалије над припадницима НОП. Многи борци Приморског батаљона били су ухапшени, затворени и интернирани. Десет је стријељано. Ипак, може се рећи да је, упркос свему, и у овом периоду одржан континуитет НОП-а и НОБ на овој територији. Велика је у томе заслуга оних који су се одржали у илегалству, са пушком у руци, углавном из Паштровића, Которског и Тиватског краја. Било их је двадесет.

Капитулација Италије. Обновљање, накратко, Приморског батаљона

Крајем лета 1943. године ситуација, на

визија и ослободила двије трећине окупираних територије.

Англоамеричке снаге су, у међувремену, разбиле њемачко-италијанске трупе у Африци. Заузимањем Сицилије и искрцавањем у јужној Италији, убрзале су избацивање Италије из ратног строја.

Непријатељ није успио да, на Неретви и Сутјесци, уништи нашу Оперативну групу дивизија, са Врховним штабом на челу. У лето 1943. НОВ и ПОЈ има четири корпуса са осамнаест дивизија и 70 партизанских одреда.

Код њемачких команди и код нашег Врховног штаба НОВ и ПОЈ порасло је интересовање за италијанску окупациону зону, нарочито за Далмацију и Црногорско приморје. За Њемце је обала Јадрана била значајнија прије свега због могућности да се на њу искрцају англоамеричке снаге које би, у садејству са НОВ и ПОЈ, а можда и четницима, њемачким снагама увелико отежале ситуацију на Балкану.

Врховни штаб је у Далмацији упутуио Прву, а у Црну Гору Другу пролетерску дивизију. Капитулација Италије (8. IX 1943.) у развоју ситуације донијела је нови квалитет. НОБ је добила нов полет и замах. Разоружано је десет италијанских дивизија. У НОВ је сту-

Бар (секретар Никола Гажевић) је на Паштровачкој гори. Његови чланови, заједно са другим истакнутим борцима (дотад илегалним радницима), налазе се на два краја територије, доста удаљена и са тешкоћама у одржавању међусобних веза. Дејствују у великој мјери самостално, али на бази јединствених смјерница, упутстава и задатака.

На источном дијелу територије, путем разговора ослобођен је логор у Будви и затвор у Петровцу. У партизане ступају нове десетине бораца. Неколико десетина остављено је на територији и са одређеним задацима, а више од 150 упутили су се 12. септембра ка Бару у намјери да путем преговора, ослободе велики концентрациони логор. Од њих је, у току марша, у Буљарици 13. септембра изјутра, формиран Приморски батаљон (командант Благо Кажанегра и комесар Марко Ј. Куљача). Преговори са италијанским генералом нијесу успјели. Вјероватно у очекивању Њемаца, његов став је био одлучан и одбојан. На повратку, партизани су наишли на четнике који су се спустили на Куфин и у петровачка села. Дошло је и до осипања бораца. У току 15. септембра, уз помоћ још неколико десетина бораца из општине Будва,

дуж Паштровске горе углавном међуплеменском границом, успостављена је линија ватреног контакта са непријатељем, која ће бити, већим или мањим интензитетом, одржавана до краја септембра.

На западном дијелу територије (Грбаль, Котор, Тиват) догађаји су се одвијали на широј основи и ангажованије, као мало гдје и на много већој територији. Такорећи, јединствени случај тих дана. Тамо су формирани Грбальски и Тиватски батаљон и двије велике которске чете, са и до 700 бораца. Они су преговарали, постижући са Италијанима добре резултате, укључујући и сарадњу у борби. Али и озбиљно ратовали против Њемаца: заузимајући Лепетане (14. IX 1943.) гдје су ови већ били пристигли до Херцег Новог, а затим на Тројици, Врмцу и Пипољевцу, гдје су јаче њемачке снаге пристигле од Његуша. Заробљено је око 200 Њемаца, а више десетина их је убијено и рањено. У борбама је учествовао и Грбальски четнички батаљон. Погинуло је 7 његових бораца. Неколико дана Котор и Тиват слободни.

Пред знатно јачим снагама Њемаца, претрпјевши и велике губитке (само из Грбальског батаљона десет погинулих), партизани су се повукли у Грбаль. Тамо је формирана јединица која је, на челу са Стевом Јовановићем, 18. или 19. септембра, пристигла на Паштровску гору и укључила се у борбу против четника.

То је, са Паштровском и Будванском четом, сада већ прави Приморски батаљон са око 200 бораца, сврстаних у три чете. Нажалост, за мало времена. На Паштровску гору тих дана су стигли и борци из Улциња и Бара и са Љуботиња.

Ноћу 30. IX/01. X 1943. године, по наређењу штаба Ловћенског одреда, упутили су се у унутрашњост Црне Горе. Дио је остао на нашој територији. На марш је пошло око 110 бораца. Из Горњег поља дванаест их је, по наређењу вишег руководства, враћено на наш терен као партијско-политички радници. Њих 95 су, у Колашину 12. X 1943. године, ступили су славну Четврту пролетерску (црногорску) бригаду.

Из стручног угла

МЕДИЦИНА

Клонирање као примјер најсавременије примјене модерне биотехнологије и генетског инжењеринга и најбољи темељ, како научници тврде, даљем истраживању хелијског развоја, наслеђа, генетске структуре, могућности превенције и лијечења тешких болести, као и повећања успјешности поступка трансплантације, поново је у жижи интересовања светске научне јавности. Клонирање као не само научна, него прије свега велика друштвена, етичка, морална, религиозна и политичка дилема поново заокупља огромну пажњу широке свјетске друштвене јавности. Вријеме петогодишњег мораторијума на истраживања у сфери хуманог клонирања у УСА полако истиче. Такође, све чешће се, првенствено у научној литератури, могу прочитати наслови као: „Креиран први клонирани хумани ембрион“, „Судска правила у Великој Британији сматрају клонирање нелегалним“, „Клонирана овца Dolly има артритис“ и сл. Људски род се суочава са врло значајном одлуком; хумано клонирање ускоро би могло постати стварност ако се то већ и сада не дешава! Намјера овог чланка је да презентира неке податке и чињенице сакупљене прелиставањем свјетске научне литературе и обавијести о једном од актуелних свјетских научних (медицинских) проблема.

Постављању теорије о клонирању (људи) претходила су многа значајна открића на пољу биологије, генетике, генетског инжењеринга и модерне биотехнологије. Године 1885. August Weissmann је пронашао да се генетске информације смањују сваком хелијском диобом. Године 1902. Walter Sutton доказао да су хромозоми носиоци генетске информације, а Hans Spemann показао да ране ембрионалне ћелије задржавају све генетске информације потребне за креирање новог организма. Он је још 1928. године извео први експеримент нуклеарног трансфера, а 1938. године

КЛОНИРАЊЕ I

(Историјат и технике)

први дошао на идеју о „фантастичном“ експерименту клонирања виших организама. Године 1951. Briggs i King су клонирали пуноглавце, а 1953. Watson и Grick открили су структуру ДНА. Године 1962. John Gurden тврди да има клониране жабе из одраслих, зрелих хелија. Године 1963. је значајна година на временској линији клонирања: британски биолог J.B.S. Haldane први спомиње новосковани термин „клон“ (clone). Иако је дотада описиван и чак комплетан процес клонирања, термин „клонирање“ никада није био употребљен да опише овакве експерименте. Године 1977. Karl Illmensee тврди да креира мишчеве са само једним родитељем, а 1979. објављује да је клонирао три миша. Претходне, 1978. године један догађај на пољу књижевности пали прави свјетски пожар дебата о етици клонирања. Добро поштовани и познати писац научне фантастике David Rorvik публикује новелу „У његовом лику: Клонирање Човјека“ за коју тврди да је истинита, а у којој говори о успјешном клонирању нежењеног богаташа које се завршава рођењем дјечака - клона у децембру 1976. године. Научници нису били у стању да оповргну ни да докажу истинитост ове приче, но остало је вјеровање да је човјек већ тада тајно клонирани. Године 1980. Врховни суд УСА доноси закон по којем су људском руком створени организми патентабилан материјал што даје основ рођењу и развоју модерне доларски мултибилоински вриједне биотехнолошке индустрије. Године 1984. Steen Willadsen је клонирао овцу из ембрио-хелија, а 1986. из диферентовањих хелија. Исте године су First, Prather и Eyestone клонирали краву из хелија ембриона. Године 1990. је започео Human Genom Project, велики интернационални пројекат попуњавања мапе људског генома, значајан за лијечење генетских болести. Послије клонирања

овце из диферентованих хелија 1995. године, 5. јула 1986. године је рођена Dolly, први организам, први сисар икад клонирани из одраслих, зрелих хелија, Ian Wilmut и Keith Campbell, истраживачи на Розлин институту (Roslin Institute) у Шкотској креирали су овцу Dolly, употребивши зреле хелије вимена овце врсте Finn Dorset техником нуклеарног трансфера, шокиравши научну и свјетску јавност. Године 1997. тадашњи УСА предсједник Bill Clinton 4. марта предлаже петогодишње одлагање државног и приватног финансирања истраживања хуманог клонирања. Исте године у јулу Wilmut и Campbell креирају Polly, овцу клонирани из хелија које су генетски промијењене уметањем људског гена. Исте године, 5. децембра, Ричард Сеел је објавио да планира клонирање људског бића. У јулу 1998.г. Ryuzo Yanagimachi, Toni Petru и Teruhiko Wakayama са Универзитета на Хавајима објавили су да су, од октобра 1997.г. клонирали 50 мишева из одраслих хелија, у три генетички идентичне генерације.

Сви експерименти клонирања са одраслим организмима су употребљавали варијације технике нуклеарног трансфера. Ова техника захтијева двије хелије, донор хелију и јајну хелију, неоплођену и енуклеисану (одстрањеног једра). Донор хелија се уведе у ГО стање, фазу мировања или сна, па се нуклеус донор хелије пласира у јајну хелију, хелијском фузијом или трансплантацијом. Формирани ембрион се касније трансплантира у сурогат-мајку. Свака група има своју властиту специфичну технику. Најбоље су Roslin (Roslin) техника (Wilmut-Campbell) и најјефективнија и најновија - Honolulu техника (Wakayama), која је пружила научницима многе нове могућности које више нису само имажинација научне фантастике.

Др Оливера СИМИЋ-КОВАЧЕВИЋ

ПОЉОПРИВРЕДА

ОРГАНИ ВИНОВЕ ЛОЗЕ

Познавање органа винове лозе и њихових функција је неопходно да би извршили правилну садњу, формирање облика чокота, обавили зрелу и зелену резидну, исхрану, заштиту и примјену осталих агротехничких мјера.

Винова лоза има вегетативне органе у које спадају: коријен, стабло и лист и генеративне органе у које спадају: цваст, цвијет, грозд, бобице и сјеменке.

Коријен има улогу да учвршћује чокот за земљу и усисава воду и минералне материје из земље и исте спроводи у стабло. У њему се врши складиштење резервних храњивих материја. Коријен настаје из сјемена или из резнице. Лоза се углавном размножава вегетативним путем захваљујући њеним особинама да лако развија жиле на зрелим или зеленим резницама.

Познате су три групе жила: површинске, средње и дубинске које настају из најнижег дијела резнице и оне су најзначајније, јер површинске, а често и средње страдају од суше и повреда приликом обраде винограда.

Главна маса коријеновог система се развија на дубини 20-70 цм. Највећи пораст жила је у прве 3-4 године после садње на чему нарочито утиче квалитет земљишта, лозна подлога, дужина калема и агротехничке мјере - обрада, заливање, заштита и др.

Стабло је надземни дио чокота. У пракси разликујемо три висине стабла: ниско до 30 цм, средње високо 30-50 цм и високо преко 50 цм.

Улога стабла је да од ко-

ријена ка лишћу спроводи воду са минералним материјама, да од лишћа ка коријену и другим дјеловима чокота спроводи органске материје, да се у њему складишти резервна храна и да носи лишће и грозђе.

Стабло се састоји од вишегодишњих и једногодишњих дрвенастих дјелова. Најмлађи дјелови стабла су зелени ластари. У току пораста зеленог ластара на њему се развијају разни други органи, као што су: лишће, окца, заперкови пупољци, заперкови ластари, цвасти, рашељке, гроздови и на њима бобице. Цваст ће се развити само из родних ластара, а то су они који настају - избијају из двогодишње лозе. Родни ластар орезан на 1-5 оака називамо кондир, а орезан на 6 и више оака лук. Посматрајући ластар од основе према врху на извесном одстојању наилазимо на коленца. На коленцу зеленог ластара са једне стране је лист у чијем пазуху се налази окце поред кога је обично заперак. На супротној страни листа налази се цваст, односно грозд или рашљика.

На нормално развијеним коленцима образује се право или зимско окце које има главни пупољак и најчешће двије суочице које се активирају ако страда главни пупољак. При самој основи ластара у набораном дијелу испод коре налазе се слијепе - спавајућа окца, која се активирају ако дође до измрзавања главних пупољака или се обнавља - подмлађује чокот иначе дају неродне ластаре. Одмах испод спавајућих оака на око 0,5-1 цм од основе налази се обично једно окце крупније од спа-

вајућег и назива се црно окце. Оно има један или два развијена пупољка која се активирају у прољеће и најчешће су неродни, али њихови ластари могу послужити за обнову старијих чокота.

Лист је асимилациони апарат винове лозе у коме се из неорганских материја стварају органска једињења. Преко листа се врши дисање и транспирација - испуштање сувишне воде. Лист је несумњиво један од најзначајнијих органа којег треба чувати од болести и штеточине.

Рашљика се јавља на коленцу са супротне стране листа. Свако треће коленце је без рашљике. Оно служи виновој лози да се ухвати за неки предмет, односно наслон и жицу.

Цваст (на ластару) се гради и завршава петељчицом на којима се налазе цвјетићи. После оплодне цвјетова цваст постаје грозд, а цвјетови бобице. Петељка, цвасти и петељчице чине шепурину грозда. Тежина грозда у пуној зрелости најчешће се креће од 100-400 грама. Облик тежине и величине грозда зависе од сорте и агротехнике. До појаве шарка бобице су зелене. У шарку почиње нагомилавање шећера и других састојака, бобица расте и њена pokožица добија карактеристичну боју сорте. Месо бобице је сочно, слатко и безбојно. Цеђењем бобица добија се сок - шира. У једној боботи има 1-4 сјемене, а неке сорте су бесјемене и оне се најчешће користе за производњу сувог грозђа - суфице.

Јован М. МЕДИГОВИЋ, дипл. инж.

СВЕ О СОБНОМ БИЉУ

БЕАУКАРНЕЈА - СЛОНОВА НОГА

Beaucarnea recurvata (Agavaceae)

● Беаукарнеја расије веома полаћано, То, као и њен егзотичан изглед, објашњава њену врло високу цијену. Међутим, за разлику од осталих егзотичних биљака, слонову ногу је веома једноставно његовати.

Беаукарнеја потиче с висоравни Мексика и Гватемале. Већ први поглед на биљку објашњава њено друго име. Задебљани доњи дио стабла заиста подсећа на слонове ноге. Ботанички гледано, беаукарнеја припада породици агава (Agavaceae). Понекад се још може наћи под старим именом Nolina recurvata. Дуги танки сиво-зелени листови расту у облику густе розете на врху стабала и спуштају се до земље. У својој прадомовини биљка израсте готово до 10 м висине. У собном узгоју то, наравно, није могуће јер беаукарнеја расте врло полаћано.

У постojбини се биљка прилагодила јаком сунцу и дугим сушним раздобљима. Стога није чудно да се лако може узгајати. Младе биљке најчешће имају само једно стабло с лисном розетом на врху. Старије се разграњују и дјелују врло декоративно јер имају више лисних

розета.

Ситни, бијели цвјетови ће се појавити само код старијих биљака и то, да-како, само у оптималним условима, а то су много сунца, топлоте и оскудно залијевање.

Узгој ове биљке врло спорог раста траје годинама. Стога су биљке које се могу купити у специјализованим радњама, најчешће увезене из Средње Америке. Потготово код већих биљака можете бити сигурни да нису настале мукотрпним узгојем, већ су „украдене“ с изворних станишта у својој постojбини - другим ријечима, једноставно су ископане. У то не треба сумњати, јер је потражња за том лијепог егзотичном биљком све већа.

Залијевање и гнојидба

Употребљавајте само одстајалу воду, собне температуре. Између сваког залијевања пустите да се земља нешто засуши. Од

априла до краја октобра прихрањује сваких 8 до 10 дана. Зими гнојидбу потпуно обуставите.

Свјетлост и топлина

Беаукарнеја, као и њен блиски сродник јука, подноси директно сунце. Ипак јој, код собне његе, осигурајте свјетлије мјесто, али је заштитите од подневне јаре.

Зими је ставите на свијетло и хладно мјесто, температуре 8 до 10Ц. Залијевајте врло оскудно.

Земља и пресађивање

Због веома спорог раста беаукарнеју пресађујте тек сваке друге године старије биљке и рјеђе. Употријебите мјешавину за лончанице којој сте додали нешто пијеска и иловаче. Стављање крхотина глиненог лонца на дно посуде спријечит ће трајније задржавање воде око коријена.

Припремила: Нина АСАНОВИЋ

Мачи
КУВАР

Потребно: 1/2 кг рибе, 2 кашике од парадајза, главица лука, веза зелени, кашика брашна, паприка, лист лавора, уље, петрусин, кашичица „вегета“, бибер (у зрну и ситан).

На уљу пропржити црни лук, па томе додати ситно исјечену зелен. Кад поврће мало омекша, додати очишћене комаде рибе и налити са око литар воде. Додати лист лавора и бибер у зрну. Кувати на умјереној ватри док се риба не скува. Затим комаде рибе извадити из чорбе, а текућину процједити. Брашно размутити са мало хладне воде и укувати у процједеној чорби, којој се затим додају исјецкана паприка, парадајз пире и „вегета“. Чорба треба да се кува још десетак минута. Затим додати скувану рибу, ситни бибер, исјецкан петрусин и послужити са попрженим коцкицама хлеба.

КРОКЕТИ СА СИРОМ

Потребно: 200 гр сремског сира, 2 јајета, 16 кашика брашна, 30 гр маргарина, 1 прашак за пециво.

Јаја умутити миксером, додати сир, маргарин и брашно помјешано са прашком за пециво. Тијесто оставити у фрижидеру два сата. Затим у мању шерпицу до пола насути

ИТАЛИЈАНСКА ЧОРБА
ОД РИБЕ

уље, добро га загријати, а потом ватру смањити и пржити крокете обликоване попут хевапа. Служити са јогуртом или пивом.

ПАСУЉ СА КИСЈЕЛИМ
КУПУСОМ

Потребно: 200 гр жутог тетовца, лист лавора, неколико зрна бибер, већа главица црног лука, 500 гр киселог купуса.

Пасуљ, који је преноћио потопљен у хладној води, ставити у шерпу да се кува са неколико зрна бибер и листом лавора. У другој посуди пропржити исјецкану главицу црног лука на уљу. Када постаје стакласт, додати кисели купус исјецкан на крупне резанце. Динстати двадесетак минута, па додати у воду са пасуљем који се упола скувао. Пред крај кувања додати „вегету“ или со, према укусу. Чорба се кува на тихој ватри. Уз ову чорбу најчешће се служи прже-на кобасица.

ПИТА СА МЕСОМ

Потребно: 250 гр маргарина, 500 брашна, мали пакетик свјежег квасца, 2,5 дл млијека, 5 јаја, 300 млевеног јунећег меса, 2 кромпира, чаша павлаке, 2 главице црног лука, со и бибер.

Израдити маргарин, до-

дати брашно, квасац предходно потопљен у млијеко, јаје и два жу-манцета. Тијесто добро умјесити па подијелити на два дијела. Месо издизинстати са ситно исјецканим луком, зачинити зачинама, додати наредан кромпир и павлаку. Све измјешати са три јајета, па ставити преко горње коре. Развући другу кору па преклопити њоме на-дев. Премазати је разму-ћеним бјеланцем и пећи у загријаној рерни на сред-њој температури.

Дезерт

ВОЋНА ВЕКНА

Потребно: 150 гр маслаца, 140 гр шећера, 2 јајета, мало цимета и каранфилића у праху, пола кашичице соде бикарбоне, пола шољице млаког млијека, кашика рума, 225 гр брашна, 120 гр смокава и сувог грозђа.

Маслац добро умутити са шећером, јајима, додати цимет, каранфилић, соду бикарбону, млеко, рум и брашно. Тијесто добро замјесити па додати уздуж сјецкане смокве и суво грозђе. Изручити тијесто у уски, подмазани, плех (калуп) и пећи на 180 степени Ц. Печени колач посути шећером замирисаним ванилом.

Приредила: Ј. Ђ.

Жејота жене

ЦВЈЕТНИ КУТАК

ШТА СИМБОЛИЗУЈЕ ЦВИЈЕЋЕ

За нама је Дан заљубљених, а ту је и 8. март. На овај празник жене најчешће добијају на поклон цвијеће.

Било како било, дајемо вам прилику да откријете шта које цвијеће симболизује као поклон и како га чувати.

Црвене руже

Партнер вам ја јако заљубљен ако вам поклони букет црвених ружа. Оне означавају и снажну страст. Дарују се обавезно у непарном броју, а најчешће су оне дугачких стабљика. У случају да вам драги поклони неке жуте руже, знаћете да је љубоморан.

Када пупољци или ружини цвијеће клону, косим резом им скратите, док не дојде до стабљике, па их неколико минута сасвим уроните у топлу воду: исправиће се. Сложите их у вазу пуну воде собне температуре.

Бијеле орхидеје

Значи: мушкарац се диви вашој елеганцији. Цвијећају између јесени и прољећа латицама које изгледају као од воска. Лако се гаје, рафиниране, управо су дар створен за даме.

Ако расту у цвјетним посудама, потребна су им свијетла, свјежа, али од струјања ваздуха заштићена мјеста. Заливајте их једном седмично, а сваке треће седмице прихрањујте. Од прољећа до септембра нека буду на отвореном, у полусјени. Унесите их тек кад температуре падну испод 9 степени Целзијуса. Пресађују се тек кад коријење прерасте цвјетне посуде, у специјалну мјешавину за орхидеје.

Афричке љубичице

Ваш мушкарац вам овим цвијећем говори да сте му у срцу. Ово је једна од најомиленијих кућних биљака, која се купу-

је ради љубичастих, розних или бијелих цвијећа са јако жутих прашницама. Али, ставите ли боје на страну, за поклон су по свој прилици одабране због атрактивних баршунастих листова, у облику срца.

Као и све врсте листова обраслих длачицама и афричке љубичице не подносе воду на листовима. Заливајте их млажом усмјереном према земљи или из цвјетног подлошка.

Малајске орхидеје

Ово је знак да ваш партнер жели породицу - брак. Овим биљкама потребно је вријеме да процвјетају траје колико и једна трудна - 9 месеци. Након што цвијеће увену, стабљиком одрежите поврх трећег пуца од земље, а из преосталих ће се још исте године развити нове.

Зими их треба чувати на свјетлом мјесту, а лети у полусјени. Заливајте их

једном седмично, а након цвјетања два пута мјесечно.

Нарцис

Према старогрчкој митологији Нарцис је био младић, љепотан који се заљубио у свој одраз у води потока и од те љубави умро на обали. Из његовог тијела израстао је цвијет који је назван његовим именом. А ако вам је партнер даровао букет нарциса значи да сте за њега најљепши.

Стабљике нарциса излучују за остало цвијеће отровну супстанцу. Оставите их зато најмање права 24 часа одвојено и не скраћујте их више приликом комбиновања са другим цвијећем. Букет држите подаље од извора топлоте, директног сунца и воду мијењајте свакодневно. Онима који расту у саксијама, земљу одржавајте увјек умјерено влажном, никад мокром. Када цвјетају, заливајте их једном недељно.

КОЗМЕТИКА

НОВИ ОБЛИЦИ И БОЈЕ НОКТИЈУ

Немате довољно времена ни новца за седмично уљепшавање ноктију у салонима љепоте. Не очајавајте, помоћићемо вам да изаберете облик ноктију прилагођен изгледу ваше руке и затим једноставно и брзо налакирате нокте, што ће вашим рукама дати његован изглед. Треба само мало стрпљења. Наравно, нисмо заборавили ни боје, које су ове сезоне тамније и раскошније и са много сјаја.

Како брзо налакирати нокте

Почните лакирати од средине према крајевима. Нека потези буду брзи и кратки. Пустите нека се нокти осуше десет минута.

Не мућкајте бочицу прије лакирања јер се тада у лаку стварају мјехурићи. Боље бочицу заролајте између дланова.

Не користите стари лак, а кад се лак на вашим прстима

почне љуштити, не крпите га већ одвојите пола сата и све же налакирајте нокте.

Желите ли француску маникуру, помогните се изрезаним комадићима папира, које ћете причврстити на врх нокта. Биће вам од велике помоћи.

Облици ноктију

Овални нокти најбоље пристају танким прстима. Не ваља да буду предуги - од ружичастог дијела нокта до врха јагодица - то је највећа допуштена дужина. Имате ли широке и дебеле прсте и јаку руку, одаберите четвртасти облик ноктију јер ће визуелно djelовати виткије.

Нови тренд су дуги, лагано заобљени у средини и налакирани нокти који одају женски сексепил. У ретро стилу, доминантни у моди 50-тих поново се враћају на велика врата.

Припремила:
Ана КОСТОВИЋ

МАЛИ КУЋНИ ПОСЛОВИ

Долазак прољећа је право вријеме за преуређење стана, а ако сте ријешили баш да га средите ево неколико малих савета за оне смјелије жене које то саме раде.

- Када лакирате велике дрвене површине као што је ормар или сто разредите лак са мало чистог алкохола, а затим га нанесите на површину помоћу ваљка - боље ће се размазивати.
- Када бушите рупе у плочама или некој другој керамичкој површини, ставите комад љепљиве траке на мјесто на коме желите да направите рупу. Љепљива трака спријечиће да бушилица клизне. Осим тога, бушите мањом брзином да плочице не би попуцале.
- Прије него што нанесете боју на површину, побрините се да буде очишћена од свих прљавштина које могу да упропасте ваш посао.

СРЕЂИВАЊЕ СТАНА

- Уштедите вријеме за чишћење након што сте завршили посао тако што ћете своју радну површину обрбити пластичном кесом. Када завршите посао, једноставно побацијте све у кесу.
- Тапете ћете скинути много лакше ако их намочите раствором винског сирћета и воде.
- Испланирајте посао и припремите сав алат. Ништа горе него стати на пола посла да би сте отрчали у продавницу.
- Увјек пажљиво прочитајте упутство на лименци за боју да ли је морате промућкати прије употребе и колико треба да се суши прије ношења другог слоја.
- Када утрошите нешто боје из лименке, означите на спољној страни колико је боје још остало да лакше процијените колико је потребно допунити.

ЗАПИС

ЗАКАСЊЕЛИ СУСРЕТ

Док је размишљао, ишао је путем поред њене куће гледајући разнобојне цвијеће који су се играли на вјетру, окићени његовим сјећањима.

Давних седамдесетих година удала се врло млада, живјела у другом граду. Зашто се тада удала када је имала планове и жељу да студира медицину?

Изразита црнка великих бадемастих очију, густе косе уплетене у плетенице са праменовима који су јој несташно додиривали лијепо лице.

Похађала је гимназију, баш као и он. Био је двије године старији од ње. Својом љепотом скретала је пажњу на себе, чак и несташључима који су јој лијепо пристајали. Плијенила је магичном личношћу.

...Трудио се да придобије њену наклоност. С обзиром да су становали врло близу, знао је све њене навике и управљао се према њима. Чекао ју је када је одлазила у школу, када се враћала, када би прошетала, дружећи се више са дјечама него са дјевојкама, а неприступачна за младалачка удварања.

У њеним очима осјетио

је симпатију.

Послије матуре, отишао је да студира медицину, и често причао пријатељу:

Њуједна друга дјевојка коју сам упознао није била тако лијепа, шармантна и мила као она. Вратио се у њен град послје завршених студија, с надом и плановима о њој.

Није ју нашао.

Одмах су му испричали, прије него што је питао за њу.

Удала се-рекла му је мајка, као да је знала о коме мисли. Прећутао је, иако очајан. Тражио њен лик у сваком цвијећу своје улице.

Што ју је то натјерало да се тако млада уда?

Много касније, сазнао је. Удала се из ината.

Требало је да сачека да њен брат заврши гимназију, да би заједно ишли на студије. За то вријеме морала је да буде учитељица у једном забаченом селу, далеко од цивилизације, у селу у коме није било ни струје, а вода далеко од куће.

Да не би тамо отишла удала се.

То сазнање за њега било је тужно.

Срушили су му се од тада планови.

Читав његов живот од тада није био онакав какав је желио.

Тражио је у другим женама њене очи, лик...

Није никада сличну нашао.

Оженио се, али увијек се интересовао за њу.

Пролазиле су године, била му је у мислима.

Једног септембарског дана сједио је са друштвом у кафићу, у њеном и мојем граду. Причали су о доживљајима из младости, кад му је пажњу привукла жена која је ушла са дјевојчицом. Та прелијепна жена била је она. Горда, достојанствена, свјесна своје љепоте, пришла је празном столу, сјела.

Збунио се, престао да говори, сви су примјетили у друштву да је за то крива она. Чак му је један пријатељ, гледајући га рекао: Заиста је лијепа, је ли да?

Окупајте се и пошао према њеном столу. Прилазећи, узбуђен као никада до тада, упитао је:

Јеси ли ме заборавила?

Не, не - насмијала се она.

Личила је на вилу из бајке.

Разговарајући са њом, заборавио је на друштво

са којим је сједио. Хтио је да врати вријеме назад и исприча јој све оно што није знала, што га годинама мучило. Причај ми о себи. Јеси ли срећна?

Погледала га је неком тугом у очима, ћутала. Договорили су се да то вече изађу.

Читав дан се припремао, облачећи оно што је сматрао да му добро стоји. То је чудно било његовој супрузи. Упитала га:

Гдје то идеш, што се толико спремаш?

Ноћ је била тиха. Њих двоје сами. Предложио је да оду далеко од свих својих и њених јер је радио далеко у другој земљи. Повешћу те у нови живот бољи - рекао је.

Погледала га као да је тражила истину у његовим очима.

Неколико мјесеци касније, отпутовали су авионом остављајући за собом свако своју животну причу.

Неколико суза из њених очију обрисао је, прошаптао:

"Ти си моја љубав заувјек".

Њихов закаснио сусрет повео их је у нови живот.

Мирјана МАРКИШИЋ

ХАНА

2

Чим сам јој видео прса над ваџом крај излоџа између пресечене наранџе и сајуна, заволах је ишло је најљепша, заволео сам је стога ишло је сва била хранљива, сва као усја љуна.

Хана са зеницом од бибера, с праменем од ванилије, са прстима као свеће ишло у чираку љоре... Ко не би волео ње зачине, њо лиснаџо обиле, њај димњак носа, ња прса: бибаво море.

Ти не знаш њене усне ишло се свлаче, зубе ишло шкрипче, снџе ишло врије, њу хармонику с два рега дуџмеџа од љорцулана. Њен смех ме свој исцџепа и смехом све зашије, њај радосни бунар, ња живоџиња Хана,

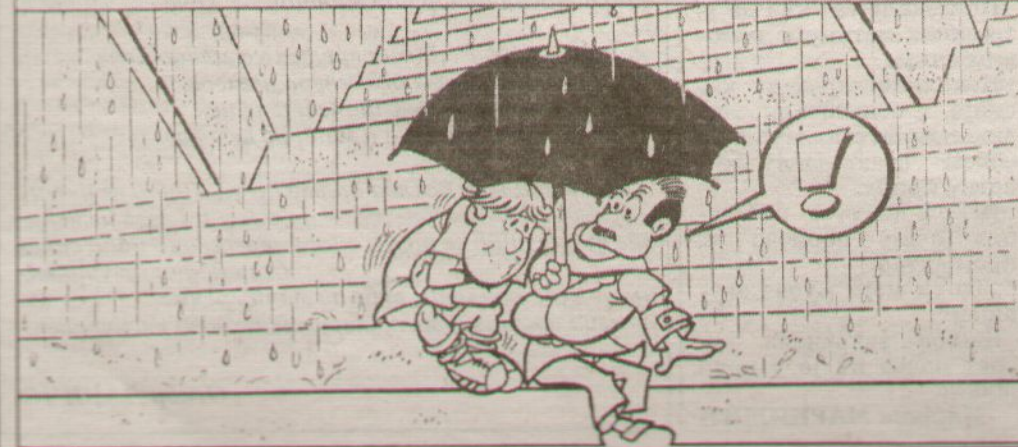
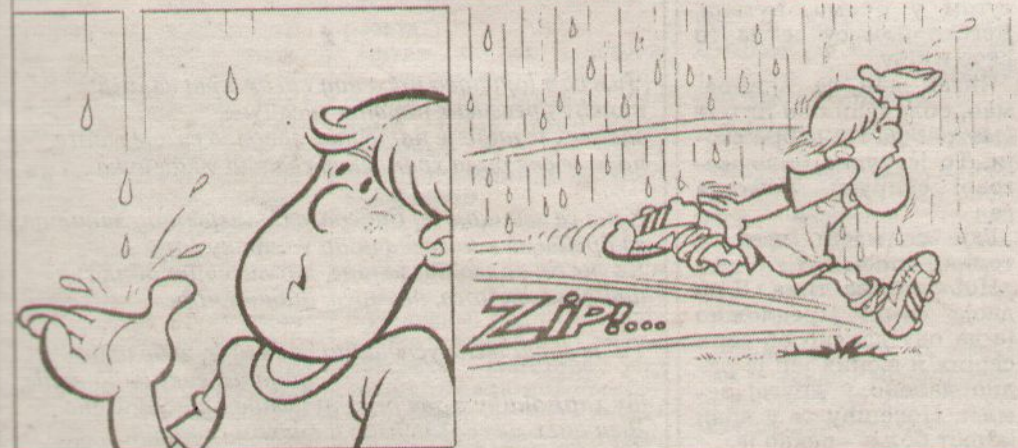
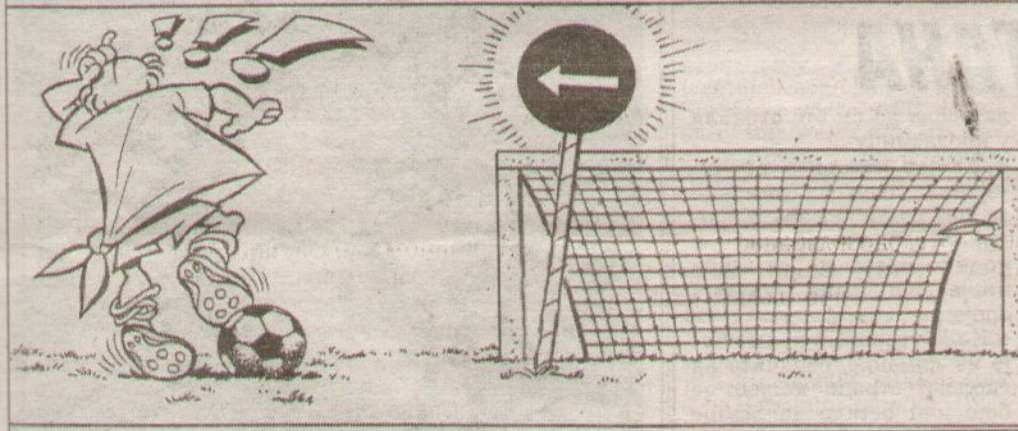
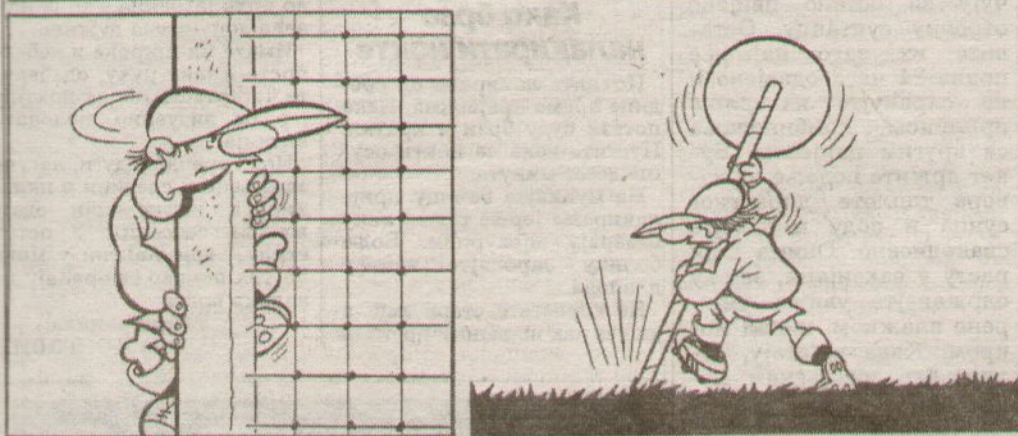
кад ме љољуби усџима врелим ко младо куче и љуља љољубицама без севера и смера, заџрљаји њени у мене џоче и изруче све ишло дивљак руча и маџироз вечера.

Ти не знаш њен љоџлед љрлав од уља ишло се љуши и љега из љеџи, ње кайке ишло се дижу: сџоре завесе; око ишло сине: бели бадег ољушџен, њене зубе крилаџе, зубе од малих речи и језик ишџаџи и врео, њај језик љомало расџушџен.

Оскар ДАВИЧО

Ћачко доба

BOZO бомбардер

БИЋУ ОБЛАК

Бићу облак нећомовник
и чежњива јулска киша.
У жилама тирава морних
жећу исконска да се ситиша.

Бићу нага устрејшала,
ћљусак који жудно чека
ћосна земља задахћала
и корићна свелих ријека.

Бићу облак над долина,
брзоноћи облак ћетини.
Док не одем, док ме има,
буди вјетар ћа ме срећини!

Душан ЂУРИШИЋ

МАЈКА

Све су мајке добре мајке
Али само твоја мајини,
Сваку твоју ситићу увек
Оћкуцајем срца ћраћини.

Све су мајке добре мајке
Али само твоја мајини,
Ако ћреба и свој живић
За ћебе не жрићиваћини.

Све су мајке добре мајке
Али само твоја мајини,
Када ћебе ноћу нема
Она чека, ситрећини, ћаћини...

Увјек нека живи мама
Живић нек јој срећан буде,
јер кад не би било маме,
Ко би ћада раћо ћуде?

Мићар МИТРОВИЋ

САД МОДРЕ КИШЕ ЛИЈУ

Заноси силни ћроћоше.
И ситрасић.
Тићина - ћослије свећа.
Када је оборен
моћни храсић,
ко виће мари за нећа?

Сад модре кише лију,
ноћ и дан.
И круже ћићице црне.
Давнаћићу ћубав
и онај сан
ко може да врне?

Душан ЂУРИШИЋ

ВУК КАРАЦИЋ

Вуче, Вуче, ћрећун ћићења,
славиће ће ћокоћења.

Живио си живић мучан,
ал користићан и ћоучан.

Живио си живић жучан,
али ћошћен и научан.

Шћио се ћиће јавноћ мњења,
уз ћебе су ћокоћења.

Ситворио си дјело бићино,
и ситамено, и ћранићино.

Сав од рада исцићећен,
и воћен си, и слићећен.

Као ћчала, ко мрав врићедан
ћи си, Вуче, само један!

Комнен БУЛАТОВИЋ

ТАТА, КУПИ МИ БРОДИЋ,
ТАМО СУ НАЋЋЕВТИНИЋИ...

ШКОЛИЗМИ

Скраћени часови све дуже
трају.

*
Школа ми је помогла да
схватим како се без ње
много брже напредује.

*
Нема те школе из које не-
ма бјежања.

*
Боље би било да ми иде
школа од ноге, него од ру-
ке.

*
Батина је из раја изашла,
па је залутала у школу.

*
Без животне школе нема
напредовања у животу.

*
И за животну школу треба
полагати пријемни испит.

*
Многи залутају на путу од
куће до школе.

*
И учитељица живота мора
имати надзор.

Раде ЂЕРГОВИЋ

Морска
огрлица

Избор: Душан Ђуришић

ЗАДАТАК ЈЕ БИО

Задаћак је био
ћловитић у Рио.
У регу.

Облаци и киша.
Никад да се ситиша.
У регу.

Време да се среди
чекаћини не вреди.
У регу.

Очи ми се цакле,
креном одмах, дакле.
У регу.

Маћла невићена,
удари ме ситена.
У регу.

Оде свака нага,
ћоћоном ко клада.
У регу.

Из Ријеке веле:
„Оћићићен си, креле!“
У регу.

Драћомир ЂОРЂЕВИЋ

Шарена страна

ЗАПИС

СРЦЕ

Срце је орган - пумпа која покреће живот и нема човјека без пумпе, ал да ли је увијек срце то што нам куца у грудима и одјекује у свим дјеловима тијела? Анатомија каже да јесте, али поете се не слажу, а Бога ми почесто ни они који не знају да слажу риме, али посједују неке друге таленте и разликују срце од пумпе...

Колико сам пута чула НЕМА ОН СРЦА и размишљајући над овим дошла до закључка да не роди сваком мајка срце, неком роди и пумпу, а послје, после срце не можеш да купиш ни у једној трговини на свијету, нема чак ни на буљој пијаци иако тамо све може да се нађе...

Значи, срце ти роди мама, твоје је само да пазиш да га не изгубиш или да га не продаш заједно са душом... А срце је иначе као хронично обољење, не напушта тек тако свога домаћина... Кад боље размишлим ја и не знам никог ко је имао па нема срце, јер то је богатство које се не стиче и не губи преко ноћи - породични накит који се преноси с кољена на кољено и не добија га онај ко не умије да га чува и носи, ко не зна вриједност

овог украса...

У једној од својих књига Ђорђе Балашевић каже: „Секао срце на кришке, да буде за све.“

Примите понекад у срце и онога ко није за тако фини апарман, откажете му гостопримство кад почне ексерима да украшава овај племенити простор... И зато се питам гријешимо ли када кажемо: УКРАО МИ ЈЕ СРЦЕ, или ПОКЛОНИЛА САМ МУ СРЦЕ, или... гријешимо него шта. Срце увијек остаје ту гдје нам га је мама родила, само други долазе и пролазе или остају заувјек у њему зато што срце тако хоће, а ми зауврат оплеменимо неко друго срце, па нам се чини да смо изгубили своје, али напротив, ми смо га тек тада нашли...

И размишљам: није баш лако бити чобанин када је срце у питању, или можда ништа лакше? Срце мора да има аларм, а никако да буде запечаћено воском. Да би га сачували не смије да се не користи јер може да увене... то срце зна боље од нас зато и опстаје тамо гдје га има на задовољство оних који га посједују.

Милица ЧУЛИЋ

АФОРИЗМИ

- Кажу да Дукљани више не иду преко Везировог моста.
- Учитељицу живота све чешће виђају, да извините, у друштву политике.
- Будући референдум би био пријевремени јер је онај први био занавијек.
- Због Солане мрзим и улцињску солану.
- Очевици тврде да се у Беранама на Бадњи дан пјевало: У Божића три ножића...
- Нека што ми соли памет, него зашто то раде увозном сољу!
- Коштуница је дио плода који се баца.
- Црногорци су били скромни и када су цара имали: звани су га мали док су се други разметали епитетима: силни, величанствени, велики...
- Од свих теорија о држави, од Платона до Кардеља, ми смо прихватили само алајбеговину.
- Црногорци ако нијесу највећи, а оно су највиши народ у Европи.
- Кажу да смо некада давно јели златним кашикама. Морје није ствар у кашикама него у тањирима.
- Црногорци су одувјек имали српску свијест, а црногорску подсвијест.
- Заљубљеним кравама је свака слама прекрупа.
- Зна се чија је нова година, али се не зна чији је трг.
- Његош је плагијатор: народ се препознао у „Горском вијенцу“.
- Није право да Црна Гора има два мора, Јадранско и Камено, а Србија ниједно.
- Нама народ вјерује, вама је само повјеровао.

К. БУЛАТОВИЋ

КАПИ ЗА ГЛАВУ

- Брижљиво обрађен човјек тешко успијева!
- Данас не намијештамо зубе, рекоше ми у полицији.
- Има и пензионера који живе од помоћи родитеља.
- Хладнокрвних је све мање међу живима.
- Опреза ради поставили су вратаре и тамо гдје излаза нема!
- Оно што не држи воду, распаљује ватру!

Живојин ДЕНЧИЋ

МИНИ БАСНЕ

ЛЕГАЛИСТА

Разговарају пуж и зец, па ће зец:
- Како живиш, спороходни?
- Као прави легалиста.
- Како то?
- Лијепо, нигдје се не журим...

ПРАЗАН

Срели се гавран и лисица, па ће гавран:
- Шта је, лијо, зашто си се ућутала?
- Немам питања за тебе.
- Због чега?
- Због тога што ти је празан кљуун...

ПРЕМАЗАН

Разговарају дјетлић и вра-на, па ће вра-на:
- Како живиш, дјетлићу?
- Изврсно!
- Е, лако је теби, шарени.
- Због чега, врано једна?
- Па, ти си премазан свим могућим бојама...

Раде БЕРГОВИЋ

САТИРА

МАСКЕ

У овој земљи на гласу су студни вјетрови
Долазе са Карпата журно обилазећи трсје у ритовима
И моје ријечи елегичног кода
Вјетрови ће се смирити ал' ријечи ће остати кострешне
Јер маске главара још нису препознате

Тако у зеницама још траје зима
Колико ће трајати не зна ни сами бог
Ни пливачи на брзим ријекама
Ни копљари који сустижу историју и ризик

Све је преварно и лабилно
Као, планиски леденици у вријеме про лећних дана
Вријеме нам затеже живце
Увлачи нас у даљину и студ
Љупко дјетињство у заборав је одгурнуто

Вијугају дани мрза
не плаћају зебни превоз
Посве је смрскана историја
Умјесто орхидеја и другог баштенског цвијећа
Гајимо маске боје мрачних кумулуса!

РЕКВИЈЕМСКА
ПЈЕСМА

Са црним капутотом поћох у шуму црну
Душа бјеше црна кад се отуд врнух

ЧИТАМ ИЗВЈЕШТАЈЕ О
ФЕКАТНИМ БАКТЕРИЈАМА
У МОРИ...

У души црној мисао је свака црна
Црну воду гледам са црнога брвна

У црном шипражју вреба поскок црн
Из црне ране расте црни трн

У црном добу и пут је посве црн
То није пут то је црни стрв!

Жарко БУРОВИЋ

МЛАДА ГУСКА

По дворишту млада шеткала се гуска:
деколте дубоки, а сукњица уска,

Штиклицом набада, цигарету пуши -
за цијели свијет не боле је уши.

Погледује кришом лијепог гусана
што му није мане да је код султана.

Сваког дана тако у гусана блеси,
ал никако љубав, љубав да се деси.

Љепотицу гуску издало стрпљење:
шта ће рећи гушчје, гушчје јавно мњење.

Ријешила она да окрене плочу,
у народу гушчјем та се вијест прочу.

Са висине шиче и небо дотиче,
о случају њеном већ се плету приче.

За те приче рекла: не боли ме глава!
Не боли је, али, али жабадава.

Комнен БУЛАТОВИЋ

црта : Брана Николић

Вранелі

УРУЧЕНЕ НАГРАДЕ НАЈБОЉИМ СПОРТИСТИМА

ВЕЧЕ СПОРТА

На спортској вечери која се традиционално већ десет година одржава у организацији ЈУ „Информативни центар“, а под покровитељством СО Будва, уручена су признања најбољим спортистима Будве за 2001. годину. Лауреате је предводио аутомобилистички ас Петар Лучић, који је из руку председника Општине Будва Ђорђа Прибиловића примио адекватно признање.

Предајући признања награђенима Прибиловић је, између осталог, рекао: „Вечерас је привилегија бити међу вама. Бити првак земље која је олимпијски побједник као што су то одбојкаши „Будванске ривијере“ подвиг је вриједан сваке пажње. Међутим, не смијемо и нећемо заборавити и остале који су постигли сличне резултате, додуше у неолимпијском спорту, као што су то боћари „Маина“. Скупштина општине настоји да у оквиру расположивих средстава прати овакве резултате својих спортиста. Нећу погријешити ако кажем да у томе предњачимо у нашој републици. Протекле године СО издвојила је близу два милиона марака за спорт. То ћемо чинити и убудуће...“

У добро посјећеном амфитеатру средњошколског центра „Данило Киш“ те вечери на једном мјесту окупили су се некадашњи најбољи спортски радници који су у своје вријеме ударили темеље појединим спортовима у Будви и тренутно најбољи спортисти Будве који данас преносе славу буданског спорта широм Југославије, а све више и ван њених граница. Ту су били и хроничари будванског спорта који су својим извјештајима и репортажама дали свој допринос да се данас име нашег града са поносом изговара када се говори о спорту на било ком мјесту или било ком друштву у нашој држави.

Доминација у будванском спорту поново су потврдиле одбојкаши „Будванске ривијере“, освајачи дупле круне. Међутим, чланови жирија нијесу заборавили ни боћаре „Маине“ који су постигли идентичан резултат у свом спорту, па су им додијелили посебно признање за постигнуте резултате у 2001. години.

О резултатима најбољег тренера Веселина Вуковића, најбоље младе спор-

Ријеч најбољеј спортисткиње по уручењу награде: Петар Лучић

Одбојкаши „Будванске ривијере“ поново најбољи - шеф скупштинске општине Веселин Вуковић и директор Клуба Драган Маровић

Међу награђенима се нашао и Владимир Глушчевић, фудбалер „Моирена“, а награду му је уручио Жељко Ђорђевић, главни и одговорни уредник Радио-Будве

тисткиње Данице Крстајић и најбољег спортског радника Ранка Вукотића те вечери тешко се могло нешто више рећи, а да већ раније није речено или записано.

На пригодном коктелу уприличеном послје до-

дјеле признања разговарало се о спорту.

Спортски ветерани присјећали су се својих старих добрих времена, док су млађи ковали планове за нове титуле.

Драган КЛАРИЋ

БОЋАРИ „МАИНА“ ПРИВОДЕ ЗАВРШНЕ ПРИПРЕМЕ ПРЕД СТАРТ КУПА ШАМПИОНА

ПЕТКОВИЋ И НАРЕДНЕ ГОДИНЕ У „МАИНИМА“

У боћарском клубу „Маина“, актуелном прваку и освајачу Кућа Југославије, марљиво се припремају за првостепену обавезу у Кући шампиона и државном првенству.

Стварајући тим кадар да се ухвати у коштац са престојелим изазовима, Управни одбор Клуба продужио је уговор са Мирославом Петковићем, једним од најбољих југословенских боћара који је на последњем Свјетском првенству у Крању у дисциплини

прецизно избијање заузео пето мјесто. Поред Петковића редове нашег првака у Купу шампиона појачаће Ђурић из Будве и Раичевић из Београда.

Истовремено, челни људи „Маина“ донјели су одлуку да кормило првог тима повјере Ми-

лутину Вуксановићу, иначе активном играчу.

Почетком априла, Будва ће бити домаћин квалификационог турнира за Куп шампиона на коме ће, поред домаћина „Маина“, учествовати прваци Швајцарске и Босне и Херцеговине.

Д.

ЈОШ ЈЕДНО ПРИЗНАЊЕ ОДБОЈКАШУ „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“

МЛАДЕН МАЈДАК
НАЈБОЉИ ОДБОЈКАШ ЦРНЕ ГОРЕ

На сједници Предсједништва Одбојкашког савеза Црне Горе, одржаној 12. фебруара, за најбоље одбојкаше Републике за 2001. годину проглашен одбојкаш „Будванске ривијере“ Младен Мајдак

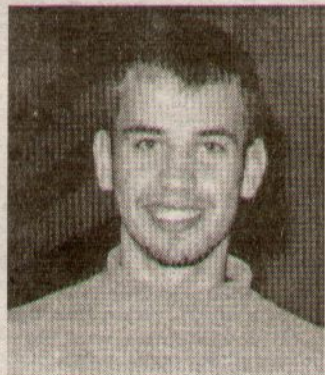
Ово је још једно у низу признања овом врхунском играчу који је са одбојкашима „Будванске ривијере“ у предходној години окитио титулама шампиона државе и освајача Купа Југославије.

Поред одличних игара у домаћем првенству Младен Мајдак се нашао и у

саставу репрезентације Југославије на првенству свијета које је одиграно у Јапану.

На истој сједници за најбољу одбојкашицу Црне Горе проглашена је Марија Павловић играчица „Луке Бар“.

Д.

ВАТЕРПОЛИСТИ „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“ ВЕЋ САДА ИСПУНИЛИ ПЛАН

„БЕЧЕЈ“ ПЛАТИО ЦЕХ ЗА СВЕ ПРОПУСТЕ

У наставку првенства очекујем још боље игре - обећао тренер Ивановски • Бивши акционари завршили на суду • Завршетак базена ријешао би многе, али не и све проблеме

Побједом, али и игром, против „Бечеја“ ватерполисти „Будванске ривијере“ подсјетили су на стара добра времена када су се против тима из Бечеја равноправно борили за шампионску титулу. Борба за опстанак већ сада је прошлост. Све активности у клубу усмјерене су ка освајању петог мјеста које омогућава излазак у Европу и насуп у Медитеранском купу.

Задовољан сам игром мојих изабраника. Да нам је спортска срећа била савезник против „Војводине“ и из Новог Сада би се вратили са бодовима. Овако испало је да је „Бечеј“ платио рачун за све наше промашаје поготово оне против „Лале“. Побједити „Бечеј“ резултатом 7:3 може само квалитетна екипа, а нема сумње да смо то ми. Сигуран сам да ћемо најбоље партије пружити у наставку првенства, када ће мо доказати да је права

штета што овај састав „Будванске ривијере“ није имао адекватне услове за рад - рекао нам је тренер Будвана Зоран Ивановски.

Док ватерполисти „Будванске ривијере“ у базену воде грчевиту борбу за што бољи пласман, Управа клуба на челу са директором Срећком Ускоковићем ван базена настоји од обезбиједи што боље услове за неметани рад.

Покушавамо да на све начине обезбиједимо финансијска средства како би Клуб до краја првенства без већих проблема завршио такмичење. Због тога смо приморани да ових дана у судском спору остваримо своја права против бивших акционара - изјавио је директор Ускоковић и наставио: Изузев СО Будва, ХТП „Будванске ривијере“ и донекле „Комерцијалне банке“ остали акционари, њих седам, нијесу испунили преузете обавезе. Када смо исцрпили све мо-

гућности Скупштина клуба била је приморана да правду затражи код Основног суда у Котору. Од бивших акционара потражујемо 100.000 ДМ како би били у могућности да вратимо бар дио дуга који је новој управи остављен у аманет. Да последње двије године није било СО Будва, ХТП „Будванске ривијере“, посебно Министарства спорта, данас не би било ни Будванске ривијере рекао је на крају Ускоковић.

Ватерполисти „Будванске ривијере“ са нестрпљењем очекују завршетак ветеранско-пливачког базена. Његовим завршетком ријешили би многе своје проблеме. Обећања да ће базен бити завршен ускоро стиже са свих страна. Међутим поклоници ватерполо игре сумњичаво врте главама свјесни многобројних, раније „чврсто“ датих, али нажалост не испуњених обећања.

Д.К.

РУКОМЕТАШИЦЕ „БУДВЕ“ ПРИВОДЕ КРАЈУ ПРИПРЕМЕ ПРЕД НАСТАВАК ПРВЕНСТВА У ДРУГОЈ РУКОМЕТНОЈ ЛИГИ - ГРУПА ЦРНА ГОРА

ОПСТАНАК У ЛИГИ - ПРОКЛАМОВАНИ ЦИЉ

Иако их је у прелазном периоду најуступило више од пола тима, младе рукометашице „Будве“ за сада успјешно одолијевају искушењима у друголигашкој такмичењу • Нема сумње да ће успјешно завршити циљ - остварити у друголигашкој конкуренцији и остварити

Приморани смо да дијелимо судбину малог клуба и да на крају једне такмичарске сезоне по неписаном правилу остајемо без пола тима. Осим тога, нијесмо у могућности да на њихова мјеста доведемо адекватне замјене - рекао је тренер Брано Божовић.

Колике су стварне могућности новог тима „Будве“?

Наш прокламовани циљ за ову сезону је очување друголигашког статуса. Сматрам да је овај подмлађени састав у стању да то и оствари.

За нешто више потребно је много времена и стрпљења.

Многи стандардни играчи напустили су клуб. Други би жељели да дођу у Бу-

дву! У мини прелазном року поједини, и то већ афирмисани играчи, изразили су жељу да дођу у наш клуб. Међутим, због тешке финансијске ситуације нијесмо били у могућности да испунимо њихове минималне захтјеве, тако да првенство настављамо са тимом који је завршио јесењи дио првенства.

Какве је резултате дала реорганизација Друге лиге Западна?

За до реорганизације лиге дошло је на захтјев клубова из Србије. Тиме се жељело да се смање финансијски трошкови. Нема сумње да се у томе и успјело. Међутим, лично мислим да је лига избуткла на ин-

тересовању и квалитету. Можда су највише изгубили млади играчи којима је одлазак на утакмице једина награда за њихов рад.

Да ли поред такмичења у Другој лиги „Школа рукомета“ несметамо ради?

Сигурно, главни мото рада у Клубу је рад са младим категоријама. Из масовности ће сигурно проистећи и квалитет. Додуше, из дана у дан све је теже и теже радити, али сам увијек да смо поставили добре темеље рукометном спорту у Будви, па зато не треба бринути за његову будућност - рекао нам је на крају тренер „Будве“ Брано Божовић.

Д. КЛАРИЋ

Информатор

Радио

КЊАЗ МИЛОШ

БУКОВИЧКА БАЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ

ПРЕДСТАВНИШТВО БУДВА

Минерална вода

Сокови

Пића других произвођача

Продајни центар у Ластви грбљској
тел. 086/451/297, тел./факс 452/518

Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
тел. 086/452/378

В В А N E X

производња, експорт-импорт, инжењеринг,
туризам и услуге

СВЕ ВРСТЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ПОСЛОВА,
СТАНОВИ ЗА ТРЖИШТЕ
РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И
АДАПТАЦИЈЕ

85310 БУДВА, Приморски батаљон 10,
тел. /факс 086/452 790, тел. 451/764

МЕТРО

сваког дана од 9,30 - 21,30

• велики избор робе
из програма:
- аудио
- видео
- антенско-сателитски
- телефонија

• подни и зидни
носачи
- тв (свих димензија)
- аудио и видео

• освјетљења:
- тунграм

• велики избор
игара:
- сони плеј стејши
- пи си
• празни цд ромови
• празни минн
дискони
• тдк аудио касете
• телевизион:

- магична крпа
- бриско
- астрони програм

Топлишки пут 6.6
85310 Будва

Тел: 086/451/490
069-025-497

ВЈЕСНИК МАТИЧАРА

ОД 21. ЈАНУАРА
ДО 20. ФЕБРУАРА
2002. ГОДИНЕ

РОБЕНИ

Даринка Кржић (Миливоје и
Татјана), Божидар Кнежевић
(Биљана), Миа Вуковић
(Предраг и Кристина), Ми-
лош Лазовић (Александар и
Оливера), Јована Тановић
(Васко и Милка), Јована Пја-
ца (Данко и Драгана), Јана
Кусовац (Драгољуб и Мари-
ја), Теодора Радоичић (Мари-
јана), Немања Табаш (Горан
и Славица), Ивана Поповић
(Саша и Милка), (Котор), Бо-
жидар Богдановић (Драгутин
и Марина), Драгица Божовић
(Вукоје и Нада), Ивана Кне-
жевић (Стево и Алена), Јо-
ванка Комљеновић (Милан и
Божидарка), Петар Булато-
вић (Милиша и Милена), Ми-
на Вучковић (Драган и Сел-
вија), (Цетиње).

ВЈЕНЧАНИ

Жељко Јајагић, из Рудог и
Тања Пејовић из Илије, ра-
сељена лица, Спасоје Ко-
стовић, из Будве и Јасмина
Антонијевић из Крагујевца,
Божо Пајовић, из Будве и
Јасмина Зубер из Бачке То-
поле, Немања Кривокапић,
из Котора и Ивана Вукшић
из Котора, Веско Секуло-
вић из Подгорице и Горда-
на Еремија из Подгорице.

УМРЛИ

Миленија Булатовић (1931),
(Цетиње), Мирко Зећ (1945),
(Котор), Љубица И. Вуко-
вић (1920), Весна В. Губери-
нић (1976), Рајко М. Митро-
вић (1973), Љубица Н. Ра-
доњић (1920), (Будва).

ПОСЛЕДЊЕ ВИЈЕСТИ

ДЕВЕТ МЈЕСЕЦИ ЗА МАРТОВСКУ КЛАСУ

У згради Скупштине општине
27. фебруара је приређен свеч-
ани испраћај мартовске класе
регута из наше општине, прве
која на одслужење војног рока
иде послуже промјена закона
којима је утврђено да војни
рок траје девет мјесеци. О оба-
везама које стоје пред наше
младиће који ће за који дан
обући војну униформу, том
приликом говорили су Вели-
мир Ружић, представник Саве-
зног министарства одбране, пу-
ковник Душан Ратковић, ко-
мандант Војног одсека Тиват,
Зоран Бубања, представник
Министарства унутрашњих по-
слова - Одјељења безбједности
Будва, и Новица Војнић, у име
Општине Будва, пожеливши им
да срећно и успешно одслуже
војни рок и врате се својим ку-
ћама.

ТРОЈИЦА У РЕПРЕЗЕНТАЦИЈИ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Селектор одбојкашке репре-
зентације Југославије Зоран
Гајић саопштио је 26. фебруара
списак од 22 играча који ће се
такмичити у овогодишњој
свјетској лиги, а на списку су
се наша и три играча „Буд-
ванске ривијере“. Част да
играју за селекцију олимпиј-
ских шампиона тако су добили
Младен Мајдак, Часлав Перо-
шевић и Милан Марковић, а на
списку потенцијалних репре-
зентативаца је и Хамза Затрић.
У репрезентацију су позвани и
некадашњи играчи „Будванске
ривијере“ Горан Вујовић, Игор
Вушуровић и Васа Мијић, а
међу потенцијалним репрезен-
тативцима је и Марко Вујовић.

ПРОГРАМ РАДИО БУДВЕ

ПОНЕДЈЕЉАК

дежурни Р. Павићевић
новинар сарадник Н. Рајковић
7,30-12,00 ПРИЈЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ
7,30-8,00 ВOA (Voice of America)
8,15 Најава јутарњег програма
8,30 Метео и извјештај ИЦ АМСЦГ о
стању на путевима у Црној Гори
8,35 Актуелне информације, анкете,
телефонска укључења 9, Рецепт јутар-
њег програма
9,30 Времеполов
9,35 Стари хит
9,50 Што штампа штампа (преглед
дневне штампе)
10,00 Вијести
10,10 Отворени студио Радио Будве
(гост у студију, питања слушаца...)
10,50 Одјавни блок информација
10,55 Пословни огласи
11,05 Избор хит дана
11,35 Лични огласи
12,00-16,00
новинар уредник Б. Поповић
дежурни водитељ С. Првуловић
12,00 Вијести
12,05 Најава екипе и сатнице; Хит да-
на, недеље, мјесеца
12,30 Култура (гост у студију)
12,45 Концерт (музичка емисија)
13,30 РFE (Radio Free Europe)
14,00 In out (емисија о модним трендо-
вима)
15,00 Вијести
15,05 Пословни огласи
15,15 Времеполов (реприза)
15,20 Лични огласи
15,30 новости дана РЦГ
16,00-20,00
новинар уредник Д. Кларић
дежурни водитељ Б. Ђогановић
16,00-20,00
16,00 Најава екипе и сатнице
16,05 Спортска разгледница
17,00 Вијести
17,30 Будванска хроника
18,00 Путовања (емисија о разним зе-
мљама)
19,00 Вијести
19,05 Лични огласи, Хит дана, недеље,
мјесеца
19,40 Пословни огласи
20,00-24,00 Вечерњи програм
дежурни водитељ Ј. Калуђеровић
20,00 Најава екипе и сатнице
20,15 Јет сет (емисија о познатим лич-
ностима)
21,00-22,00 радио активности
23,00-24,00 До коске (контакт емисија,
табу теме)

УТОРАК

дежурни новинар Р. Павићевић
новинар сарадник Н. Рајковић
7,30-12,00 ПРИЈЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ
7,30-8,00 ВOA (Voice of America)
8,15 Најава јутарњег програма
8,30 Метео и извјештај ИЦ АМСЦГ о
стању на путевима у Црној Гори
8,35-9,20 Актуелне информације, анкете,
телефонска укључења
9,20 Рецепт јутарњег програма
9,30 Времеполов
9,35 Стари хит
9,50 Што штампа штампа (преглед
дневне штампе)
10,00 Вијести
10,10 Отворени студио Радио Будве
(гост у студију, питања слушаца...)
10,50 Одјавни блок информација
10,55 Пословни огласи
11,05 Избор за хит дана
11,35 Лични огласи
12,00-16,00
новинар уредник Д. Кларић
дежурни водитељ Б. Ђогановић
12,00-16,00
12,00 Вијести
12,05 Најава екипе и сатнице;
Хит дана, недеље, мјесеца
12,15 Плава планета-емисија о
екологији
12,45 Концерт (музичка емисија)
13,30 РFE (Radio Free Europe)
14,00 Контакт програм, дешавања у
граду...
15,00 Вијести
15,05 Пословни огласи
15,15 Времеполов (реприза)
15,20 Лични огласи
15,30 новости дана РЦГ
16,00-20,00
новинар уредник Б. Поповић
дежурни водитељ С. Првуловић
16,00-20,00
16,00 Најава екипе и сатнице
16,05 Медицина (емисија из медици-
не-гост, питања слушаца...)
17,00 Вијести
17,30 Будванска хроника
18,00 Ваш тајминг (емисија изненађења)
19,00 Вијести
19,05 Лични огласи, Хит дана; недеље,
мјесеца
19,40 Пословни огласи
20,00-24,00 Вечерњи програм
дежурни водитељ М. Михајловић
20,00-24,00 Вечерњи програм
20,00 Најава екипе и сатнице
20,05-24, Контакт програм, наградне
игре...

СРИЈЕДА

дежурни новинар Р. Павићевић
новинар сарадник М. Мијушковић
7,30 - 12,00 ПРИЈЕПОДНЕВНИ ПРО-
ГРАМ 7,30 - 8,00 ВOA (Voice of Ame-
rica)
8,15 Најава јутарњег програма
8,30 Метео и извјештај ИЦ АМСЦГ о
стању на путевима у Црној Гори

8,35 - 9,20 Актуелне информације, ан-
кете, телефонска укључења
9,20 Рецепт јутарњег програма
9,30 Времеполов
9,35 Стари хит
9,50 Што штампа штампа (преглед
дневне штампе)
10,00 Вијести
10,10 Отворени студио Радио Будве
(гост у студију, питања слушаца...)
10,50 Одјавни блок информација
10,55 Пословни огласи
11,05 Избор за хит дана
11,35 Лични огласи
12,00 - 16,00 новинар уредник, Б. По-
повић дежурни сарадник Биљана
Пунчић
12,00 Вијести 12,05 Најава екипе и сат-
нице; Хит дана; недеље, мјесеца
12,30 Култура (гост у студију)
12,45 Концерт
13,30 РFE (Radio Free Europe)
14,00 Разговори о вјери (емисија о Ре-
лигији - гост у студију)
15,00 Вијести
15,05 Пословни огласи
15,15 Времеполов (реприза)
15,20 Лични огласи
15,30 новости дана РЦГ
16,00 - 20,00 новинар уредник Д. Ка-
рић дежурни водитељ Ј. Калуђеро-
вић
16,00 Најава екипе и сатнице 16,05
Спортска сриједа
17,00 Вијести
17,30 Будванска хроника
18,00 Кноцкоут (емисија забавног ти-
па - контакт, занимљивости...)
19,00 Вијести
19,05 Лични огласи, Хит дана, недеље,
мјесеца
19,40 Пословни огласи
20,00 - 24,00 Вечерњи програм дежур-
ни водитељ Н. Рајковић
20,00 Најава екипе и сатнице
20,05 - 21,00 Музика, СПОРТ ФЛЕШ,
музика, СПОРТ ФЛЕШ...
21,00 - 21,30 "ТАРОТ" /отварање ТА-
РОТ-а путем телефона/
22,00 - 22,55 ЈУ хит парада, Топ 15 Ра-
дио Будве
23,00 Вечерас о... (контакт емисија о
женама, мушкарцима...)

ЧЕТВРТАК

дежурни новинар Р. Павићевић
новинар сарадник М. Мијушковић
7,30 - 12,00 ПРИЈЕПОДНЕВНИ
ПРОГРАМ 7,30 - 8,00 ВOA (Voice of America)
8,15 Најава јутарњег програма 8,30 Ме-
тео и извјештај ИЦ АМСЦГ о стању на
путевима у Црној Гори
8,35-9,20 Актуелне информације, анке-
те, телефонска укључења
9,20 Рецепт јутарњег програма
9,30 Времеполов
9,35 Стари хит
9,50 Што штампа штампа (преглед
дневне штампе)
10,00 Вијести
10,10 Отворени студио Радио Будве
(гост у студију, питања слушаца...)
10,50 Одјавни блок информација
10,55 Пословни огласи
11,05 Избор за хит дана
11,35 Лични огласи
12,00 - 16,00 новинар уредник Д. Ка-
рић новинар сарадник Н. Рајковић
12,00 Вијести 12,05 Најава екипе и сат-
нице; Хит дана, недеље, мјесеца
12,45 Концерт (музичка емисија)
13,00 РFE (Radio Free Europe)
14,00 Дешавања у граду, најава, тел.
укључења...
15,00 Вијести
15,05 Пословни огласи
15,15 Времеполов /реприза/
15,20 Лични огласи
15,30 новости дана РЦГ
16,00 - 20,00 новинар уредник Б. По-
повић дежурни водитељ С. Првуло-
вић
16,00 Најава екипе и сатнице 16,05
Култура (гост у студију)
17,00 Вијести
17,30 Будванска хроника
18,00 Ваш тајминг (емисија изненађе-
ња)
19,00 Вијести
19,05 Лични огласи, Хит дана, недеље,
мјесеца
19,40 Пословни огласи
20,00 - 24,00 Вечерњи програм дежур-
ни водитељ Б. Ђогановић
20,00 Најава екипе и сатнице
20,30 - 21,30 Беллиссима /љуба тијела
- савети козметичара, фризера.../
22,00 Чујеш ли ти мене /контакт про-
грам, испуњавање жеља/
23,00 Плава лагуна /музичка емисија/

ПЕТАК

дежурни новинар Р. Павићевић
новинар сарадник М. Мијушковић
7,30-12,00 ПРИЈЕПОДНЕВНИ ПРОГРАМ
7,30-8,00 ВOA (Voice of America)
8,15 Најава јутарњег програма
8,30 Метео и извјештај ИЦ АМСЦГ о
стању на путевима у Црној гори
9,35-9,20 Актуелне информације, анке-
те, телефонска укључења
9,20 Рецепт јутарњег програма
9,30 Времеполов
9,35 Стари хит
9,50 Што штампа штампа (преглед
дневне штампе)
10,00 Вијести
10,10 Отворени студио Радио Будве
(гост у студију, питања слушаца...)
10,50 Одјавни блок информација
10,55 Пословни огласи

11,05 Избор за хит дана
11,35 Лични огласи
12,00-16,00
новинар уредник Б. Поповић
дежурни водитељ Б. Пунчић
12,00 Вијести
12,05 Најава екипе и сатнице; Хит да-
на, недеље, мјесеца
12,30 Култура
12,45 Концерт (музичка емисија)
13,30 РFE (Radio Free Europe)
14,00 Радио боомакер /кладионица,
наградне игре, спотске занимљиво-
сти.../
15,00 Вијести
15,05 Пословни огласи
15,15 Времеполов (реприза)
15,20 Лични огласи
15,30 новости дана РЦГ
16,00-20,00
16,00 Најава екипе и сатнице
новинар уредник Д. Кларић нови-
нар сарадник Н. Рајковић
16,05 Спорт и музика
17,00 Вијести
17,30 Будванска хроника
18,00 Радио инеманиа (емисија о фил-
му-најновији филмови, топ листа најге-
данијих филмова...)
19,00 Вијести
19,05 Лични огласи, Хит дана, недеље,
мјесеца
19,40 Пословни огласи
20,00-24,00 Вечерњи програм дежур-
ни водитељи В. Савићевић С. Вилус
20,00 Најава екипе и сатнице
20,05-22,00 Да ниси чии си свашта
бити река (контакт програм)
24,00-03,00 Поноћни програм деж. во-
дитељи Н. Говедарица С. Вилус
Art of pleasure

СУБОТА

новинар сарадник М. Мијушковић
7,30-12,00 ПРИЈЕПОДНЕВНИ
ПРОГРАМ 7,30-8,00 ВOA (Voice of America)
8,15 Најава јутарњег програма
8,30 Метео и извјештај ИЦ АМСЦГ о
стању на путевима у Црној Гори
8,35-9,20 Актуелне информације, анке-
те, телефонска укључења
9,20 Рецепт јутарњег програма
9,30 Времеполов
9,35 Стари хит
9,50 Што штампа штампа (преглед
дневне штампе)
10,00 Вијести
10,10 Отворени студио Радио Будве
(гост у студију, питања слушаца...)
10,50 Одјавни блок информација
10,55 Пословни огласи
11,05 Избор за хит дана
11,30 Лични огласи
12,00-16,00 дежурни водитељ Г. Кне-
жевић
12,00 Вијести
12,05 Најава екипе и сатнице, Хит да-
на, недеље, мјесеца
12,30 Породични квиз (наградне игре)
13,30 RFE (Radio Free Europe)
14,00 Породични квиз /настава/
15,15 Времеполов /реприза/
15,20 Лични
15,30 новости дана РЦГ
16,00-20,00 дежурни водитељ Ј. Ка-
луђеровић
16,00 Најава екипе и сатнице
16,30-18,30 Фонтана жеља (жеље, по-
здрави и честитке)
19,00 Лични огласи, Хит дана, недеље,
мјесеца
19,40 Пословни огласи
20,00-24,00 Вечерњи програм дежур-
ни водитељ С. Првуловић
20,00 Најава екипе и сатнице
20,05 Контакт програм
21,00 Гдје су и што раде /познате лич-
ности-гости у студију, тел. укључења/
22,00 Музичка носталгија /музичка
емисија/
23,00 Фино сањајте /емисија о снови-
ма/

НЕДЕЉА

новинар сарадник М. Мијушковић
7,30-8,00 ВOA (Voice of America)
8,30 Трагом културне прошлости Буд-
ве
9,00 Царство љубави (емисија за нај-
млађе)
10,30 Ово би све требало укинути...
11,15 Времеполов
11,30 Лични огласи
11,55 Пословни огласи
12,00-16,00 дежурни водитељ В. Са-
вићевић
12,00 Вијести, најава екипе и сатнице
12,05 Избор за хит недеље, мјесеца
13,30 RFE (Radio Free Europe)
14,00 Дешавања у свјету музике,
филма, спорта...
15,00 Пословни огласи
15,20 Лични огласи
15,30 Контакт програм
16,00-20,00
дежурни водитељ Б. Ђогановић
16,00 Вијести, најава екипе и сатнице
16,30 Астро водич (астрологија, хоро-
скоп...)
17,00 Забавно поподне
19,00 Лични огласи
19,50 Пословни огласи
20,00-24,00
дежурни водитељ Ј. Калуђеровић
20,00 Најава екипе и сатнице
20,30-21,30
Кец (емисија за средњошколце, гости
у студију, анкете портрет спортисте,
музичара...)
22,00-23,55 Љубав преко жице
(љубавне поруке личне природе)